

รายงานจำนวนองค์ความรู้
ที่ได้ทำการรวบรวมแล้วเสร็จ
ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓

งานอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
สำนักงานมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

จำนวนองค์ความรู้ที่ได้ทำการรวบรวมแล้วเสร็จ

เป้าหมาย : ๑๐ เรื่อง

๑. องค์ความรู้ปราชญ์ท้องถิ่นล้านนา โครงการสำรวจข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นล้านนา เพื่อเตรียมจัดทำฐานข้อมูลของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม (โครงการต่อเนื่อง จำนวน ๑๒ ตำบล ใน อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่) จำนวน ๒๑ เรื่อง ดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ผลงาน
๑	พ่อครูบุญศรี รัตน์ง	ศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านล้านนา
๒	นายนิกร อินตะ	ศิลปะการแสดงการขับซอพื้นบ้าน
๓	นางนงค์นุช ชัยระวัง (วันเพ็ญ จ่างซอ)	ศิลปะการแสดงการขับซอพื้นบ้าน
๔	แม่ครูศรีแก้ว ศรีรินทร์	ภูมิปัญญาการจัดดาคร้วพิธีกรรมล้านนา
๕	นายเรืองศักดิ์ บุญมา	ศิลปะจิตรกรรมฝาผนัง
๖	นายเอนก สันทราย	ศิลปะจิตรกรรมฝาผนัง
๗	นายปิยะพงษ์ สำริ	ศิลปะการทำปราสาทศพล้านนา
๘	นายวีระ อินทรา	ศิลปะการทำเครื่องดนตรีและของเล่นพื้นเมือง
๙	นายศุภชีพ พูลเจริญชัย	ศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านล้านนา
๑๐	นายธีร์ธวัช แก้วอุต	ศิลปะการตอกลายหลูบเงิน
๑๑	นางจันทร์เป็ง ดีสา	ภูมิปัญญาการจักสานไม้ไผ่
๑๒	นายประสิทธิ์ บุญช่วย	ภูมิปัญญาการจักสานทางมะพร้าว
๑๓	นางทองเหรียญ ณ ลำพูน	ภูมิปัญญาการจักสานใบมะพร้าว
๑๔	นางลำดวน ชันเทพ	ภูมิปัญญาการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นบ้านล้านนา
๑๕	นางบัวบาน พรหมวงศ์	ภูมิปัญญาการทำขนมพื้นเมือง
๑๖	นางมุกดา เรือนแก้ว	ภูมิปัญญาการทำข้าวเกรียบพื้นเมือง
๑๗	นายสมาน มั่นดัก	พิธีกร พิธีการ ทางศาสนาและวัฒนธรรม
๑๘	นายอาทิตย์ วงศ์สว่าง	พิธีกรรมไหว้ครูและศิลปะการแสดงล้านนา
๑๙	นายอารมณ เมืองปิง	ศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านล้านนา
๒๐	นายบุญถึง แผลงฤทธิ์	ศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านล้านนา
๒๑	นายนพดล พิมาสน	ภูมิปัญญาด้านหมอลำเมือง

พ่อครูบุญศรี รัตน์ัง ศิลปินแห่งชาติ

สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้านล้านนา) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านล้านนา

พ่อครูบุญศรี รัตน์ัง อยู่บ้านเลขที่ ๘๓ หมู่ที่ ๒ บ้านหนองเต่าคำ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๘๙-๙๙๘๑๘๙๘

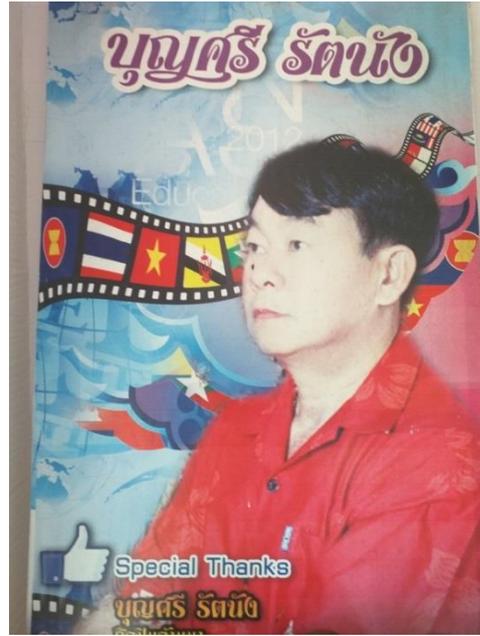
พ่อครูบุญศรี รัตน์ัง ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้านล้านนา) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านป่าเหมือดวิทยาคาร เป็นคนชอบอ่าน ชอบเขียน ชอบศึกษา ในปี ๒๕๑๔ ไปเผ่าถ่าน เลื่อยไม้ เก็บเห็ด หาหน่อ นำไปขาย ต่อมาไปเรียนเป่าปี่ แต่การเป็นช่างเป่าปี่จะได้เงินน้อยกว่าช่างขับซออปรมาณครึ่งหนึ่ง เช่น ช่างเป่าปี่ได้รับเงิน ๕๐ บาท ในสมัยนั้นช่างขับซอจะได้รับเงินประมาณ ๑๐๐ บาท และในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๔ จึงตัดสินใจไปเรียนขับซอกับพ่อครูจันทรตา ต้นเงิน บ้านป่าแวง ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เริ่มออกงานครั้งแรกได้เงินค่าตัว ๒๐ บาท จากนั้นก็ได้เพิ่มเป็น ๘๐ บาท ในปีเดียวกัน ตอนนั้นมีความใฝ่ฝันที่จะเข้าวงดนตรีก็เลยตัดสินใจไปสมัครอยู่กับวงอำนวยการ กอล์ฟ แต่ไม่ได้เป็นพระเอกละครขอ เขาให้เป็นคนรอบฟังกันคนดูแลแทน ได้ค่าแรงคืนละ ๒๕ บาท ต่อมาได้ไปเป็นโฆษกประกาศรถแห่ประชาสัมพันธ์งานของวงดนตรีได้ค่าแรง ๓๕ บาท “อ้อ...ป้อแม่ปิ่น้องคืนนี้ป้อแม่ปิ่น้องอย่าลืมและอย่าพลาดชม วงดนตรีอำนวยการ กอล์ฟ มาจากจังหวัดเชียงใหม่ นำเอานักร้องสาวดาวเสียง หางเครื่องว้ายเอื้อๆ เต็นโยกย้ายสายสะโพกหื้อกับปิ่น้อง ปิ่น้องจะฟังจ้อยฟังซอ ซอมา่นซอเงี้ยวมะเก่า มะกั้นซอน่านลำปางแอ้วสาวปิ่นฝ่าย อู้บ่าวอู้สาวยังโตกได้ เป็นคาวเครือโยม่วนล้ำ ค่าผ่านประตู ๕ บาท ละอ่อน ๓ บาท” คืนนั้นได้เงินหมื่นกว่าบาท

ครั้งหนึ่งนักแสดงที่เล่นเป็นตัวตลกไม่มาจึงเรียกพ่อครูบุญศรี รัตนัง ไปเล่นแทน ปรากฏว่า ผู้คนที่เข้าไปชมการแสดงของวงอำนวย กล้าพัต ต่างชื่นชอบ หัวเราะปรบมือกันเสียงดัง คุณอำนวย กล้าพัต จึงให้แสดงเป็นตัวตลกตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยใช้ชื่อว่า “มิสเตอร์อาร์วิลอน” อยู่ที่วงอำนวย กล้าพัต มาจนถึงปี ๒๕๑๘

จากนั้นย้ายไปอยู่วง “ลูกทุ่ง ลานทอง” เป็นนักดนตรีติดซึ่ง ได้ปีกว่า จึงย้ายไปอยู่กับวง “ศรีสม เพชร” ได้แสดงเป็นตัวตลก กับ “จอก จมูกแดง” มี ๔ คน คือ จอก จมูกแดง มิสเตอร์อาร์วิลอน (พ่อครู บุญศรี รัตนัง) ยาว ยอดหญ้า เต็น ย่าแย ช่วงนั้นได้ฝึกแต่งเพลงไปด้วย เพลงแรกที่แต่งคือเพลง “บ่าวเค็น” ทำนองซอบันฝ้าย เพลงที่ ๒ คือเพลง “ลูกอดพ่อแม่ได้” และเพลงต่อๆ มาคือเพลงอาลัย น้องเมีย เพลงบีกบ้านกว๊านพะเยา ช่วงแรกๆ ของการแต่งเพลงจะเอาทำนองเพลงพื้นบ้านมาแต่งเนื้อ ร้องและนำเอาเครื่องดนตรีพื้นเมืองมาผสมกับเครื่องดนตรีสากลถือว่าเป็นมิติใหม่ของวงการดนตรีใน สมัยนั้น ได้แก่ ขลุ่ย สะล้อ ซึ่ง ประมาณปี ๒๕๒๕ และออกเทปปรากฏว่าเพลงบ่าวเค็นและเพลงลูกอด พ่อแม่ได้ ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาทำให้พ่อครูบุญศรี รัตนัง มีชื่อเสียงมากขึ้น จนได้รับฉายาว่า “ขุนพลซอแห่งล้านนา ราชาลูกทุ่งคำเมือง”

พ่อครูบุญศรี รัตนัง ได้แต่งเพลงลูกทุ่งคำเมืองไว้ ๑,๔๐๐ เพลง บันทึกเทปจำนวน ๖๒ ชุด เพลงที่ร้องเผยแพร่และได้รับความนิยมล่าสุดนี้คือเพลง “ขี้เมาสามซ่า” ชุดเพลงที่ได้รับความนิยมมาก ได้แก่ ชุดแรกลูกอดพ่อแม่ได้ ชุดซอสามจังหวัด ชุดลูกทุ่งเบิกฟ้า ชุดนักเลงไก่ชน ชุด ว๒ ว๘ ชุดแต่งดัง ควาย ชุดขี้เมาสามซ่า

ปกอัลบั้มเทพ บุญศรี รัตนัง

ผู้คิดริเริ่ม

๑. เอาเครื่องดนตรีพื้นเมืองมาบรรเลงผสมวงกับเครื่องดนตรีสากลจนเป็นที่แพร่หลายในปัจจุบัน
๒. ผู้ก่อกำเนิดเพลงลูกทุ่งตลกคำเมือง
๓. ผู้ก่อกำเนิดการแหล่คำเมือง
๔. ผู้ก่อกำเนิดการขอเพื่อการศึกษาและสายอาชีพ

ผลงานการเขียนและ เผยแพร่

๑. ด้านคำว้า จ้อย ได้แก่ คำว้าลูก ๕ ประการ จ้อยลูก ๕ ประการ คำว้าจ้อยลักเมาสาวน้อย คำว้าเตื่อนสติบัณฑิตใหม่ บทก่าลิกจุงจา คำว้อยอย่างพอเพียง คำว้า หวย หวย หวย คำว้าถูงแซ่วๆ คำว้าลั้งคมยุคใหม่ คำว้าชีวิตต้องสู้ คำว้าอ่านก่อนซื้อ ดูก่อนใช้
๒. เรื่องเล่าคนเฒ่าโบราณ ได้แก่ เรื่องผีปุก่า เรื่องผีปอบ ผีกะ เรื่องผีป่าต่าวอด เรื่องผีม้าบ้อง เรื่องเสือเย็น เรื่องกำสาบพระอินทร์ นกคุ้ม นกพิราบ เรื่องกำเล่าผู้เฒ่าโบราณ เรื่องผีครูซอ ผีครูขันซอ เรื่องซ้างกำบราสสิห์ เรื่องผะผีปอบ เรื่องเล่าผู้เฒ่าโบราณ เรื่องอั้ง กบ เขียด เรื่องกำกำบงกยุง เรื่องเล่าผีขุนน้ำ เรื่องผีโพง เรื่องผีกะสือ เรื่องผีเปรต
๓. ตัวอย่างบทขอ ได้แก่ ทำนองตั้งเจียงใหม่ ทำนองพระล่อเลื่อน ทำนองจะปุ ละม้าย ซอบั่นฝ้าย
๔. บทขอ ได้แก่ บทขอประวัติพญามังราย บทขอธรรงค์โรคโควิด ๑๙ (ทำนองเพลงฮือ)
๕. อื่นๆ ได้แก่ บทวิเคราะห์สายใยรักของครอบครัว เรื่องกำสอนพระนาค แหล่ตำนานผู้สร้างเมืองเจียงใหม่

รางวัลเกียรติคุณ

- ปี ๒๕๒๕ : รางวัลสี่ขาบ้านดีเด่น จาก พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรี
- ปี ๒๕๓๒ : รางวัลศิลปินดีเด่น วิทยาลัยครูเชียงใหม่
- ปี ๒๕๓๗ : รางวัลศิลปินดีเด่นทางวัฒนธรรมระดับชาติ
- ปี ๒๕๓๙ : รางวัลศิลปินพระพิฆเนศทอง รับพระราชทานจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙
- ปี ๒๕๔๒ : ได้รับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่
- ปี ๒๕๔๙ : ศิลปินผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่น
- ปี ๒๕๕๒ : ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่นแห่งชาติ
- ปี ๒๕๕๔ : ครูภูมิปัญญาไทย
- ปี ๒๕๖๐ : ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้านล้านนา)

ปัจจุบันพ่อครูบุญศรี รัตนัง ได้เปิดเป็นศูนย์เรียนรู้ทางวัฒนธรรม ตั้งอยู่ที่ ๘๓ หมู่ ๓ บ้านหนองเต่าคำ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชื่อว่า “ศูนย์สืบสานรอยล้านนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น” เปิดเมื่อพ.ศ. ๒๕๔๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเยาวชนและผู้สนใจ ที่มีใจรักในการเล่นดนตรีและการขับร้องเพลงซอพื้นเมือง มาเรียนรู้ให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะ เพื่อที่จะนำไปพัฒนาต่อยอดหรือไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป โดยผู้มาเรียนที่ศูนย์สืบสานรอยล้านนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรียนฟรีไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น เปิดสอน การขับซอทำนองต่างๆ การเป่าปี่ การตีตลุง การสีสะล้อ กลองโป่งโป่ง การตีกลองสะบัดชัย

นายนิกร อินต๊ะ

(พ่อครูนิกร หนองเต่าคำ)

ภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงการขับซอพื้นบ้าน

นายนิกร อินต๊ะ หรือ พ่อครูนิกร หนองเต่าคำ อยู่บ้านเลขที่ ๒๔ หมู่ที่ ๙ บ้านหนองเต่าคำ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๘๙-๘๓๗-๖๖๐๕

เริ่มฝึกขับซอ เมื่ออายุ ๑๕ ปี เรียนกับพ่อครูคำปวน หนองกุ่มครุ จากนั้นเมื่ออายุ ๒๑ ปี ไปซออยู่กับวง ก. ประเสริฐศิลป์ แม่มุกดา บ้านแม่หอพระ หลังจากนั้นย้ายไปอยู่กับคณะลูกแม่ปิง ของแม่บัวตอง เมืองป่าวและไปอยู่คณะสายธารา ของแม่จันทร์สม สายธารา เคยได้ไปแสดงละครซอออกรายการโทรทัศน์ ช่อง ๘ จังหวัดลำปาง ไปกับแม่บัวตอง เมืองป่าว ส่วนใหญ่ถ้าไปแสดงละครซอจะรับบทเป็นพ่อของพระเอก นางเอก แสดงเป็นตัวโง่งและแสดงเป็นตัวตลก ซ่างซอฝ่ายหญิงที่เคยขับซอ ร่วมกันได้แก่ แม่ลำจวน เมืองพร้าว จันทร์สวย บ้านเป้า แม่แดง แม่วรรณ สันทราย แม่เอื้องคำ สันป่าตอง เป็นต้น

ไปซอตามงานต่างๆ ได้แก่ ซอบวชลูกแก้ว ซอปอยข้าวสังข์ งานสงฆ์งานพระธาตุ งานมงคลสมรส งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานปอยหลวง งานทำบุญทอดกฐิน งานทำบุญทอดผ้าป่าและงานต่างๆ ทั่วไป ยกเว้นงานบำเพ็ญกุศลศพ มีประสบการณ์ในการขับซอมากกว่า ๔๐ ปี

ชั้นตั้งซอ

สวดดอกไม้ธูปเทียน	๘ สวด	สวดหมาก พลุ	๘ สวด
เงิน	๓๖ บาท	ผ้าขาว	๑ ผืน
ผ้าแดง	๑ ผืน	ข้าวเปลือก	๑ ควัก
ข้าวสาร	๑ ควัก	เหล้า	๑ ขวด

บุหรี ๑ ซอง สาด (เสื่อ) ๑ ผืน
หมอน ๑ ใบ
ข้าวสุก แคนหมู หมูทอด อาหารคาวหวาน อย่างละ ๑ ถูง
หอมขาว หอมแดง ตะไคร้ ขมิ้น ข่า อย่างละมัด

ตัวอย่างบทขอสงวนน้ำพระธาตุ ที่ประพันธ์คำร้องด้วยตนเอง ทำนองตั้งเชียงใหม่

หลอน.....

วันนี้มันก็เป็นวันดี เป็นจะทำพิธีสงวนน้ำพระธาตุ เจิญคุณพระสยามเทวาธิราช คุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว...

น้องแก้ว...

วันที่ ๒๕ เดือนมีนาคม เป็นวันศิริมงคล จะสงวนน้ำพระธาตุ
เจิญคุณพระสยามเทวาธิราช คุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พ่อกรจะขอไหว้วอน สะปะ คุณพระรัตน คุณแก้วไม้สะหลี
คุณเจ้าพ่อขุนตาน เจ้าแม่จ๋ามเตวี ผมขอเอาพระมนต์นี้ตั้งกักราบน้อม...

แล้วจะจวนเอาแม่...แขนกลม...

ล้านนาต้องเจิญตั้งเสื่อว่า เจิญตั้งเสื่อวัด เจิญตั้งเจ้าตี้ละ เจ้าแดนเจ้าหน
เตวบุตร เตวดา ต้นอยู่ตั้งบน กูต่นกูองค์ ขอหื้อมาปกป้อง
เจิญครูบ่อคำปวน ที่อยู่บ้านหนองปลา ขอหื้อท่านมาหาอย่าหื้อได้เดือคร้อน
เจ้าแม่อุตุทารา เจ้าพ่อผาบ่อง เจิญตั้งพ่อขุน เม็งราย
เจิญตั้งเจ้าแม่คายนางแก้ว เจ้าพ่อพะวอ เจ้าพ่อประตุผา
เป็นเล่าลือกันดังเหลือจางสามงา ขอหื้อท่านลงมานั่งแบ่งแอบข้าง
ขอหื้อเตวดา น้องก้อยเอาใจใส่ นี้และหนอ...น้องแลนา

นายมอญ...

เจิญตั้งนางกวัค เจิญตั้งขุนจ่าง เจิญตั้งขุนแพน เจิญตั้งอีเปอ
เจิญเอาจ่างต้าแดง เมื่อตำวันแลงหื้อนั่งแบ่งแอบข้าง
นี้แลหนอ...น้อง...แลนา

ผลงานที่ภาคภูมิใจ

- ร่วมขับซอพื้นเมืองในงานพิธีเปิดพืชสวนโลก ณ จังหวัดเชียงใหม่
- ขับซอพื้นเมืองแสดงความยินดี ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ระดับภาค

- ขับซอพื้นเมืองงานสงวนน้ำพระบรมธาตุอยุธยาสุเทพ วัดพระธาตุอยุธยาสุเทพ ราชวรวิหาร

นางนงนุช ชัยระวัง
(วันเพ็ญ จ่างซอ)

ภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงการขับซอพื้นบ้าน

นางนงนุช ชัยระวัง เกิดวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๑๐ อยู่บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ที่ ๘ บ้านหนองไคร้ หลวง ตำบลหนองจ้อม อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๘๑-๙๘๐-๐๔๓๐

ผลงาน

ซอพื้นเมืองในงานต่างๆ ได้แก่ งานปอยบวชลูกแก้ว งานฉลองตราตั้งสมณศักดิ์พัทยศพระสงฆ์ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานมงคลสมรสแต่งงาน งานปอยข้าวสังข์ งานบำเพ็ญกุศลศพ งานฉลองกำนันผู้ใหญ่บ้าน งานเกษียณข้าราชการ งานทอดผ้าพระกฐิน งานทอดผ้าป่า งานเปิดถนน สะพานและงานฉลองต่างๆ มีประสบการณ์ในการซอมากกว่า ๓๐ ปี

นอกจากนี้ยังได้ประพันธ์บทซอและขับซอในทำนองเพลงอ้อ ประวัติพระครูวิสารทกิตยาภรณ์ (หลวงพ่อวัลลภ กิตติภักโท) อดีตเจ้าอาวาสวัดดอยแทนพระผาหลวง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประพันธ์บทซอและขับซอประวัติพระบรมธาตุดอยเก็ง ตำบลท่าเตื่อ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ประพันธ์บทซอและขับซอพระธาตุประจำปีเกิด ๑๒ ราศี ทำนองสองน่าน (ซอสตรีง/ซอประยุกต์) ประพันธ์บทซอและขับซอประวัติโรงเรียนบ้านหนองไคร้ ทำนองเพลงอ้อ ซอเทิดพระเกียรติตามรอยพระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ซอธรรมะรักษา สัตว์ ทำนองเพลงตั้งเชียงใหม่ จะปู ละม้าย บทซอเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ฝึกหัดเรียนซอ

ทำนองที่ใช้ชอในงานต่างๆ ได้แก่ ทำนองตั้งเชิงใหม่ ทำนองจะปุ ทำนองละม้าย ทำนองเงี้ยว ทำนองฮือ ทำนองล่องน่าน ทำนองพระลอ ทำนองซอปิ่นผ้าย ทำนองตั้งเชิงแสน

ด้านการเผยแพร่มีหลายหน่วยงานได้เชิญไปสอนแก่นักเรียนและเยาวชนตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองไคร้ อำเภอสนทราย โรงเรียนบ้านป่าไทร อำเภอพริ้ว โรงเรียนบ้านแจ่งกู เรืองและเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสนใจในการขับซอมาเรียนที่บ้าน

ตัวอย่างบทซอที่ได้ประพันธ์ขึ้น เรื่อง “พระธาตุ ๑๒ ราศี”

๑. เขาจะลงมาเกิด มาเอากำเหน็จจืดดำ...พระอินทร์ส่งลงมาในโลกหล้า...

ปู่เถนอย่าเถน กำแหงนำหน้า
มาจืดพระธาตุ ปีเกิดของตน
ปีเกิดไผ่มัน นำมาจืดธาตุไว้

ส่งเรามาจากสวรรค์จั้นฟ้าเมืองบน
ลงมาเมืองคน มนุษย์ลุ่มใต้

๒. ใจเป่ายี่เหมา เข้ามาหาปีสี่

ปีเล่า ปีเส็ด แหนบมาหาปีไก่อ...
ผ่องเกิดปีเส็ด ผ่องเกิดปีสัน
จืดดำไผ่มันประจำปีเกิดนั้น

ใส่สะง่ากอดี เม็ดสันจืดได้...
จืดดำบอกไว้ ปีเกิดไผ่มัน
ราศีไผ่มันนำมาจอดจ้า...

๓. คนเกิดปีสี่ คนเมืองว่าได้เป็งหนุ..

ปีชวดเป็งหนุหรือว่าปีไจ้
จะหมดตุ๊กหมดโคก บันควมหม่นหมอง
น้อมมือขึ้นสาวันตากราบไหว

หรือปีชวดฟังดู ไปบูชากันได้
ไปบูชากราบไหว้ พระธาตุศรีจอมทอง..
ไหว้พระธาตุจอมทอง ล่องไปตั้งได้

๔. ถัดจากปีไข่ ตีบอกไว้ว่าเป็งหนุ
กอนเฮาได้ทำบุญ จะมั่งมูลตุ่นเต้า
บูชาพระธาตุปีเกิด พระธาตุ
สมเป็งควรวจนกันไปไหว้

๕. จะทำบุญกราบไหว้ทำได้สุดปี
ปีخالเป็งเสือดุเหลือเป็นนั้น
จะกินปลาเต้าะ เอาซาหว่านแห่
หรือว่าเวียงโกศยจ้อเดิมเป็นนั้น

๖. ไปบูชาพระธาตุสิบสองราศี
ปีเถาะเป็งกระทาย
ไปบูชาพระธาตุเจ้าของเฮาแถมดวง
จักขอคนเมือง คนเกิดปีเฒ่า

คือปีฉลูเมืองว่าปีเป่า
ไปไหว้พระธาตุของเฮา แถมดวง
พระธาตุลำปางหลวง
เกียมรูป เทียนบูชาพร้อมมาลาดอกไม้

ต่อไปเป็นปียี่เป็นได้อวดอ้าง
ไหว้พระธาตุดวงงาม พระธาตุจ่อแฮ
ไหว้พระธาตุจ่อแฮ เมืองแป้แก้วกว้าง

จากปียี่ข้ามมาหาปีเฒ่า
คนเมืองฮ้องปีเฒ่า
พระธาตุแจ้แห่งพระอารามหลวง
ไปบูชาคุณจะได้มั่งมูลตุ่นเต้า

ใบเกียรติบัตรที่ได้รับ

-ใบประกาศเกียรติบัตรจากจังหวัดเชียงใหม่และสำนักงานวัฒนธรรมเชียงใหม่ ที่ได้เข้าร่วมการ
แสดงศิลปวัฒนธรรม งานมหกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่น “Lanna Expo ๒๐๑๖”

-ใบเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ “ครุภูมิปัญญาเชียงใหม่”

-ใบประกาศเกียรติบัตรจากจังหวัดเชียงใหม่และสำนักงานวัฒนธรรมเชียงใหม่ได้เข้าร่วม
กิจกรรมตลาดนัดภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่

-ใบเกียรติบัตรจากสมาคมสืบสานตำนานปีซอ เชียงใหม่ ที่ได้เป็นกรรมการตัดสินการประกวด
ชอพื้นเมือง

-ใบเกียรติบัตรที่ได้สนับสนุนงานวัฒนธรรมประเพณีและสมโภช ๑๐๐ ปี อำเภอดอยสะเก็ด

-ใบเกียรติบัตรจากกลุ่มศึกษาศาสตร์และเด็กล้านนา ในโครงการดนตรีพื้นเมืองสร้างสุข

-ใบเกียรติบัตรจากโรงเรียนบ้านแจ่งกู๋เรื่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต
๒ ที่ได้ให้ความร่วมมือการแสดงชอพื้นเมืองล้านนา

-ใบเกียรติบัตรจากวัดสหกรณ์ดอยนาง ตำบลเมืองงาน อำเภอเชียงดาว ที่ได้ร่วมอนุรักษ์
วัฒนธรรมล้านนา การแสดงชอพื้นเมือง ในงานทอดผ้าป่าชมรมสืบสานตำนานปีซอ

-ใบเกียรติบัตรจากโรงเรียนอนนเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมชอพื้นเมือง ใน
งานสืบสานประเพณียี่เป็ง

-ใบเกียรติบัตรจากสมาคมสืบสานตำนานปีซอ เชียงใหม่ ได้ร่วมแสดงชอพื้นเมือง “วันสืบสาน
ตำนานปี-ซอ ๒๕๕๖”

แม่ครูศรีแก้ว ศรีรินทร์

ภูมิปัญญาด้านการจัดดาคร้วพิธีกรรมล้านนา

แม่ครูศรีแก้ว ศรีรินทร์ บ้านเลขที่ ๑๐๐ หมู่ ๕ บ้านแม่ตู่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัด เชียงใหม่ อายุ ๙๓ ปี

ผลงาน

การจัดดาเครื่องพิธีกรรมล้านนา

ดาคร้วสี่บชะตา ดาคร้วบูชาชั้น ๕ ดาคร้วขึ้นท้าวทั้งสี่ ดาสะตวง ดาคร้วส่งเคราะห์ การทำสวด ดอก การตัดช่อ ตัดตุง

แต่งคำว้า แต่งบทคติสอนใจ เพลงฮือ

คำว้าพระคุณแม่ ๑ คำว้าพระคุณแม่ ๒ คำว้าพระคุณพ่อ คำว้าผัวคู่-เมียคู่ผัว คำว้า ล้านนา คำว้าเมียสอนผัว คำว้าปู่สอนหลาน เพลงฮือศีล ๕ เพลงซอฮือปีใหม่เมือง กำไหว้คุณรวม เรื่อง เล่าโบราณล้านนา ลำดับแห่งการปฏิบัติธรรม คติธรรมสอนใจคำพ่อสอนลูก คำให้พรปีใหม่เมือง

การบูชาชั้น ๕ ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่สบาย เป็นอ่อนเพลีย ไม่มีเรี่ยวแรง เจ็บป่วยออกดๆ แอดๆ ไปหาหมอรักษาตามแพทย์แผนปัจจุบันก็ไม่หาย คนโบราณล้านนากล่าวว่าต้องไปบูชาชั้น ๕ เพื่อที่จะให้โรคดั่งที่กล่าวมาข้างต้นได้หายและอยู่ดีมีสุข สุขภาพร่างกายกลับมาแข็งแรงสมบูรณ์ เหมือนเดิม

จวนกันลุ่มลาพักพื้น ยังอริยธรรม
ของเฮาเก่าปิ่น ๓โรงค่าวสร้อยก่อนขอ
ถ้าเฮาบ่พื้น จักมีไผหนอ มายกมายอล้านนาท่านเจ้า
ถ้าอยากใครู้ ต้องหมั่นศึกษา บ่ใจู้มาจากต้องแม่ได้
หนังสือตัวเมืองตัวโตย เขียนเอากำไรชีวิต
ฝรั่งกุลา ยังมาคบคิดหัดอ่านอู้กำเมือง
เฮาคณเจียงใหม่แต่ๆ อู้ได้ไปเป็อง หนังสือตัวเมืองข้อยอ่านบ่ได้
ของเก่าของหลัง แต่เดิมแต่ให้ หย้งบ่อล้วยหวังใจ
แถมว่าต่างกำร บ่กินบ่ใจ ก่ขอย่าได้ลีมลา
ที่ตัวอังกฤษ ฝรั่งกาสา ลูต่านยังปากันเขียนจันได้
อะ อ่า อี อี อู อู เอ อ้อ อื่อไรทำไม่บ่กิด
หนังสือตัวเมือง บ่เอาไว้กิด ไปสวะคว่างจ้อย

สันโต ยูแคบัก ชัก อิงลิต ยังโหว พุดพิตฟอร์ไฟ จะได้ว่าได้
หนังสือตัวจะโตบ่ใกล้จักหนี จักหนีชิงชอยแซ่หื้อ
หนังสือตัวเมือง เหมือนพลอยเพชรก่อ เป็นดีขอยคนเอา
อย่าคุ่มคร่างใจ หื้อได้หมองเหงา ลอดเสเลเมาไปตามใหม่หน้า
กำจ้อยกำชอเออ ออ เตอะตีา เป็นของโบราณเงินล้า
ควรเก็บใส่ใจ อย่าเอาไหลน้ำ ไปยีนชอบชู้เพลงไทย
หันว่ามันเพราะเหมาะะต้นสมัย กอนค่าวชอโยใจบ่ชอบชู้
คติเมืองเหนือ ค่าวเครือกำอู้ ใฝ่บ่พื้นฟูเพื่อพัก
ขอยเจิญตัว วานเครือที่ฮัก กับแถมบู่ป่าองค์โย

ปอดล็กน้อย หื้อเป็นแนวรอยชื้อใจ
หนังสือตัวเมือง เก็บเอามาใจ แต่่มเป็นขี้เมียงตึงดี
เป็นของถิ่นเก้า เก็บเอามาสิจตเป็นของดี
สืบต่อไปหน้า อย่าหื้อมันสุน ตกดินฝุ่นหญ้า ควรเก็บเอาสมาสำนัก
ใจเป็นของขวัญ หมูจุมที่ฮัก ตีเขาเกิดหล้ามาสุน
หื้อเขาได้ฮู้พื้นฟูอดหนุณ จักเกิดเป็นบุญ กุศลไปหน้า
เป็นดีหมู่เฮา พวกราจักข้า แก่ประชาชนเจืองจัน
บ่ใจู้หนังสือ จากแดนนั้น จักไซบออกหื้อตามมี
จักว่าไปนักเวลาบ่หมี ขอสวัสดิเท่าอื่อ

นายเรืองศักดิ์ บุญมา

ภูมิปัญญาด้านศิลปะจิตรกรรมฝาผนัง

นายเรืองศักดิ์ บุญมา เกิดปี พ.ศ. ๒๕๐๐ อายุ ๖๓ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ ๙ บ้านหนองเต่า
คำ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๘๙-๕๕๗๑๑๕๔

ผลงาน

จิตรกรรมฝาผนังวิหาร อุโบสถ์ ศาลาบาตร ส่วนใหญ่จะวาดภาพเกี่ยวกับพุทธประวัติ ๓๕ ภาพ
พระมหาเวสสันดร ๑๔ ภาพ พานง ๘ ภาพ เจ้าเจ้าสิบชาติ (ทศชาติชาดก) ๑๐ ภาพ พระมาลัยไผดโลก
๖-๗ ภาพ วาดภาพฝาผนังประเพณีพื้นบ้าน วิถีชีวิตของคนท้องถิ่น พระธาตุ ๑๒ ราศี วาดภาพเทว
บุตร เทวดาไปรยดอกไม้ รูปต้นโพธิ์ ชุ่มประตู่โขงลายพื้นเมือง ลายนาค ลายมังกร เพดาน เส้า คาน
ส่วนใหญ่ลวดลายที่ใช้วาดจะเป็นลวดลายแบบล้านนา ได้แก่ลายพุดตาน ลายพรรณพฤกษา

จากประสบการณ์เป็นช่างวาดรูปภาพจิตรกรรมฝาผนังวิหาร อุโบสถ ศาลาบาตร กว่า ๓๖ ปี มีผลงานที่วาดภาพมากมายหลายวัดจึงขอยกตัวอย่างวัดในอำเภอสันทรายที่ได้วาดภาพมาดังนี้ วัดท่าเกวียน วัดทุ่งป่าเก็ด วัดหนองอุโบสถ วัดวังป๋อง วัดศรีดอนชัยแม่แก่น้อย วัดเมืองซอน วัดเมืองเส้น วัดแม่ย่อ วัดหนองแห่ อารามแม่ฮักพัฒนา อาคารพุทธมิ่งมงคล มหาวิทยาลัยแม่ใจ วัดน้ำตัน วัดสบแฝก วัดมงคลเศรษฐี วัดแม่แก้ดหลวง อารามปากกล้วย และตามวัดวาอารามต่างๆ ในอำเภอใกล้เคียง และตามต่างจังหวัด

ภาพวาดประเพณีสงฆ์น้ำพระธาตุ

นายเรืองศักดิ์ บุญมา นอกจากจะเป็นช่างวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังวิหาร อุโบสถ ศาลาวัดแล้ว ยังมีความสามารถทางด้านการเล่นเพลงอีกด้วย เคยออกผลงานเทปเพลงที่ร้องมากถึง ๒ ชุด คือ ชุดเพลงสายทองใจดำ มี ๑๐ เพลง ชุดที่ ๒ เพลงหัวอกสลา มี ๑๐ เพลงเหมือนกัน ซึ่งนำไปจำหน่ายให้เฉพาะกลุ่มเพื่อนที่รู้จักกันเท่านั้น เพราะตนเองมีใจรักชื่นชอบในการเล่นลูกทุ่งคำเมือง

วัสดุเครื่องมือที่ใช้ในการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังประกอบไปด้วยดังนี้

๑. ฟู่กัน ขนาดเบอร์ ๓ , ๔
๒. แปรงทำสี ขนาดเบอร์ ๒ นิ้ว เบอร์ ๒ นิ้วครึ่ง เบอร์ ๓ นิ้ว
๓. ดินสอ
๔. ฟู่กันสง่า เบอร์ ๘ ถึง เบอร์ ๒๔
๕. สีน้ำพลาสติก สีต่างๆ
๖. สีน้ำมัน สีต่างๆ

ขั้นตอนการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังภาพประเพณีพื้นบ้าน

๑. ทำสีขารองพื้นรอให้แห้ง
๒. แบ่งช่องภาพวาดให้มีขนาดเท่าๆกัน ขึ้นอยู่กับความกว้าง ความยาวของฝาผนังที่จะวาด
๓. ร่างภาพประเพณีพื้นบ้านโดยใช้ดินในการร่างภาพ
๔. ใช้ฟู่กันเบอร์ ๔ ซุปสีน้ำพลาสติกวาดทับรอยดินสอที่ร่างไว้เพื่อให้รูปภาพมีความชัดเจนขึ้น
๕. ระบายสีวิวิเวททัศน์ก่อน
๖. ระบายสีตัวละคร เครื่องแต่งกาย
๗. เขียนหน้าตา หู ผม คิ้ว จมูก ปาก ตัวละครให้สวยงาม
๘. ใช้สีทองตกแต่งเครื่องประดับของตัวละครที่วาดให้มีความโดดเด่นสวยงามมากยิ่งขึ้น
๙. เก็บรายละเอียดของรูปภาพอีกครั้งหนึ่งเป็นอันเสร็จสิ้นการวาดภาพประเพณีพื้นบ้าน

นายเอนก สันทราย

ภูมิปัญญาด้านศิลปะจิตรกรรมฝาผนัง

นายเอนก สันทราย อยู่บ้านเลขที่ ๙๒ หมู่ ๒ บ้านหนองเต่าคำ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๖๕-๔๔๕-๓๖๑๒

ช่างวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังวิหาร อุโบสถ ศาลาบาตร บานประตู หน้าต่าง มีประสบการณ์กว่า ๒๕ ปี มีผลงานที่วาดภาพทางด้านจิตรกรรมฝาผนังมากมายหลายวัด จึงขอยกตัวอย่างวัดในอำเภอสันทรายที่ได้วาดภาพมาดังนี้ วัดท่าเกวียน วัดทุ่งป่าเกิด วัดหนองอุโบสถ วัดวังป๋อง วัดศรีดอนชัยแม่แก็ดน้อย วัดเมืองซอน วัดเมืองเส้น วัดแม่้อย วัดหนองแห่ียง อารามแม่ฮักพัฒนา อาคารพุทธมิ่งมงคล มหาวิทยาลัยแม่ใจ วัดน้ำตัน วัดสบแฝก วัดมงคลเศรษฐี วัดแม่แก็ดหลวง อารามปากกล้วย และตามวัดวาอารามต่างๆ ในอำเภอใกล้เคียงและในจังหวัดเชียงใหม่

นอกจากจะเป็นช่างวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังวิหาร อุโบสถ ศาลาบาตรแล้วยังมีความสามารถทางด้านสักลายบนผิวหนังหรือศิลปะบนผิวหนัง ลวดลายที่สักบนผิวหนัง ได้แก่ คาถาอักขระล้านนา ลวดลายศิลปะญี่ปุ่น ลวดลายศิลปะไทย ลวดลายศิลปะร่วมสมัย ลวดลายศิลปะเสมือนจริง เคยร่วมจัดนิทรรศการการวาดภาพ ณ เรือนศิลป์ใจอง

ผลงานที่ภาคภูมิใจ

-วาดภาพจิตรกรรมฝาผนังลายพื้นเมืองล้านนา ลายดอกพุดตาน ใช้สีถมดำลายทองทั้งหลัง ณ วัดสบแฝก ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

-วาดภาพจิตรกรรมฝาผนังวิหารวัดอารามบ้านแม่ฮักพัฒนา ภายในวิหารเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังประเพณีวัฒนธรรม ๔ ภาค มีความภาคภูมิใจมากเพราะต้องใช้จินตนาการถึงวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของคนสมัยก่อนและต้องใช้ประสบการณ์และความชำนาญเป็นอย่างมากในการวาดภาพ และใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อให้ได้ภาพที่เสมือนจริงและสวยงามที่สุด

วัสดุเครื่องมือที่ใช้ในการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังประกอบไปด้วยดังนี้

๑. ฝูกัน ขนาดเบอร์ ๓ , ๔
๒. แปรงทาสี ขนาดเบอร์ ๒ นิ้ว เบอร์ ๒ นิ้วครึ่ง เบอร์ ๓ นิ้ว
๓. ดินสอ
๔. ฝูกันสง่า เบอร์ ๘ ถึง เบอร์ ๒๔
๕. สีน้ำพลาสติก สีต่างๆ
๖. สีน้ำมัน สีต่างๆ

ขั้นตอนการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังภาพประเพณีพื้นบ้าน

๑. ทาสีขาวรองพื้นรอให้แห้ง
๒. แบ่งช่องภาพวาดให้มีขนาดเท่าๆกัน ขึ้นอยู่กับความกว้าง ความยาวของฝาผนังที่จะวาด

๓. ร่างภาพประเพณีพื้นบ้านโดยใช้ดินในการร่างภาพ
๔. ใช้ฟู่กันเบอร์ ๔ ชุปสีน้ำพลาสติกวาดทับรอยดินสอที่ร่างไว้เพื่อให้รูปภาพมีความชัดเจนขึ้น
๕. ระบายสีวิวทิวทัศน์ก่อน
๖. ระบายสีตัวละคร เครื่องแต่งกาย
๗. เขียนหน้าตา หู ผม คิ้ว จมูก ปาก ตัวละครให้สวยงาม
๘. ใช้สีทองตกแต่งเครื่องประดับของตัวละครที่วาดให้มีความโดดเด่นสวยงามมากยิ่งขึ้น
๙. เก็บรายละเอียดของรูปภาพอีกครั้งหนึ่งเป็นอันเสร็จสิ้นการวาดภาพประเพณีพื้นบ้าน

นายปิยะพงษ์ สําริ

ภูมิปัญญาด้านศิลปะการทำปราสาทศพล้านนา

นายปิยะพงษ์ สําริ อยู่บ้านเลขที่ ๕๒/๑ หมู่ที่ ๑๓ บ้านพัฒนาทรายแก้ว ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๘๖-๖๕๘-๙๔๘๘, ๐๘๙-๕๖๐-๐๓๐๒

ผลงานการทำปราสาทศพ

การทำปราสาทศพแบบต่างๆ ได้แก่ แบบแท่นแก้วชาย ๑ ชั้น ๒ ชั้น ๓ ชั้น แบบปราสาทมุก ๓ ชั้น แบบฐานธรรมดาและแบบฐานมีบันได แบบปราสาทมุก ๔ ชั้น ๒ ชั้น ๑ ชั้น แบบปราสาทมุกแท่นแก้วชาย ๕ ชั้น แบบปราสาทหลังก่าย แบบปราสาทหลังก่ายหัวกระโจม และปราสาทแบบต่างๆ มีประสบการณ์ในการทำปราสาทมา ๓๐ ปี ราคาที่จำหน่ายตั้งแต่ราคา ๓,๐๐๐ ขึ้นไปจนถึง ๒๕,๐๐๐ บาท หรือราคาอาจจะมากกว่านั้นขึ้นอยู่กับแบบ ความใหญ่ของปราสาทและลวดลายต้องกระดาษที่ละเอียด เพราะต้องใช้ความประณีตและเวลาในการต้องลาย ติดลาย

วัสดุที่ใช้ในการทำปราสาท

- ไม้ตะกุก/ไม้จันทน์ ไม้ยาวขนาด ๔-๕ ศอก หน้า ๒ นิ้ว ไม้แผ่นหน้า ๕ นิ้ว หน้า ๑๐ นิ้ว
- กระดาษกลอง
- กระดาษสีต่างๆ
- กาวลาเท็กซ์
- กาวแป้งมันต้ม
- ตะปูขนาดต่างๆ
- ผ้าลายลูกไม้
- กระดาษดองลาย

ส่วนประกอบต่างๆของการทำปราสาท

-ฐานปราสาท	-ยอดปราสาท	-ส่วนหัวปราสาท
-ซ่อฟ้า	-บันลม/เปาลม	-กระจิ่ง
-นาคกำมณ/นาคใหญ่	-นาคน้อย	-อุบะ
-ใบโพธิ์	-ใบไฮ	-โค้งกิ้ว
-บันไดนาค	-ปลายจีจี	

ขั้นตอนการทำปราสาท

๑. การทำโครงปราสาทนำไม้ขนาดต่างๆ มาตีขึ้นรูปส่วนฐานปราสาท ส่วนหัวปราสาทและส่วนยอดปราสาท
๒. นำกระดาษกล่องมายิงทับปิดโครงปราสาทในส่วนต่างๆ
๓. ลงกระดาษสีหน้าเดียว และปิดลายกระดาษต้องเพื่อให้เกิดลวดลาย ในส่วนต่างๆของปราสาท

๔. ติดส่วนประกอบต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นบนตัวปราสาท
๖. นำเอาส่วนฐานของปราสาท ส่วนหัวปราสาทและส่วนยอดปราสาทนำมาประกอบให้เข้ากัน ตกแต่งด้วยผ้าลูกไม้บริเวณเสาปราสาท

“คนตุ๊ก คนจั่น คนมั่ง คนมี คนดี คนฮ้าย ก็ตายมอดไหม้เป็นดิน
แม่แต่ผู้พระที่ทรงศีล ยังม้วยจิวิน นอนตายคว่ำหน้า
หลอนเอาอะหยังบ้ออุ้ยแม่ป้า แผ่นพระสุธา
ยังม้างบ่าหินบ่าพา ก้อนเต้าหัวจ้าง
ยังฐู้แตกม้างเป็นฮอยหิหาไปเตอะ
บ่ต้องไปช้อย เงินเต้าก่องดอย เอาไปบ่ได้”

นายวีระ อินทรา

ภูมิปัญญาด้านศิลปะการทำเครื่องดนตรีและของเล่นพื้นเมือง

นายวีระ อินทรา อยู่บ้านเลขที่ ๘๖ หมู่ที่ ๓ บ้านสันป่าสัก ตำบลหนองจ้อม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๙๐-๔๑๑-๖๓๒๖

ผลงาน

ทำเครื่องดนตรีพื้นเมืองและของเล่นพื้นบ้าน เครื่องดนตรีพื้นเมืองได้แก่ สะล้อห้อย สะล้อ หลวง ซึ่งเล็ก ซึ่งใหญ่ ของเล่นพื้นบ้านทำจากวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ ช้าง กระจ่าง หนู ควาย เต่า นกเหยี่ยว นกเค้าแมว นกนางนวล ต่อ เครื่องบินคอปเตอร์ กว้าง

การเผยแพร่

ได้รับเชิญให้ไปสอนต่างสถานที่ต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนหนองไคร้หลวง โรงเรียนบ้านต้นรุ้ง อำเภอพริ้ว โรงเรียนพร้าวบูรพา เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต ๒ โรงเรียนรำเปิงวิทยา อำเภอมะแตง และได้มีผู้ที่สนใจกลุ่มนักเรียนและเยาวชนมาเรียนดนตรีที่บ้านของตน

ของเล่นที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ

นายสุกษิพ พูลเจริญชัย

ภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านล้านนา

นายสุกษิพ พูลเจริญชัย อยู่บ้านเลขที่ ๒๐๖ หมู่ที่ ๕ บ้านแม่แก็ดน้อย ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๙๙๓-๓๑๕๓๕๖๔

ผลงาน นักดนตรีพื้นเมือง

มีความสามารถในการเล่นดนตรีพื้นเมือง ได้แก่ สะล้อ ซึง กลองโป่งโป้ง และยังมี ความสามารถในด้านอื่นๆ เช่น การทำเครื่องดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง การทำไม้กวาดแข่ง สานกำวยใส่ ผัก สานกำวยใส่หญ้า สานกำวีพัดข้าว สานช้ำหวด สานไซ สานตุ้ม สานข้อง สานแฮะ

โอกาสที่ไปแสดงตามงานต่างๆ ได้แก่ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานมงคลสมรส งานบำเพ็ญกุศลศพ งานเลี้ยงทั่วไป แม้กระทั่งไปบรรเลงที่ถนนคนเดินท่าแพ ถนนคนเดินวัวลาย ไปแสดงกันเป็นวงคณะ ๔-๕ คน ไปครั้งละ ๓,๕๐๐ - ๔,๐๐๐ บาท เพลงที่ใช้บรรเลงได้แก่เพลงพื้นเมือง เพลงไทยเดิม เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุง

วัสดุในการทำสะล้อ

- ไม้สัก/ไม้ประดู่
- กะลามะพร้าวที่แก่
- สายกีตาร์ เบอร์ ๑
- สายเอ็นตกปลาเบอร์ ๕๐
- ลูกบิดกีตาร์
- กระจาดขทราย

วิธีการทำสะล้อ

- นำไม้สัก/ไม้ประดู่ มาทำคันทันสะล้อและลูกบิดไม้ ด้วยการเหลาและใช้เต้ากบมือในการขึ้นรูป
- นำกะลามะพร้าวมาขัดให้ผิวเรียบด้วยกระจาดขทราย
- จากนั้นนำกะลามะพร้าวมาแบ่งเป็นสี่ส่วนแล้วตัดออกหนึ่งส่วนเพื่อทำตาดสะล้อ และอีกด้านหนึ่งตัดออกเพื่อทำเป็นกล่องเสียง

- นำไม้สักแผ่นบางๆ ขัดให้เรียบมาติดกับกะลามะพร้าวด้านที่จะทำตาดสะล้อและใช้ไม้ไผ่ขนาด

๑ เซนติเมตรมาทำเป็นก๊อบสะล้อ

- ติดลูกบิดกีตาร์ตรงหัวคันทันสะล้อและใส่ลูกบิดไม้สะล้อ
- ใส่สายกีตาร์ประกอบเข้ากับตัวสะล้อ ก๊อบสะล้อและลูกบิด ตั้งเสียง
- การทำคันทันสะล้อเหลาไม้ให้ได้ตามขนาดยาวประมาณ ๗๐ เซนติเมตร
- นำเอ็นตกปลาเบอร์ ๕๐ นำมาทาบไปมาให้ได้ ๔๐ เส้น ยาว ๔๐ เซนติเมตร จากนั้นนำมามัดหัวท้ายประกอบเข้ากับคันทันสะล้อและนำยางสนมาผู้นไปมา
- นำคันทันไปสีกับสะล้อเล่นเป็นเพลง

ด้านการเผยแพร่

ได้มีหน่วยงานราชการให้ไปสอนตามสถานศึกษาต่างๆ ดังนี้ โรงเรียนสันทรายวิทยาคม โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนอนุบาลศีร์ษะเกษอำเภอบึงสามพัน อำเภอมะนัง โรงเรียนวัดแม่แก้วน้อย โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ และศูนย์เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของพ่อครูบุญศรี รัตน์

สาธิตการเล่นซิ่ง

สาธิตการทำไม้กวาดซิ่ง

นายธีร์วัช แก้วอุด

ภูมิปัญญาด้านศิลปะการตอกลายหลูบเงิน

นายธีร์วัช แก้วอุด อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๕/๔๐ หมู่ที่ ๘ บ้านหนองไคร้หลวง ตำบลหนองจ้อม อำเภอล้านทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๘๐-๑๓๔๒๗๔๙

มีความชอบและใจรักในการตีมีด จึงไปขอเรียนการตีมีดจากสลา (ช่าง) ในหมู่บ้านแต่ก็ไม่มีใครสอนให้ สุดท้ายก็ได้ไปเรียนกับพ่อปั้งและพ่อห้วน บ้านนิคม แถวๆ วัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน เริ่มเรียนตีมีด ขึ้นทรง ชุบมีด อยู่ ๒ ปีกว่า จนจบชั้นมัธยมศึกษา และมีความชื่นชอบในด้านดนตรี สามารถเล่นพิณเพียะได้ จึงเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ หรือสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยมีความสนใจในด้านการตีมีด ตีดาบ เพื่อนจึงแนะนำให้ไปรู้จักกับรุ่นพี่ ที่มีความชื่นชอบในดาบโบราณและทำเครื่องเงินอยู่ที่หน้าวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ จึงได้แลกเปลี่ยนวิชาความรู้และเรียนรู้การทำเครื่องเงินจากนั้นเป็นต้นมา จนเรียนจบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ จึงได้หันมาทำงานด้านศิลปกรรม คือ การตกแต่งอาวุธด้วยโลหะที่มีค่า ได้แก่ ทองคำ เงิน นาค ทองแดง ทองเหลือง จนถึงปัจจุบัน

การตอกดุนต้องลายเงิน

ลวดลายของดาบที่หุบ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. งานเกลี้ยงเดินใหม่ เป็นการหุบเงินเกลี้ยง เน้นลวดลายขดเชื่อมลงบนด้ามดาบและฝักดาบ เป็นของของกลุ่มชาติพันธุ์ ไตลื้อ ไตใหญ่และพม่า

๒. งานสลักคุณต้องลาย ลายกลุ่มเขียงใหม่ สุโขทัย อุดรดิตถ์ แพร่ น่านและหลวงพระบาง จะแบ่งออกเป็น ๒ รุ่น คือ ๑ ยุคแรก ได้แก่ ลายหลวงพระบาง ลายนาค ลายโขง ลายเครือลาว ลายเมฆ ตัน ลายหน้าสิงห์ขบ ลายกาบบัวลาว ๒ ยุคปลาย ลายไทยผสมลายพื้นเมืองล้านนา

ด้ามดาบหุบเงินงานเกลี้ยงเดินใหม่และงานสลักคุณต้องลาย

การเผยแพร่

-เป็นวิทยากรบรรยายและสาธิต การหุบเงิน แบบโบราณ ณ โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญา
ล้านนา

-เป็นวิทยากรบรรยายและสาธิต การหุบเงิน แบบโบราณ ในงานจิตวิญญาณแห่งศาสตรา
นครลำปาง ณ วัดปงสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

-เป็นวิทยากรบรรยายและสาธิต การหุบเงิน แบบโบราณ ในงานพินิจศาสตรา ปลูกมนตรา
แห่งลายเจิง ณ เวียงปันทาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ผลงานที่ภาคภูมิใจ

-ทำดาบโบราณหลุมทองคำ น้ำหนัก ๒๕ บาท ลวดลายสกุลช่างหลวงพระบาง แบบของวัดพระธาตุศรีจอมทอง วรวิหาร

-ทำกุบละแอ (หมวกทรงยอดแหลม) โบราณล้านนา ทำจากเงิน ดุนลายทั้งใบ น้ำหนัก ๑ กิโลกรัม ให้คุณบัณฑิต ล่ำซำ

-ทำดาบลาว เฉพาะด้ามทองคำ น้ำหนัก ๙ บาท ลวดลายสกุลช่างจำปาสัก

-ทายาทช่างศิลปหัตถกรรม ประเภทโลหะ (หลุมเงิน) ของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ

การหลุมเงินที่ประกอบเข้ากับด้ามและใบดาบ

นางจันทร์เป็ง ดีฆา

ภูมิปัญญาด้านการจักสานตอกไม้ไผ่

นางจันทร์เป็ง ดีฆา อายุ ๗๔ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๑ บ้านแม่ตู่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๑๘๒-๘๙๘๑๐๐๕

ผลงาน

สานข้อง สานช้ำหวด สานตุ้ม สานก๋วยใส่หญ้า สานก๋วยใส่ผัก สานก๋วยแบบต่างๆ สานชะชะ
ข้องใบละ ๑๐๐ บาท ตุ้มใบละ ๖๐ บาท ส้าหวดใบละ ๕๐ บาท ก๋วยใหญ่ใส่หญ้าใบละ ๑๐๐
บาท ก๋วยใส่แคบหมูใบละ ๖๐ บาท

นายประสิทธิ์ บุญช่วย

ภูมิปัญญาด้านการจักสานทางมะพร้าว

นายประสิทธิ์ บุญช่วย อยู่บ้านเลขที่ ๒๓/๑ หมู่ที่ ๓ บ้านป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัด เชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๘๓-๕๓๗-๙๕๐๐

ผลงาน ผลิตภัณฑ์จากทางมะพร้าว

นายประสิทธิ์ บุญช่วย ได้ใช้ทางมะพร้าวจักสานและออกแบบผลิตภัณฑ์หลายๆ แบบได้แก่ ตะกร้าใส่ผัก ผลไม้ ตะกร้าใส่ไวน์ ตะกร้าใส่ชยะในห้อง ตะกร้าใส่เสื้อผ้า พานดอกไม้และหมวก ได้ทำ ผลิตภัณฑ์จากทางมะพร้าวมากกว่า ๓๐ ปี ซึ่งตะกร้าใบใหญ่ขายในราคา ๒๐๐ บาท ตะกร้าใบเล็ก ราคา ๑๕๐ บาท ตะกร้าใส่ไวน์ ราคา ๑๕๐ บาท หมวกราคา ๑๕๐ บาท

นางทองเหรียญ ณ ลำพูน

ภูมิปัญญาด้านจักสานใบมะพร้าว

นางทองเหรียญ ณ ลำพูน อายุ ๗๙ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๕๑ หมู่ที่ ๓ บ้านป่าไผ่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๙๕-๑๒๖-๒๖๙๕

ผลงาน การสานใบมะพร้าวและวัสดุของเหลือใช้

นางทองเหรียญ ณ ลำพูนได้ใช้เวลาว่างในการสานใบมะพร้าวและประดิษฐ์วัสดุจากของเหลือใช้ให้เป็นประโยชน์ ในลักษณะต่างๆ ดังนี้

๑. การสานใบมะพร้าว ได้แก่ สานหมวก สานปลาตะเพียน สานดอก สานนก สานดอกไม้ที่ใช้ในการทำหมากสุ่ม หมากเบ็ง สานจิ้งก่ สานตุ๊กแตน สานตุ๊กแก สานใบมะพร้าวทำเป็นซุ้มประตูป่า สานตะกร้า สานกล่อ่งข้าว

๒. การประดิษฐ์วัสดุจากของเหลือใช้ ได้แก่ แจกันดอกไม้จากขวดพลาสติก ไก่แจ้จากขวดพลาสติก ฐานรองวางประทีปจากกระป๋องเบียร์ หมวกจากกล่อ่งเหล้า แอบหมากจากกล่อ่งเหล้า ตุ๊กแตนจากกล่อ่งหลอดดูดพลาสติก

นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการตัดเย็บเสื้อผ้า แต่งหน้า ทำผม ทำดอกไม้จากใบเตย ถักผ้าเช็ดเท้า ถักผ้ารองครก ถักผ้ารองเขียง ตัดช่อ ตัดตุ่ง ทำหมากสุ่ม หมากเบ็ง ต้นพีน ต้นเทียน สานแห่ขนาดเล็ก สานจ้ำ (ยอดปลา) ขนาดเล็ก สานสวิงขนาดเล็ก และยังมีความสามารถในการแสดงอีกด้วย ได้แก่ พ่อนดาบ พ่อนเชิง พ่อนขันดอก พ่อนเลียนหมาก พ่อนสาวไหม พ่อนแม่ว เข็งสวิง

นางทองเหรียญ ณ ลำพูน มีความสามารถหลากหลายด้านและชอบที่จะเรียนรู้อยู่เสมอและได้รับเชิญให้ไปเป็นวิทยากรบรรยายและสาธิตทั้งในสถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ดังนี้ โรงเรียนบ้านเมืองซอน โรงเรียนบ้านป่าเหมือด โรงเรียนผู้สูงวัยป่าไผ่คุณธรรม โรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์สอนการประดิษฐ์จากเศษวัสดุเป็นของเล่นของเด็กต่าง วัดต้นจันทน์ สอนการฟ้อนแม่วให้กับบุคลากร คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปสาธิตและการแสดงตามสถานที่ต่างๆ กับพ่อครูบุญศรี รัตน์ัง ศิลปินแห่งชาติ และยังได้ผ่านการฝึกอบรมต่างๆ ได้แก่ ได้ผ่านการฝึกอบรมวิชาประดิษฐ์การทำดอกไม้จากกระดาษและการผูกผ้า ผ่านการฝึกอบรมภูมิปัญญาล้านนา การประดิษฐ์ตุ๊กตงโย โคมดาว จักสานตัวสัตว์

นางลำดวน ชัยเทพ

ภูมิปัญญาด้านการตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นบ้านล้านนา

นางลำดวน ชัยเทพ อายุ ๖๖ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๒/๑ หมู่ที่ ๓ บ้านป่าไผ่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๘๓-๔๘๒-๒๓๒๑

ผลงานช่างตัดเย็บผ้าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์

ตัดเย็บผ้าแบบชุดพื้นเมือง ตัดเย็บผ้าแบบกลุ่มชาติพันธุ์ ตัดเย็บผ้าแบบชุดพื้นเมืองประยุกต์ ตัดเย็บผ้าแบบชุดไทยจิตรลดา ตัดเย็บผ้าแบบชุดไทยจักรี ตัดเย็บผ้าแบบชุดทอสีอ ตัดเย็บผ้าแบบชุดไทยวน ตัดเย็บผ้าแบบชุดไทเขิน ตัดเย็บผ้าแบบชุดไทดำ ตัดเย็บผ้าแบบชุดราตรี และตัดเย็บผ้าแบบชุดต่างๆ มีประสบการณ์การตัดเย็บเสื้อผ้ากว่า ๔๐ ปี

ผลงานที่ภาคภูมิใจ

-ตัดเย็บชุดและออกแบบชุดพื้นเมืองแบบต่างๆ และชุดไทยประยุกต์ ให้กับกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ใช้ในขบวนประกวดกระทงยี่เป็งเชียงใหม่

-ตัดเย็บชุดและออกแบบชุดพื้นเมืองแบบต่างๆ และชุดไทยประยุกต์ ให้กับกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ใช้ในขบวนประกวดโคมยี่เป็งเชียงใหม่

-ตัดเย็บชุดและออกแบบชุดพื้นเมืองให้กับนักแสดง ของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการประกวดดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน พ.ศ.๒๕๖๓ ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

นางบัวบาน พรหมวงศ์

ภูมิปัญญาด้านการทำขนมพื้นเมือง

นางบัวบาน พรหมวงศ์ อยู่บ้านเลขที่ ๔/๒ หมู่ที่ ๙ บ้านต้นจันทน์ ตำบลหนองจ้อม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๘๙-๙๕๐-๙๓/๙๒

ผลงาน การทำขนมพื้นเมือง

ขนมหน้าไหม้ ขนมเปียกปูน ขนมชั้น ขนมเฟือก ขนมกล้วย ขนมถั่ว ขนมแดงไทย ขนมสาकु เป็นสูตรเฉพาะของครอบครัวที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งตนเป็นรุ่นที่ ๓ มีประสบการณ์การทำขนมมากกว่า ๓๐ ปี

ขนมชั้น ภาดละ ๓๐๐ บาท

ขนมหน้าไหม้ ภาดละ ๒๕๐ บาท

ขนมเปียกปูน ภาดละ ๒๐๐ บาท

ขนมกล้วย ภาดละ ๒๕๐ บาท

ขนมถั่ว ภาดละ ๒๕๐ บาท

ขนมแดงไทย ภาดละ ๒๕๐ บาท

ขนมสาकु ภาดละ ๒๕๐ บาท

ขนมชั้น

วัตถุดิบในการทำขนมหน้าไหม้

แป้งข้าวเจ้า	ครึ่งกิโล
น้ำตาล	ครึ่งกิโล
กะทิ	ครึ่งกิโล
เกลือป่น	๑ ช้อนชาพูน
ใบเตย	๘-๑๐ ใบ

วิธีการทำ

- ต้มกะทิจนเดือดใส่แป้งข้าวเจ้า น้ำตาล เกลือป่น คนให้เข้ากัน
- นำไปใส่ถาดขนาด ๑๒x๑๒ นิ้ว แล้วเอาไปนึ่ง ๑ ชั่วโมง
- นำเอาไปคนในภาชนะอีกครั้งหนึ่ง แล้วเอาไปใส่ในถาดขนาด ๑๒x๑๒ นิ้ว
- นำเอาหัวกะทิทาด้านหลังหน้าของขนมให้ทั่ว

นำเอาหัวกะทิทาด้านหลังหน้าของขนมให้ทั่ว

- นำเอาไปวางไว้ที่เตา เอาสังกะสีมาวางไว้ด้านบนของขนมให้มีระยะห่างประมาณ ๒ นิ้ว
- จากนั้นสูมไฟโดยใช้กะลามะพร้าวและเปลือกมะพร้าวให้มีความร้อนที่สม่ำเสมอ รดจนขนมหน้าไหม้เหลืองพองาม ยกออกจากเตา
- พักทิ้งไว้จนหายร้อน ตัดเป็นชิ้นพองาม

ขนมหน้าใหม่ขณะที่อบขนม

วัตถุดิบในการทำขนมแดงไทย

แป้งข้าวเจ้า	ครึ่งกิโล
แดงไทย	ครึ่งลูก
น้ำตาล	ครึ่งกิโล
กะทิ	ครึ่งกิโล
เกลือป่น	๑ ช้อนชาพูน
ใบเตย	๘-๑๐ ใบ

วิธีการทำ

- ต้มกะทิจนเดือดใส่แป้งข้าวเจ้า แดงไทย น้ำตาล เกลือป่น คนให้เข้ากัน
- นำไปใส่ถาดขนาด ๑๒x๑๒ นิ้ว แล้วเอาไปนึ่ง ๑ ชั่วโมง
- นำเอาไปคนในภาชนะอีกครั้งหนึ่ง แล้วเอาไปใส่ในถาดขนาด ๑๒x๑๒ นิ้ว
- พักทิ้งไว้จนหายร้อน ตัดเป็นชิ้นพองาม

ขนมแดงไทย

นางมุกดา เรือนแก้ว

ภูมิปัญญาด้านการทำข้าวเกรียบพื้นเมือง

นางมุกดา เรือนแก้ว อยู่บ้านเลขที่ ๒๑๘ หมู่ที่ ๕ บ้านแม่แก้ดน้อย ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๘๕-๓๗๒๓-๙๓๖๙

ผลงาน การทำข้าวเกรียบแบบพื้นเมือง

วัตถุดิบ

- แป้งข้าวเจ้า ๘ กิโลกรัม
- เกลือป่น ๓ ช้อนโต๊ะ
- รสดี ๒ ช้อนโต๊ะ
- กุ้งแห้ง ๒ ช้อนโต๊ะ
- ผงชูรส ๒ ช้อนโต๊ะ
- กะปิ ๑ ช้อนโต๊ะ

วิธีการทำ

๑. นำแป้งและส่วนผสมต่างๆ น้ำ ๓ ชัน นำมาคนให้เข้ากัน

๒. ตั่งหม้อใช้ผ้าขาวบางปิดปากหม้อโดยใช้เตาถ่าน

๓. ตักแบ่งที่ผสมกันแล้วครึ่งกระบวยลงในผ้าขาวบางปิดฝาหม้อใช้เวลาประมาณ ๑ นาที ให้แบ่งสุกแล้วใช้ไม้แซะออกวางบนตะแกรงไม้ไผ่

๔. นำไปตากแดดประมาณครึ่งชั่วโมงแล้วนำมาตัด ๑ แผ่นเมื่อนามาตัดแล้วจะได้อยู่ ๔ ชิ้น

๕. นำไปตากจนแห้ง

๖. จากนั้นนำไปทอดกับน้ำมันพืช พักทิ้งไว้แล้วนำไปใส่ถุงขนาด ๖x๙ จำนวนถุงละ ๕ บาท

นายสมาน มั่นดัก

ภูมิปัญญาด้านพิธีกร พิธีการ ทางศาสนาและวัฒนธรรม

นายสมาน มั่นดัก อยู่บ้านเลขที่ ๕๘ หมู่ที่ ๓ บ้านโป่ง ตำบลหนองจ้อม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๕๑-๙๕๐-๕๔๓๙

ผลงาน พิธีกร พิธีการ ทางศาสนาและวัฒนธรรม

ได้รับเชิญให้เป็นพิธีกรดำเนินการ พิธีกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมต่างๆ ได้แก่ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญกฐิน งานทำบุญทอดผ้าป่า งานทำบุญสลากภัต งานทำบุญอบรมสมโภชปอยหลวง งานมงคลสมรส งานบำเพ็ญกุศลศพ และงานต่างๆ ทั่วไป ได้รับแรงบันดาลใจในการเป็นพิธีกร พิธีกรรมจากพระมหาทองสุข สิริวิชัย เจ้าอาวาสวัดบวรคกรน้อย จึงได้ฝึกพูดและเรียนรู้พิธีกรรม พิธีการทางศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมเรื่อยมาจนชำนาญและเป็นที่ยอมรับของผู้คนในอำเภอสันทราย โดยถือว่าการที่จะเป็นพิธีกรทางศาสนาและวัฒนธรรมจะต้องมีปฏิภาณไหวพริบที่ดี หูตาต้องเร็ว ทันต่อสถานการณ์ ต้องมีสำเนียงภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ออกเสียงพยัญชนะให้ถูกต้องชัดเจนและจะต้องเป็นนักประสานงาน ระหว่างพระสงฆ์ มัคทายก เจ้าภาพ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อแขกผู้มาร่วมงาน

ตัวอย่างการเป็นพิธีกร พิธีกรรม งานบำเพ็ญกุศลศพ (ภาคกลางคืน)

๑. ก่อนเข้าสู่พิธีการบำเพ็ญกุศลศพ พิธีกร กล่าวนมัสการพระสงฆ์ สามเณร ประธานในพิธี แขกผู้มีเกียรติผู้มาร่วมงานบำเพ็ญกุศลศพของ.....อ่านประวัติย่อของผู้วายชนม์โดยสังเขป และกล่าวคำกลอนก่อนเข้าสู่พิธีการ...

“แนวทางพุทธ ผุดผ่องส่องใจใส   ควรใช้แนวทาง สร้างกุศล
ถ้าทุกคน สร้างไว้ ในดวงกลม   ก็คงได้พ้นทุกข์ ทุกเมื่อเทอญ”

๒. เข้าสู่พิธีการทางศาสนา

- ขอเชิญประธานในพิธี.....จุดเทียน ธูปบูชาพระรัตนตรัย
- กล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย
- ถวายพานขอสมათานเบญจศีล (เกนขันขอศีล)
- อาราธนาศีล
- พระสงฆ์ให้ศีล
- อาราธนาธรรม
- พระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

๓. พิธีกร กล่าวคำกลอน...

“อาทิกัลป์ยามัง   ธรรมมีความไพเราะในเบื้องต้น คือ ศีล
มัชฌะกัลป์ยามัง   ธรรมมีความไพเราะในท่ามกลาง คือ สมาธิ
ปะริโยสานะกัลป์ยามัง   ธรรมมีความไพเราะถึงที่สุด คือ ปัญญา”

- ขอเรียนเชิญ.....ถวายปัจจัยบูชาคุณพระพุทธ พระธรรม
- ขอเรียนเชิญ.....ถวายปัจจัยและเครื่องไทยธรรมแก่พระสงฆ์ที่แสดงพระธรรม

เทศนา พระสงฆ์ให้พร

- พระสงฆ์สวดพระอภิธรรม
- ขอเรียนเชิญท่านที่มีรายนามดังต่อไปนี้.....ทอดผ้าบังสุกุล
- พระสงฆ์ชักผ้าบังสุกุล
- ถวายปัจจัยพระสวดอภิธรรม
- พระสงฆ์ให้พร กรวดน้ำแผ่เมตตา
- มีคณายนนำกล่าวคำกรวดน้ำแบบพื้นเมือง (บทอิหัง) และวันทาน้อย

๔. พิธีกร กล่าวขอบคุณแขกผู้มีเกียรติที่มาร่วมงานบำเพ็ญกุศลศพ เสร็จพิธี

ตัวอย่าง พิธีกร พิธีกรรม ณ สถานฌาปนกิจ

เมื่อขบวนศพเคลื่อนมาถึง ณ สถานฌาปนกิจ

๑. พิธีกร พิธีกรรม

- กล่าวนมัสการพระสงฆ์ สามเณร สวัสดิ์แขกผู้มีเกียรติและกล่าวบทกลอนคติสอนใจ

...

“อันทรัพย์สิน ถิ่นฐาน ทั้งบ้านช่อง
เป็นสมบัติของตัว ได้ชั่วคราว
ส่วนความดี มีความล้นเหลือ สมบัติแท้
จะสถิตติดแน่น แทนร่างกาย

อีกเงินทองไร่นา มหาศาล
จะต้องผ่าน จากกัน เมื่อวันตาย
ถึงตัวแก่ ภายดับ ไม่ลำบาก
ถึงตัวตาย ซื่อยังอยู่ เชิดชูเอ๋ย”

๒. เข้าสู่พิธีกรรม ทอดผ้าบังสุกุล ผ้าไตรบังสุกุล

พิธีกรกล่าวเชิญผู้ที่มีรายชื่อดังต่อไปนี้.....ได้วางผ้าไตรบังสุกุล ผ้าบังสุกุล ตามลำดับ

- นิมนต์พระสงฆ์มาชักผ้าบังสุกุล ตามลำดับ
- บางพื้นที่เจ้าภาพก็มีการมอบทุนให้กับหน่วยงานต่างๆ
- นำร่างอันไร้ดวงวิญญาณขึ้นสู่เชิงตะกอน
- ให้ญาติพี่น้องได้รดน้ำศพ สมาคาราวะเป็นครั้งสุดท้าย

๓. พิธีกร อ่านประวัติของผู้ตายโดยสังเขป และกล่าววบทกลอน...

“อันความตาม ชายนาฮี หนีไม่พ้น
ถึงแสนรัก ก็ต้องร้าง ห่างกันที
“จะหนีอื่น หมิ่นแสน ในแดนโลก
แต่หนีหนึ่ง ซึ่งมีชื่อ คือหนีตาย

ถึงมีจน ก็ต้องตาย กลายเป็นผี
ไม่วันนี้ ก็วันหน้า ช้าหรือเร็ว”
พอย้ายโยก หลบสี่ หนีพ้นได้
หนีไม่ได้ ใครไม่พ้น ลักคนเดียว”

๔. นิมนต์พระสงฆ์และแขกผู้มาร่วมไว้อาลัย วางดอกไม้จันทน์ตามลำดับ และเชิญประธานในพิธีจุดไปประชุมเพลิงต่อผู้วายชนม์ชื่อ....

ช่วงจุดไฟกล่าววบทกลอนคติสอนใจ...

“ดวงอาทิตย์ ลับลง ตรงขอบฟ้า
หมู่วิหค จากรังเช้า เข้ารังเย็น
นาย ก.... นาย ข.... จากไปในวันนี้
คงทิ้งไว้ เหลือแต่ แค่นียง
ขอตั้งจิต อธิฐาน วิญญาณเจ้า
จงสถิต สถาน วิมานดี

ยังเวียนมา อีกหน ให้คนเห็น
ประหนึ่ง เป็นวัฏจักร ชักหมุนวน
จะไม่มี หนกลับ นับอีกหน
ให้ฝูงชน ต่างถึง ซึ่งความดี
ขอได้เข้า สู่แค้วน แดนสุขขี
เป็นแดนที่ เกษมสันต์ นิรันดร”

“ยศและลาภ หาบไป ไม่ได้แน่
ทรัพย์สมบัติ ทิ้งไว้ ให้ปวงชน

มีเพียงแต่ ต้นทุน บุญกุศล
แม้ร่างตน เขาก็เอา ไปเผาไฟ”

พิธีกรกล่าวขอบคุณแทนเจ้าภาพอีกครั้ง เสร็จพิธี

ด้านการศึกษา

- นักธรรมเอก เปรียญธรรม ๓ ประโยค สำนักวัดพระธาตุหริภุญไชย วรมหาวิหาร
- ปริญญาตรี ดนตรีศึกษา วิทยาลัยครูเชียงใหม่
- ปริญญาตรีบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ปริญญาโท มหาบัณฑิต สาขาการจัดการศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปริญญาโท ศิลปะดนตรีและการแสดงชาติพันธุ์ในมณฑลยูนนาน มหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรม สาธารณรัฐประชาชนจีน

นายอารมณ เมืองปิง

ภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านล้านนา

นายอารมณ เมืองปิง เกิดวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒ อยู่บ้านเลขที่ ๗ หมู่ ๑ บ.ฟ้าม้าย ต.หนองจ้อม อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

นักดนตรีประจำวงพื้นเมืองประยุกต์วงเพชรพยอม ประสบการณ์การบรรเลงดนตรี ๔๐ กว่าปี สามารถเล่นเครื่องดนตรีได้หลายชนิด ได้แก่ กระจับปี่ ระนาดเอก ซ้องวง ระนาดทุ้ม ระนาดเหล็ก แคน หลวง แหน่น้อย

ผลงาน

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อดนตรีพื้นเมืองลานนา กลองเต็งตั้ง ใช้ประกอบในพิธีงานศพ จำนวน ๑ ม้วน

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ดเพชรพยอม ๑ เทพธิดา รับประทานความ มั่นสิ

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ดเพชรพยอม ชุด ๒

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ดเพชรพยอม ชุด ๓

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด ดนตรีประกอบพิธีงานบุญชาวเหนือ

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด ดนตรีประกอบพิธีงานศพ ชาวเหนือ

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด ยกครูเทพ-เจ้า

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มศพ

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ด เพชรพยอม ๙๙ ชุด ๑

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ด เพชรพยอม ๙๙ ชุด ๒

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มนสะเด็ดเพชรพยอม ๙๙ ชุด ๓

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มนสะเด็ดเพชรพยอม ๙๙ ชุด ๔

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มนสะเด็ดเพชรพยอม ๙๙ ชุด ๕

-บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มนส้สะเด็ดเพชรพยอม ๔๔

นายบุญเถิง แผงฤทธิ

ภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านล้านนา

นายบุญเถิง แผงฤทธิ เกิดวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๑ อยู่บ้านเลขที่ ๙๗ หมู่ ๙ บ้านต้นจันทน์ ต.หนองจ่อม อ.สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๗-๓๒๔๔๘๒๑

นักดนตรีประจำวงพื้นเมืองประยุกต์วงเพชรรุ่ง ประสพการณ์การบรรเลงดนตรี ๔๐ กว่าปี สามารถเล่นเครื่องดนตรีได้หลายชนิด ได้แก่ ระนาดเอก ซ้องวง ระนาดทุ้ม ระนาดเหล็ก กลองเต่งตั้ง

ผลงาน

-บรรเลงดนตรีบันทึบเทป ชื่อดนตรีพื้นเมืองลานนา กลองเต่งตั้ง ใช้ประกอบในพิธีงานศพ จำนวน ๑ ม้วน

-บรรเลงดนตรีบันทึบเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ดเพชรพยอม ๑ เทพธิดา รับประกันความมันส์

-บรรเลงดนตรีบันทึบเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ดเพชรพยอม ชุด ๒

-บรรเลงดนตรีบันทึบเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ดเพชรพยอม ชุด ๓

-บรรเลงดนตรีบันทึบเทป ชื่อชุด ดนตรีประกอบพิธีงานบุญชาวเหนือ

-บรรเลงดนตรีบันทึบเทป ชื่อชุด ดนตรีประกอบพิธีงานศพ ชาวเหนือ

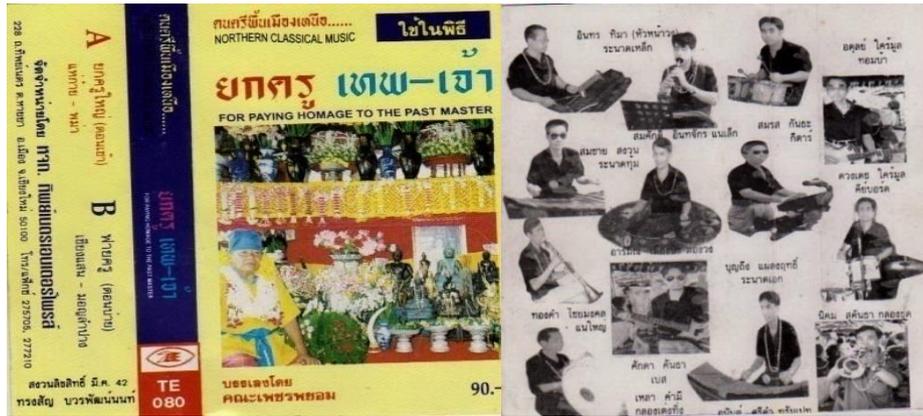
-บรรเลงดนตรีบันทึบเทป ชื่อชุด ยกครูเทพ-เจ้า

-บรรเลงดนตรีบันทึบเทป ชื่อชุด แหม่มศพ

-บรรเลงดนตรีบันทึบเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ด เพชรพยอม ๙๙ ชุด ๑

-บรรเลงดนตรีบันทึบเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ด เพชรพยอม ๙๙ ชุด ๒

-บรรเลงดนตรีบันทึบเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ดเพชรพยอม ๙๙ ชุด ๓

- บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ดเพชรพยอม ๙๙ ชุด ๔
- บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มสะเด็ดเพชรพยอม ๙๙ ชุด ๕
- บรรเลงดนตรีบันทึกเทป ชื่อชุด แหม่มส้สะเด็ดเพชรพยอม ๔๔

นายนพดล พิมาสน

นายนพดล พิมาสน อยู่บ้านเลขที่ ๓๐๑ หมู่ที่ ๔ บ้านป่าเหมือด ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ ๐๘๑-๕๙๔-๗๗/๔๐

ภูมิปัญญาด้านหมอมือเมือง

หมอมือเมืองรักษากระดูก ต่อกกระดูก (กวดซุข) เช็ดเป่ามะเร็ง เป่าตาแดง เช็ดเป่าปวดพิษ ปวดเมื่อย รักษาโรคริดสีดวง รักษาโรคนิ้ว โดยใช้คาถาเสกเป่า น้ำมันงา เหล้าขาว ไช้ไก่ต้ม มีดแทงทำจากงาช้าง มีดแทงทำจากเขี้ยวหมูป่า มีดแทงเขาควายตายฟ้าผ่า ตองขวานฟ้า น้ำส้มป่อย และสมุนไพร ใช้คาถาเป่า อุปกรณ์ ยาสมุนไพรรักษาตามโรคตามอาการที่เกิดขึ้น

วิธีการรักษากระดูกหัก กระดูกแตก

-ใช้คาถาเป่า เช็ดด้วยเหล้าขาว น้ำมันงา

วิธีการรักษาแก้พิษ ปวดแสบปวดร้อน

-นำไช้ไก่ต้มสุกเอาเฉพาะไช้ขาว เสกคาถาใส่เงินแถบหรือเงินรูปปี เช็ดเป่าคาถาบริเวณที่มี

อาการ

-เสกคาถาใส่น้ำส้มป่อย ใบส้ม ใช้มีดแทงเช็ดตามเนื้อตัวบริเวณที่เจ็บปวด

-เสกคาถาใส่มีดแทงที่ทำจากงาช้างหรือเขี้ยวหมูป่าหรือเขาควายตายฟ้าผ่าหรือตองขวานฟ้า เสก

คาถาใส่น้ำส้มป่อยแล้วเช็ดแสบบริเวณที่เจ็บปวด

วิธีรักษาแผลที่อักเสบ

-ใช้คาถาเป่าพิษออก

วิธีการรักษาตาแดง

-เสกน้ำล้างหน้า เป่าคาถาลงศีรษะ

วิธีการรักษามะเร็งไข่วปลา มะเร็งเต้านม มะเร็งปอดหรือมะเร็ง

-เสกคาถาลงในน้ำดื่มผสมข้าวสารจ้าว ๑ หยิบมือ ให้กิน ใช้หญ้าก้างปลาหรือเสลดพังพอน และพืชเตี้ยดำ ตำโครกจนละเอียดนำเอามาพอกบริเวณแผลและเป่าเสกคาถา ใช้เวลาประมาณ ๕-๗ วัน ถึงจะหาย

ยาสมุนไพรรักษาโรคผิวหนัง

-กำสั๊กเหล็ก ดอกก้างจาวฝาง (กำ คือ สะลอง, สัก คือ ต้นสัก, เหล็ก คือ แก่นขี้เหล็ก, ดอก คือ ไม้กระดุก, ก้าง คือ ไม้ก้าง, จาว คือ ไม้ชะจาว, ฝาง คือ ไม้แก่นฝาง)

-เอาไม้ทั้งหมดมาสับเป็นท่อนนำไปตากแดดจนแห้งแล้วนำมาต้มรวมกันอย่างละ ๓ กีบ

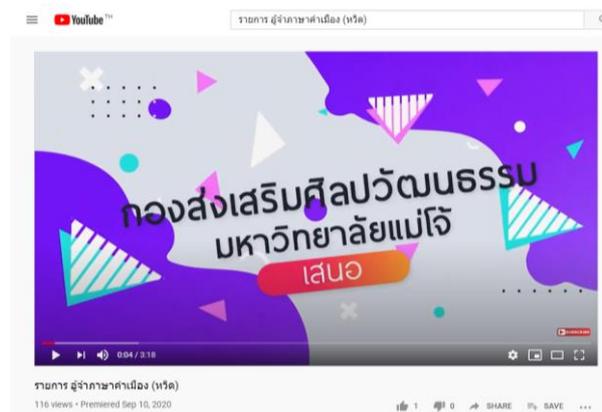
-นำเอายา ๑ มัดไปต้มกับน้ำ ๑ ลิตร แล้วดื่มกิน ยา ๑ มัดสามารถนำมาต้มใหม่ได้อีก ๒ ครั้ง

๒. เนื่องด้วยสถานการณ์โควิด-๑๙ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข งานอนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรม ได้มีการปรับเปลี่ยนการเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้ทำการรวบรวมแล้วเสร็จ ผ่านสื่อออนไลน์ ช่อง youtube ของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

<https://www.youtube.com/channel/UCBFRibW๙btmSJAhbZtOUEw> จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่

๑. รายการ ผู้เจ้าภาษาคำเมือง (หวัด) ได้เผยแพร่ออนไลน์เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓ และมีจำนวนผู้รับชม ๑๑๖ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

<https://www.youtube.com/watch?v=gbWslQh๔RTw>

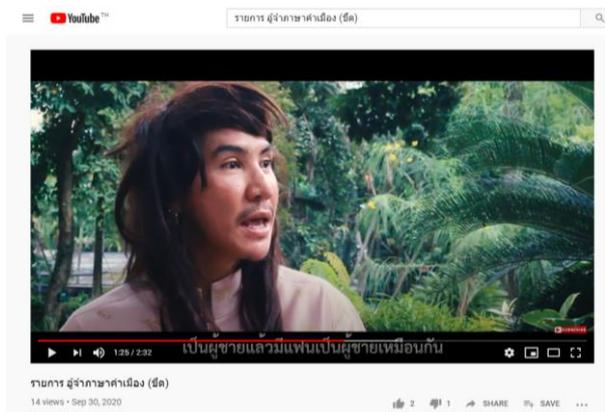
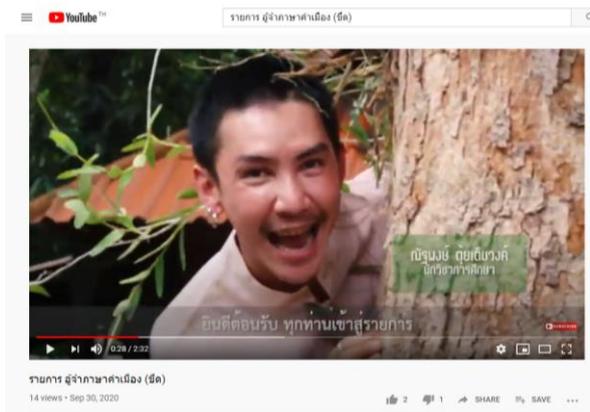
๒. รายการ ผู้เจ้าภาษาคำเมือง (ฮั่น) ได้เผยแพร่ออนไลน์เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓ และมีจำนวนผู้รับชม ๔๓๗ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

<https://www.youtube.com/watch?v=๑PLN๓Mex๙๓Y>

๓. รายการ ผู้เจ้าภาษาคำเมือง (ซิด) ได้เผยแพร่ออนไลน์เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ และมีจำนวนผู้รับชม ๑๔ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

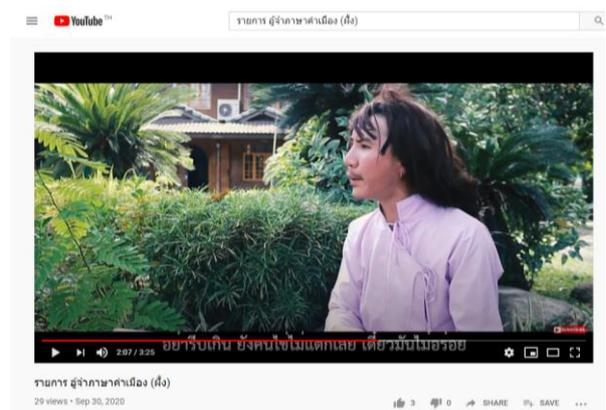
<https://www.youtube.com/watch?v=RxfyEe๐JleE>

๔. รายการ ผู้จำภาษาคำเมือง (กั้ง) ได้เผยแพร่ออนไลน์เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ และมีจำนวนผู้รับชม ๑๘ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓
<https://www.youtube.com/watch?v=kApKavNkg๕๔>

๕. รายการ ผู้จำภาษาคำเมือง (ฝั้ง) ได้เผยแพร่ออนไลน์เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ และมีจำนวนผู้รับชม ๒๙ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓
<https://www.youtube.com/watch?v=CEsUz๑cqybU>

๓. วารสารช่ออินทนิล ช่อที่ ๓ ปีที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๓ เผยแพร่วารสารเมื่อวันที่๑๖ กันยายน ๒๕๖๓ ผ่านเว็บไซต์ กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

https://artsandculture.mju.ac.th/wtms_document.aspx?bID=๕๖๖๐ จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่

๑. นางกัญณิกา ชำมลี “ครัวอิมอุ๋น จากพี่สู่น้อง จากแม่ใจสู่ชุมชน”
๒. นางกัญณิกา ชำมลี “สานสัมพันธ์มิตรภาพไทย-ลาว ครั้งที่ ๑๖”
๓. นายวุฒิชัยทร เกตุพัฒน์พล “พิพิธภัณฑ์วัดร่องเม้ง พิพิธภัณฑ์พื้นถิ่นของคนสันทราย”
๔. นางสาววีณาภัทร์ พงษ์ภา “ลูกพระพิรุณสืบสาน สร้างสรรค์ รวมศิลป์แผ่นดินสยาม”
๕. นางสาววีณาภัทร์ พงษ์ภา “งามผีหลี่ผ้อหล้อ มวยผมบ่าเก่า เฮาเอามาเล่าใหม่”
๖. นายนพดล พิมาสน “ประเพณีล้านนาที่ถูกลืม”
๗. นายนพดล พิมาสน “เจ้าที่ในอดีต”

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม
ART AND CULTURE CENTER

กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้
DIVISION OF ART AND CULTURE CONSERVATION
MAEJO UNIVERSITY

อาคารอำนวยการ ยศสุข ชั้น 3 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต.หนองหาร อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50290
โทรศัพท์ 053-873300-1
www.artandculturemju.com

ช่ออินทนิล

ปีที่ 3 ซอกที่ 3 พ.ศ. 2563
CHORINTANIN MAGAZINE

ลูกพระพิรุณสืบสาน
สร้างสรรค์ รวมศิลป์แผ่นดินสยาม

กว่า 23 ปี บนเส้นทางความบันเทิง
วงดนตรีแม่โจ้แบนด์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พิพิธภัณฑวัตถุโบราณ
พิพิธภัณฑที่ท่องเที่ยวของคนสันทราย

เยือนอ้งงาม
ในป่าชุมชนบ้านปางเปา

ดอกไม้และใบไม้
ในคติความเชื่อของชาวล้านนา

ครัวอ้อมอุ่น

จากพี่สู่น้อง...จากแม่ใจสู่ชุมชน

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ผ่านมาก่อให้เกิดผลกระทบมากมายไปทุกภาคส่วนอย่างถ้วนทั่ว ผู้คนจำนวนไม่น้อยต่างพลอยได้รับผลกระทบไปตาม ๆ กัน บางคนถึงขั้นต้องตกงานเพราะธุรกิจร้านค้าจำเป็นต้องหยุดประกอบกิจการชั่วคราว หลายคนโชคดียังมีบ้านให้กลับ มีพื้นที่เกษตรที่คอยรองรับการกลับไปเพื่อพักฟื้นและเยียวยาทั้งร่างกายและจิตใจ ให้ยังพอมีผลผลิตเลี้ยงปากเลี้ยงท้องและพอมีรายได้จุนเจือไม่ให้ลำบากมากเกินไปในภาวะวิกฤติเช่นนี้ แต่หลายคนไม่มีทางเลือก ไม่มีเรือกสวนไร่นาให้กลับไปทำ จึงจำเป็นและจำใจต้องดิ้นรนต่อสู้กันต่อไป บางคนต้องจำกนตอกอยู่ในสภาพคนว่างงาน ขาดรายได้ ต้องยอมอดมื้อกินมื้อ ไม่ได้กินอ้อมหน้าสำราญดังเช่นช่วงก่อนที่สถานการณ์ยังปกติ ภาพของคนจำนวนมากมายที่มากคอยต่อแถวรับบริจาคข้าวปลาอาหาร มาพร้อมกับภาพของคนไทยที่มีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยการแบ่งปันข้าวปลาอาหารให้แก่ผู้ที่กำลังได้รับความลำบากผ่านสื่อต่าง ๆ นับวันก็ยังมีให้เห็นมากขึ้น ผู้เขียนเองแม้จะรู้สึกหดหู่กับสถานการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ว่าจะเลวร้ายไปมากถึงเพียงไหน และจะคงอยู่เช่นนี้อีกนานเท่าไร แต่ก็ยังแอบต้นตบใจที่ยังได้เห็นภาพของคนไทยที่ไม่ยอมท้อถอย หลังไหลช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอด และนี่ก็เป็นแรงบันดาลใจที่ช่วยจุดประกายความคิดให้ครัวอ้อมอุ่นของเรา อยากจะเป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยแบ่งเบา และบรรเทาภาระความเดือดร้อนของพี่น้องในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยแม่ใจเราได้บ้าง

จุดเริ่มต้นความคิด เกิดจากผู้อำนวยการสมพร แรกชำนาญ กับนายอนุสรณ์ วิจารย์ปริษา หัวหน้างานพิพิธภัณฑสถานเกษตรและวัฒนธรรมไทย ที่ทั้งสองท่านได้ชวนพวกเรา บุคลากรของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่ใจ ให้มาช่วยกันทำข้าวกล่องแจกจ่ายแก่พ่อแม่พี่น้องในชุมชนใกล้เคียงมหาวิทยาลัยแม่ใจ ในวันที่เราเริ่มคิดที่จะทำ ตอนนั้นพวกเขายังไม่ทราบเหมือนกันว่าจะเองงบประมาณ มาจากที่ไหน รู้แต่เพียงว่าเราต้องทำ ทำได้

มากได้น้อยแค่นั้นก็จะทำให้เต็มที่ เท่าที่แรงเรามี และเท่าที่จะช่วยเหลือคนไทยด้วยกันให้ได้มากที่สุด แล้วพวกเรา ก็เริ่มประชุมวางแผนนัดแรกกันเมื่อวันที่ 20 เมษายน ทั้งคณะกรรมการครัวอ้อมอุ่นที่นำโดย คุณวราวุธ อ่อนศรี และกรรมการท่านอื่น ๆ รวมถึงบุคลากรของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่ใจทุกคนต่างแบ่งหน้าที่ กันลงมือปฏิบัติให้ทันกับภารกิจสำคัญที่จะเกิดขึ้นในอีกไม่ช้า

ก่อนจะถึงงานวันแรก พวกเรารวบรวมงบประมาณที่ได้รับบริจาคมาจากหลายภาคมาได้จำนวนสองหมื่นกว่าบาท แม้จะเป็นจำนวนเงินที่ไม่มาก แต่ก็เพียงพอสำหรับจัดหาวัตถุดิบต่างๆ ในการทำข้าวกล่องแจกจ่ายในวันพรุ่งนี้ พวกเราในกองฯ คณะกรรมการครัวอิมอุ่น รวมถึงจิตอาสาทุกท่าน ต่างตั้งใจทำงานในหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ บางคนรับประสานงานเรื่องสถานที่ที่จะใช้เป็นจุดแจกจ่ายอาหาร บางคนรับหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากร ศิษย์เก่า นักศึกษา และประชาชนได้ทราบว่าจะจัดกิจกรรมนี้ อย่างไรบ้าง ผู้เขียนเอง รับผิดชอบไปซื้อของสดมาจากตลาดและนำมาช่วยกันปรุงเป็นเมนูอาหารที่แต่ละวันต้องทำไม่ซ้ำกัน เพื่อให้ผู้รับไม่รู้สึกรู้สาก จำเจ ได้กินของอร่อยและเปลี่ยนเมนูไปทุก ๆ วัน

วันแรก ที่ไปจ่ายตลาด มีผู้เขียน และคุณแก้ว ลูกทาดำแหน่ง หัวหน้าก๊อปปี้ฝ่ายอาหาร รับผิดชอบเดินทางไปจัดซื้อของจากตลาดเมืองใหม่ตั้งแต่ตีห้าและทำเป็นประจำเช่นนี้ทุกวัน สะพานบุญครั้งนี้เป็นอีกหนึ่งบทเรียนรู้ชีวิตเรื่องการทำงานแข่งกับเวลา พอเริ่มเช้าวันที่สอง โชคดีที่เริ่มมีนักศึกษาเข้ามาช่วย เพราะในแต่ละวันนอกจากของที่ต้องซื้อมาในปริมาณที่มากแล้ว ยังต้องแข่งกับเวลาเพื่อให้ทันแจกจ่ายพ่อแม่พี่น้องของเรา เราต้องจัดทำกับข้าวให้เสร็จก่อน 10.30 น. และต้องพร้อมแจกเวลา 11.00 น. วันนี้ครัวอิมอุ่น จากเดิมที่เคยเป็นสถานที่ให้พี่ๆ แม่ใจ ซื้อข้าวปลาอาหารมาเตรียมไว้ให้ห้องๆ ได้ทำกินจนอิมท้อง และอึ้งในความรักและความผูกพันจากพี่น้อง ได้เพิ่มบทบาทหน้าที่ของตัวเองในยามยาก กลายเป็นที่ให้ชาวแม่ใจได้ช่วยเหลือดูแลและแบ่งเบาความทุกข์ของพี่น้องชาวไทย อย่างน้อยก็มื้อหนึ่ง ที่จะได้กินอิมและอึ้งในใจกับน้ำใจของพวกเราชาวไทยที่ไม่เคยทิ้งกัน แม้อาจเป็นเพียงกิจกรรมเล็กๆ แต่ครัวอิมอุ่นของเราก็ภูมิใจและตั้งใจทำออกมาให้เต็มที่และดีที่สุด

เมื่อใกล้ถึงเวลาเริ่มแจกจ่ายข้าวกล่อง บุคลากรในมหาวิทยาลัยแม่ใจและพี่น้องประชาชนในละแวกใกล้เคียง เริ่มทยอยมายังสถานที่นัดหมาย คือบริเวณประตูทางเข้าด้านหน้าเดิมของมหาวิทยาลัย ทีมทำงานของพวกเรารู้สึกอิมใจที่วันนี้ผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยหลายท่านได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมนี้มาก ทั้งท่านอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี และคณะผู้บริหารท่านอื่นๆ ที่ได้มาแจกจ่ายข้าวกล่องด้วยตัวท่านเอง และเมื่อทุกอย่างพร้อม เราก็เริ่มทำการแจกจ่าย ผู้คนที่มาร่วมรับของมีจำนวนมากมากกว่าที่เราคาดการณ์ไว้มาก โชคดีที่เราทำเตรียมเผื่อไว้มากพอจึงทำให้ทุกคนได้รับของกันอย่างทั่วถึง ภาพของผู้รับที่มีสีหน้าและแววตาแห่งความสุข ผู้เขียนเชื่อว่าแค่นี้ก็ทำให้ผู้ให้และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีความสุขไปตามๆ กัน แม้แต่ทีมทำงานของเราเองต่างก็หายเหนื่อยเป็นปลิดทิ้ง

วันที่สอง เราเริ่มมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น เพราะวันนี้ เราได้ทีมงานมาเพิ่มอีกหลายคนศิษย์เก่าหลายๆ ท่าน นอกจากนี้ ยังมีธารน้ำใจ จากผู้ใหญ่ใจดี บุคลากร ศิษย์เก่า และบริษัทห้างร้านต่างๆ ได้ร่วมสมทบทุนทั้งวัตถุดิบที่ต้องใช้ประกอบ

อาหาร รวมถึงแรงใจและแรงเงินซึ่งทุกบาททุกสตางค์ที่เราได้รับมานั้น เรานำไปซื้อข้าวของให้ได้มากที่สุดเพื่อให้คุ้มค่ากับแรงศรัทธาที่ทุกคนต่างปรารถนาช่วยกันฝ่าวิกฤตนี้ไปให้ได้

วันที่สาม ของการจัดกิจกรรม วันนี้เป็นวันที่พวกเราไกลาหลที่สุด เพราะก็ได้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดขึ้นกับทีมงานวันนั้นช่วงเวลาประมาณบ่ายสอง ขณะที่พวกเราเพิ่งมีโอกาสได้เริ่มทานข้าวเที่ยงกัน เพราะก่อนหน้านั้น ต่างคนต่างเร่งมือทำหน้าที่ของตน ทั้งการเตรียมของและแจกจ่ายของ เราได้รับโทรศัพท์จากนายอนุสรณ์ วิจารณ์ปริษา หนึ่งในทีมงานที่เป็นหัวหน้าหัวแรงแจกและเป็นหนึ่งในผู้ริเริ่มโครงการนี้ ถูกนำตัวส่งโรงพยาบาล เพราะล้มไม่ได้สติในห้องพัก พวกเราต่างพากันภาวนาให้พี่ไม่เป็นอะไรมาก ขอให้คุณงามความดีจากการทำความดีครั้งนี้ ช่วยให้พี่ของเราปลอดภัย แล้วก็เหมือนสถานการณ์จะเป็นไปตามที่เราคาดหวัง คุณหมอบอกว่าพี่โชคดีมากที่มาถึงโรงพยาบาลได้ทันเวลา ใช้เวลาพักฟื้นอีกสักระยะหนึ่งอาการก็คงจะเริ่มดีขึ้นเรื่อยๆ กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้เขียนมองเป็นอย่างอื่นไม่ได้เลย นอกจากคำว่าอานิสต์แห่งการคิดดี ทำดี

วันสุดท้าย ของการทำกิจกรรม พ่อแม่พี่น้องในชุมชนรอบมหาวิทยาลัย ยังคงหลังไหลมาต่อแถวยังสถานที่ที่เราได้จัดเตรียมไว้ได้อย่างไม่ขาดสาย ภาพแห่งรอยยิ้มท่ามกลางสถานการณ์ที่ทุกข์ยากลำบาก แววตาแห่งความสุขปนความดีใจ ในตลอดระยะเวลาหลายวันที่ผ่านมา ทำให้ทีมงานของเราหายเหนื่อยเป็นปลิดทิ้ง แม้ว่าทุกวันพวกเราจะต้องตื่นตั้งแต่ตีสามตีสี่ไปหาซื้อข้าวของที่ตลาดสด และเร่งมือหุงหาอาหารให้ทันแจกจ่าย แม้บางวันพวกเราได้กินข้าวร่วมกับข้าวเที่ยงในช่วงบ่ายก็ตาม

ภาพของเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทีมงานที่ใช้มือปาดเหงื่อด้วยความร้อนและความเหนื่อยแต่ก็ปันด้วยรอยยิ้มแห่งความตั้งใจและภูมิใจที่ได้มีโอกาสช่วยเหลือคนไทยด้วยกัน คือภาพแห่งความสุขและความประทับใจ สุขกับการได้เป็นผู้ให้ แม้ใคร ๆ จะมองว่าเป็นสิ่งเล็กๆ ก็ตาม และนี่คือนิยามของครัวอิมอุ่น พี่ที่มีกินจนอิมแล้ว แบ่งปันให้ห้องๆ ได้อิมบ้าง คนไทยด้วยกัน ก็แบ่งปันความอิมให้กันและกันในยามยาก แล้วความอบอุ่นก็จะเกิดขึ้นกับพวกเราคนไทย อิมกายด้วยธารน้ำใจจากผู้ให้ อิมใจทั้งผู้ให้และผู้รับ ร่วมกันฝ่าวิกฤตนี้ไปด้วยกันอย่างเอื้ออาทร

รายชื่อคณะกรรมการ

1. คุณวรายุทธ อ่อนศรี	หน้าที่	อำนวยความสะดวกดำเนินงาน	14. คุณแม่เสริฐ ร้านลูกออด	หน้าที่	ฝ่ายอาหาร
2. ผอ.สมพร แรกชำนาญ	หน้าที่	อำนวยความสะดวกประสานงานแหล่งทุน	15. คุณวุฒิมัทธ เกตุพัฒนาผล	หน้าที่	ฝ่ายดำเนินงาน
3. คุณกัญฉิกา ชำมสี	หน้าที่	อำนวยความสะดวกฝ่ายอาหาร	16. คุณอัศมนต์ สมศรี	หน้าที่	ฝ่ายดำเนินงาน
4. คุณคุณัญญา รุ่งโรจน์ทณศ	หน้าที่	อำนวยความสะดวกฝ่ายต้อนรับ	17. คุณเมธิษา ยอดหอม	หน้าที่	ฝ่ายดำเนินงาน
5. คุณอนุสรณ์ วิจารย์ปรีชา	หน้าที่	ประสานงานแหล่งทุน	18. คุณแคทลียา ประลาสนธิ์	หน้าที่	ฝ่ายดำเนินงาน
6. คุณวิหชัย สุเพระนา	หน้าที่	ฝ่ายสถานที่	19. คุณวินาภัทร์ พงษ์ภา	หน้าที่	ฝ่ายดำเนินงาน
7. คุณศรีวรรณ บุญเรือง	หน้าที่	ฝ่ายธุรการ การเงิน	20. คุณณัฐพงษ์ ด้อยเต็มวงศ์	หน้าที่	ฝ่ายดำเนินงาน
8. คุณอุไรภัสร์ ชัยเรืองวุฒิ	หน้าที่	ฝ่ายธุรการ การเงิน	21. คุณไชยวัฒน์ ดั่งสูงเนิน	หน้าที่	ฝ่ายดำเนินงาน
9. คุณสามารถ ผิงคะสัน	หัวหน้า	ประชาสัมพันธ์	22. คุณพิธิวัฒน์ วิรากานต์กุล	หน้าที่	ฝ่ายดำเนินงาน
10. คุณแก้ว ลุงทา	หน้าที่	ฝ่ายอาหาร หัวหน้าก๊าก	23. คุณนภดล พิมาสน	หน้าที่	ฝ่ายดำเนินงาน
11. คุณชัยพร วงศ์ษา	หน้าที่	ฝ่ายอาหาร ก๊าก	24. คุณสมเกียรติ จัทรธิมา	หน้าที่	ฝ่ายดำเนินงาน
12. คุณอำพร เวียตตัน	หน้าที่	ฝ่ายอาหาร	25. นักศึกษาครัวอิมอุ๋น	หน้าที่	ฝ่ายดำเนินงาน
13. คุณประทีป อินทรจริงสี	หน้าที่	ฝ่ายอาหาร			

(น.ศ.ไทย 2 คน น.ศ. เขมร 4 คน)

รายชื่อผู้บริจาคผ่านบัญชี ธนาคารกรุงไทย สาขาแม่ใจ ชื่อบัญชี "คริวอิมอุ๋นพี่เพื่อน้องแม่ใจ"

1. คุณพาดิษ ลิ้มปะพันธ์ แม่ใจ'47	จำนวน 1,000 บาท	21. คุณประวิทย์ ตันท์ทวี แม่ใจ'30	จำนวน 1,000 บาท
2. คุณนฤชัย เครือเตียว แม่ใจ'72	จำนวน 1,000 บาท	22. ศิษย์เก่าแม่ใจ TJC	จำนวน 2,000 บาท
3. คุณรุ่งทิพย์ อินปา แม่ใจ'54	จำนวน 2,000 บาท	23. คุณพาดิษ ลิ้มปะพันธ์ แม่ใจ'47	จำนวน 1,000 บาท (รอบ 2)
4. คุณเพ็ญผกา แม่นศิริ แม่ใจ'54	จำนวน 2,000 บาท	24. คุณอรรถพล กาวชู แม่ใจ'50	จำนวน 1,050 บาท
5. คุณพิบูลย์ โพธิ์ศรี แม่ใจ'54	จำนวน 1,000 บาท	25. คุณบุญอุ้ม วงศ์บุตร แม่ใจ'50	จำนวน 1,050 บาท
6. พลตรีชัช เต้นดวง แม่ใจ'45	จำนวน 1,000 บาท	26. คุณวริศรา ททรัพย์โสม แม่ใจ'76	จำนวน 500 บาท
7. ผศ.ดร.ชินพันธ์ ธนารุจน์ แม่ใจ'54	จำนวน 500 บาท	27. คุณประภาส ปาระมีศักดิ์	จำนวน 1,000 บาท
8. คุณสมพร แรกชำนาญ	จำนวน 4,000 บาท	กก.บริหาร บ.ไทยประกันชีวิต	
ผอ.กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ม.แม่ใจ		28. คุณเทพนรินทร์ รักษาพล แม่ใจ'50	จำนวน 2,000 บาท
9. คุณไพฑูริย์ อุดมมงคล แม่ใจ'50	จำนวน 1,000 บาท	29. คุณประเทือง เชียงแรง แม่ใจ'50	จำนวน 1,000 บาท
10. ดร.โชคดี ปรโลกานนท์ แม่ใจ'45	จำนวน 500 บาท	30. คุณพิพัฒน์ ขวัญเมือง แม่ใจ'50	จำนวน 5,000 บาท
11. คุณจิระศักดิ์ ชูจันทร์ แม่ใจ'48	จำนวน 1,000 บาท	ร่วมกับผู้จัดการสาขา ธนาคารกสิกรไทย	
12. คุณณัฐภัสกร แม่ใจ'54	จำนวน 2,000 บาท	31. คุณถาวร ศรีวระรา แม่ใจ'54	จำนวน 1,000 บาท
13. คุณเทพนคร เปี่ยมเพชร แม่ใจ'47	จำนวน 1,000 บาท	32. คุณสิทธิ แสงน้อย แม่ใจ'50	จำนวน 2,000 บาท
14. อาจารย์ชัช พชรธรรมกุล แม่ใจ'49	จำนวน 1,000 บาท	33. คุณกฤตพจน์ อิมพล แม่ใจ'50	จำนวน 1,000 บาท
รท.รองอธิการบดี		34. คุณบุญส่ง พวงเงินสกุล แม่ใจ'รุ่น 50	จำนวน 2,000 บาท
15. คุณโกสิน ทือแก้ว แม่ใจ'46	จำนวน 1,000 บาท	35. คุณนฤมล แซ่จิว	จำนวน 1,000 บาท
16. คุณจเร สุดเทศ แม่ใจ'49	จำนวน 2,000 บาท	36. รท.รองอธิการบดี (ผศ.ดร.กชพร ศิริโกคาภิจ)	จำนวน 1,000 บาท
17. คุณนิเชต สิงห์อาจ แม่ใจ'57	จำนวน 500 บาท	37. คุณแก้ว ลุงทา จิตอาสา	จำนวน 2,000 บาท
18. คุณวลีพร นาคเกษม แม่ใจ'71	จำนวน 500 บาท	38. ชมรมศิษย์เก่าแม่ใจ รุ่น 47	จำนวน 1,000 บาท
19. คุณมนัส ก้อนแก้ว แม่ใจ'50	จำนวน 2,000 บาท	รวบรวมโดยคุณชาญชัย กลิ่นพานิช แม่ใจ'47	
20. พลตรีชูชาติ กีฬาแปง แม่ใจ'46	จำนวน 1,000 บาท	39. คุณเจนณรงค์ วงศ์แก้ว แม่ใจ'80	จำนวน 500 บาท

40. คุณเกศริน ศิลปไพศาล	จำนวน 500 บาท	57. คุณไขสุดา วรรณวิเชียร แม่ใจ'32	จำนวน 500 บาท
41. คุณกฤตย์ ทำหิน แม่ใจ'50	จำนวน 500 บาท	58. กองบุญพระพุทธรูปสลัโคมหมาบพิตรฯ	จำนวน 16,000 บาท
42. ชมรมศิษย์เก่าแม่ใจ รุ่น 34 โอนโดยคุณเอกกมล นพสุวรรณ	จำนวน 6,000 บาท	59. คุณสุเทพ กาญจนบุตร แม่ใจ'56	จำนวน 1,000 บาท
43. คุณฉัตรกมล มุ่งพยาบาล แม่ใจ'54	จำนวน 1,000 บาท	60. ดร.กษิต พิเศษกุล รองประธานกรรมการส่งเสริม	จำนวน 2,000 บาท
44. ผู้บริหาร ม.แม่ใจ	จำนวน 10,000 บาท	61. คุณมงคล การดี แม่ใจ' 53	จำนวน 1,000 บาท
45. กลุ่มทอริ่งไบค์แม่ใจ โอนโดยประหยัด ศรีสวัสดิ์	จำนวน 1,000 บาท	62. คุณหญิงอร สุภาพ	จำนวน 2,000 บาท
46. คุณคณิศร เกตุมณี แม่ใจ'50	จำนวน 1,000 บาท	63. ผศ.ดร.นิโรจน์ สิ้นณรงค์ แม่ใจ'64	จำนวน 640 บาท
47. ดร.ปฐมพงศ์ เทวรักษ์พิทักษ์ แม่ใจ'39	จำนวน 1,000 บาท	64. คุณญาณิศา ไชยศรีหา	จำนวน 1,000 บาท
48. คุณพรชัย เทียนทอง แม่ใจ'53	จำนวน 1,000 บาท	65. คุณเสกสรร เชื้อปุย แม่ใจ'73	จำนวน 1,000 บาท
49. คุณมงคล การดี แม่ใจ'53	จำนวน 1,000 บาท	66. ตู่ลุงชัย วัดทุ่งข้าวตอก	จำนวน 2,000 บาท
50. คุณณัฐพงศ์ เขตสนาน แม่ใจ'67	จำนวน 1,000 บาท	67. นายณัฐภัสสร แม่ใจ'54	จำนวน 1,500 บาท
51. คุณพิทยา จารุศิริรัตน์ แม่ใจ'56	จำนวน 1,000 บาท	68. นางเพ็ญผกา แม่ใจ'54	จำนวน 3,000 บาท
52. คุณสังคม ลาพันธ์ แม่ใจ'64	จำนวน 500 บาท	69. ชมรมศิษย์เก่าแม่ใจ'57	จำนวน 1,000 บาท
53. ดร.อานนท์ สุทนต์ แม่ใจ'52	จำนวน 1,000 บาท	70. คุณประณอม จันทร์รังษี	จำนวน 500 บาท
54. คุณอุษา-เอนก บำรุงกิจ แม่ใจ'50	จำนวน 500 บาท	71. คุณคุณัญญา รุ่งโรจน์นทเดช	จำนวน 2,000 บาท
55. คุณสุนิสา สว่างกุลวงศ์ แม่ใจ'	จำนวน 1,000 บาท	72. ผู้อำนวยการกองกลาง (คุณปราณี พันธุ์ภูมิ)	จำนวน 500 บาท
56. สมาคมศิษย์เก่าแม่ใจ	จำนวน 5,000 บาท	73. คุณวรรณณา เจริญเมือง	จำนวน 500 บาท

รายชื่อผู้บริจาคเงินสด

1. ดร.อำนวยการ ยศสุข แม่ใจ'20 นายกสภามหาวิทยาลัยแม่ใจ	จำนวน 3,000 บาท	5. อาจารย์ ดร.สุดเขต สกุลทอง	จำนวน 500 บาท
2. ผศ.ชยุตภักย์ คำมูล คณะศิลปศาสตร์	จำนวน 500 บาท	6. อาจารย์สุระพงษ์ เตชะ	จำนวน 500 บาท
3. คุณอัมพล พรกระแสน แม่ใจ'46	จำนวน 1,000 บาท	7. คุณลักษมี ต้นสนสิน จนท.งานอนามัยและพยาบาล ม.แม่ใจ	จำนวน 200 บาท
4. คุณกมลเทพ วงษ์จันทร์อุมา แม่ใจ'71	จำนวน 200 บาท	8. คุณประทีป อินทรรังษี แม่ใจ'51	จำนวน 500 บาท

รายชื่อผู้บริจาควัตถุและสิ่งของ

1. คุณชาญชัย จันทร์ณรงค์ แม่ใจ'54 ซีพี	สนับสนุน ไข่ไก่ 1,000 ฟอง และไก่ 50 ก.ก.
2. บริษัท ที.เจ.ซี. เคมี จำกัด	สนับสนุน น้ำมันพืชตราอรุณ 5 ลิ้ง
3. ผอ.สมพร แรกชำนาญ	สนับสนุน ชุดข้าวสารไรซ์เบอร์รี่ 1 กก. เจลล้างมือ 60 ชุด
4. ดร.องอาจ กิตติคุณชัย	สนับสนุน ข้าวโพดหวาน 10 กล่อง ๆ ละ 6 กระป๋อง
5. คุณมด ภัทรวรรณ	สนับสนุน เจล 200 หลอด แมส 6 กล่อง ๆ ละ 50 แผ่น
6. คุณปราณี พันธุ์ภูมิ ผอ.กองกลาง สำนักงาน ม.แม่ใจ พร้อมทีมงาน	สนับสนุน ข้าวสาร 1 กระสอบ
7. คุณคารินทร์ เชื้อนแก้ว เจ้าของร้านเค.อาร์แก๊สแม่ใจ	สนับสนุน แก๊ส 4 ถัง
8. ร้านคักตา คาร์เซ็นเตอร์ โดยคุณคักตา บุญมา	สนับสนุน ยาสามัญประจำบ้าน ได้แก่
- ไทลินอล 5 กล่อง x175 บาท 100 แผง = 875 บาท	- ยาน้ำกระต่ายบิน ขวดละ 12 บาทx100 ขวด = 1,200 บาท
- ยาหอม 5 เจดีย์ ขวดละ 13 บาทx100 ขวด ขวด = 1,300 บาท	รวมยอดมูลค่า = 3,375 บาท
9. พระครูบัณฑิตธรรมมาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดพระนอนขอนตาลศักดิ์สิทธิ์	สนับสนุน ชุดยังชีพ ข้าวสาร อาหารแห้ง จำนวน 400 ชุด
10. คุณอำพร เวียตตัน	สนับสนุน อุปกรณ์ น้ำตาล เนย นม จำนวน 6 ชุด
11. ดร.อำนวยการ ยศสุข แม่ใจ'20 นายกสภามหาวิทยาลัยแม่ใจ	สนับสนุน น้ำดื่ม 1,000 ขวด
12. คุณเดชณรงค์ชัย และณิชาศร พรหมลี แม่ใจ'54	สนับสนุน ข้าวสาร 30 ก.ก. น้ำปลาร้าสมุนไพร 2 ลิ้ง
13. รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เม่งอำพัน	น้ำดื่มบ้านนอกคอกนา 120 ขวด
14. รก.รองอธิการบดี (อาจารย์ชัช พชรธรรมกุล) แม่ใจ'49	สนับสนุน ไข่ไก่ 2 แผง
15. ธนาคารกรุงเทพ สาขาแม่ใจ และสาขามหาวิทยาลัยแม่ใจ คุณณิชา สุทธกุล ผู้จัดการสาขาแม่ใจ	จำนวน 1,000 บาท
16. คุณสมใจ คล่องไผ่กลาง แม่ใจ'54 ผอ.อสค เชียงใหม่	สนับสนุน น้ำดื่ม 10 ลิ้ง
17. คุณวรพจน์ เนืองอนันต์ แม่ใจ'58	สนับสนุน นมเปรี้ยววันละ 500 ขวด
18. ร้านราตหน้ายอดผัก	สนับสนุน ไข่ไก่ 500 ฟอง
19. คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ	สนับสนุน มาม่า 1 กล่อง, ปลากระป๋อง 1 แพค, น้ำดื่ม 1 แพค
20. คุณอนุสรณ์ วิจารย์ปรีชา แม่ใจ'53	สนับสนุน ปลาตากแห้ง 37 กิโลกรัม
	สนับสนุน เครื่องวัดอุณหภูมิ 1 ตัว ราคา 2,000 บาท

21. คุณลุงเลียบ ชายไก่อ่ ตลาดแม่ใจ
  22. บ.เบทาโกร
  23. CPF
  24. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม
  25. คุณสุทิน ต๊ะมา แม่ใจ 62
  26. ร้านถาวร หมูสด
  27. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม
  28. หน่วยความเป็นเลิศด้านการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงพันธุ์ข้าว ม.แม่ใจ
  29. ดร.สมนึก สีนรูปวน รองคณบดีคณะวิทยาศาสตร์
  30. ธนาคารกรุงไทย สาขาแม่ใจ
  31. คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ
  32. ดร.สุระชัย ศิริจรรยา รอง กก.ผจก.ซีพีเอฟ
  33. บริษัทเบทาโกร
  34. ขนมปัง ซีพี จากคุณสุทิน แม่ใจ รุ่น 62
  35. ไส้กรอก ซีพี จากคุณอนันต์ ไตรประวัติ แม่ใจ 57
  36. คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ
  37. สำนักงาน อ.ส.ค. ภาคเหนือตอนบน
  38. ผู้จัดการธนาคารกรุงไทย สาขาแม่ใจ
  39. ดร.แววดาว ลิ่มเล็งเลิศ
กรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยแม่ใจ
  40. คุณไพรัตน์ พัฒนา
  41. ศิษย์เก่าแม่ใจ รุ่น 58
  42. ครอบครัวเอ็มแบน ปัญญาวิริ
  43. ศิษย์เก่าแม่ใจ รุ่น 58
  44. บริษัท สหฟาร์ม จำกัด
  45. ชมรมศิษย์เก่าแม่ใจ แม่แตง
  46. ดร.สุระชัย ศิริจรรยา แม่ใจ 49
รองกรรมการผู้จัดการ ภาคเหนือ CP
  47. โรงงานเจ้าพระยาอุตสาหกรรม
บ.ไพรัตน์ อุตสาหกรรมจำกัด
ครอบครัวคุณกัธร สิ่งประเสริฐ
  48. กองบริหารทรัพย์สินมหาวิทยาลัย
  49. ครอบครัวชัชชนะ ขออุทิศส่วนกุศลให้คุณเปรม ชัยชนะ (อาเหลียง)
  50. คณะวิทยาศาสตร์
  51. อ.ดา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการออกแบบสิ่งแวดล้อม
  52. ร้านสุวรรณการเกษตร
  53. ร้านขนมหวานพันดาว
  54. สำนักฟาร์ม มหาวิทยาลัยแม่ใจ
- สนับสนุน ไก่สด 10 กก. เลือด 50 ก้อน
 สนับสนุน ไข่ไก่ 600 ฟอง และหมูปรุงรส 8 กก.
 สนับสนุน ไส้กรอก 50 กก.
 สนับสนุน มะม่วงน้ำดอกไม้ มูลค่า 1,000 บาท (10 กก. ๗ ละ 10 บาท)
 สนับสนุน ขนมปังฮอตดอก 600 ชิ้น
 สนับสนุน ไก่ 20 กิโลกรัม, หมูบด 15 กิโลกรัม, กระดูก 10 กิโลกรัม
 และใบกะเพรา 1 ถุง, ใบโหระพา 1 ถุง
 สนับสนุน ฝูงพลาสติกบรรจุอาหาร จำนวน 40 แพค
 สนับสนุน ข้าวสาร กข-แม่ใจ 2 จำนวน 400 ถุง พร้อมไข่และอาหารสำเร็จรูป
- สนับสนุน ถั่วงอก จำนวน 50 กก.
 สนับสนุน น้ำดื่ม จำนวน 14 แพ็ค
 สนับสนุน ปลา จำนวน 40 กก.
 สนับสนุน เนื้อไก่ จำนวน 50 กก.
 สนับสนุน ไข่ไก่ 600 ฟอง หมู 8 กก. (24/4/63)
 สนับสนุน ขนมปัง จำนวน 600 ชิ้น
 สนับสนุน ไส้กรอก จำนวน 50 กก.
 สนับสนุน ปลาบึกสยาม ปลาดุก ปลานิล จำนวน 35 กก.
 สนับสนุน นมกล่อง อ.ส.ค. จำนวน 2,112 กล่อง
 สนับสนุน ข้าวสาร จำนวน 50 ถุง / น้ำดื่ม จำนวน 240 ขวด
 สนับสนุน บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป จำนวน 8 กล่องใหญ่ / น้ำดื่ม จำนวน 108 ขวด
- สนับสนุน มะม่วง จำนวน 184 ถุง
 สนับสนุน ข้าวสาร เครื่องปรุง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป หมี่ขาว นมถั่วเหลือง
 (วงเงิน 10,000 บาท)
 สนับสนุน บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป จำนวน 10 ห่อ
 วัตถุประสงค์ในการประกอบอาหาร (ข้าวสาร เครื่องปรุง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป หมี่ขาว นมถั่วเหลือง)
 มูลค่า 10,000 บาท
 สนับสนุน ไข่ไก่ จำนวน 3,000 ฟอง
 สนับสนุน ก๋วยหอย จำนวน 500 ลูก
 สนับสนุน เนื้ออกไก่ จำนวน 50 กก.
- สนับสนุน ขอสปรงรสฝาเขียว ตราฟิวรี่ 5 โหล, ขอสปริก 5 โหล,
 ขอสหอยนางรม 1 โหล, น้ำปรุงรสตราแม่พลอย 10 กล่อง,
 น้ำปรุงรสอเนกประสงค์ตราแม่พลอย 5 โหล (รวมเป็นเงิน 6,175 บาท)
 สนับสนุน ฝูงกระสอบงาน 85 ปี จำนวน 500 ใบ
 สนับสนุน หน้ากาก จำนวน 40 ชุด
 เจลล้างมือ 40 ชุด, อาหารแห้งจำนวนหนึ่งชุด
 สนับสนุน เจลล้างมือ จำนวน 500 ขวด
 สนับสนุน บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ไข่ไก่ น้ำดื่ม ปลากระป๋อง จำนวน 1 เซ็ต
 สนับสนุน ก๋วยหอย จำนวน 700 ลูก
 สนับสนุน ขนม จำนวน 65 ถุง
 สนับสนุน มะม่วง จำนวน 250 กิโลกรัม

แม่ใจ...แม่ใจของเรา

วินาทีนี้ พงษ์ภา

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สมบัติล้ำค่าที่ควรอนุรักษ์ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้สืบทอดต่อกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เป็นสิ่งที่ชุมชนและผู้คนในท้องถิ่นสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่มีต่อธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ดั้งเดิมและความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนในท้องถิ่นนั้น มรดกทางวัฒนธรรมจึงถือเป็นสิ่งที่ดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าในฐานะที่เป็นเครื่องแสดงออกถึงรากฐานและความเป็นมาของชาติบ้านเมือง ซึ่งคนในชาติควรที่จะช่วยกันดูแลรักษา เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์และให้ผู้คนในโลกได้ชื่นชม

“ลูกพระพิรุณสืบสาน สร้างสรรค์ ร่วมศิลป์แผ่นดินสยาม”

นายศานันท์ จันทรวิบูลย์ ผู้อำนวยการส่วนวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้เขียนบทความไว้ว่า

เมื่อถึงวันที่ 2 เมษายน ของทุกปี ประชาชนชาวไทยทั่วผืนแผ่นดินล้านป्लीมปีติ ด้วยทราบว่าเป็นวันครบรอบหรือวันพระราชสมภพของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระผู้มีพระราชจริยาวัตรที่งดงาม ทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทของพระราชบิดา พระผู้เป็นพลังของแผ่นดินและเทิดทูนยิ่งของปวงพสกนิกรชาวไทย จากอดีตถึงปัจจุบัน สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงประกอบพระราชกรณียกิจที่ล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศไทยในหลากหลายด้าน ทรงเป็นแม่แบบให้พสกนิกรของพระองค์ได้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาหาความรู้ ด้วยการจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ แล้วนำมาจัดทำเป็นหนังสือ เป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่สามารถใช้อ้างอิง ให้ความรู้แก่พสกนิกรของพระองค์ ซึ่งเป็นภาพที่เรากลมไทยหรือแม้กระทั่งชาวต่างชาติพบเห็นอยู่เสมอ ๆ ทุกครั้งที่พระองค์ต้องเดินทางไปประกอบพระราชกรณียกิจ ทั้งในและต่างประเทศ

พระราชกรณียกิจด้านหนึ่งที่พระองค์ไม่เคยละทิ้ง คือ งานด้านอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ทรงเป็นผู้นำให้ประชาชนชาวไทยหันมาใส่ใจและเห็นคุณค่า รวมถึงเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในสาขาต่าง ๆ สัญลักษณ์ของความเป็นชาติที่มีอารยธรรมเป็นของตนเอง ให้มีการสืบทอดและรักษาไว้ให้คงอยู่ไปถึงชนรุ่นต่อไป ตัวอย่างที่เห็นภาพได้ชัดเจนของการเป็นผู้นำในการอนุรักษ์มรดกไทย เช่น งานด้านนาฏศิลป์ และดนตรีไทย ทรงร่วมแสดงและทรงดนตรีไทยในโอกาสต่าง ๆ และยังมีคุณูปการต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อวงการศิลปะและวัฒนธรรมของไทย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม จึงได้มีการจัดประกวดดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ด้วยพระราชทาน สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พุทธศักราช 2563 **“รวมศิลป์ แผ่นดินสยาม”** เติบพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ 2 เมษายน 2563 ในฐานะที่ทรงเป็น วิศิษฎ์ศิลปิน และเพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง สร้างความสนใจและเกิดกระแสอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย เปิดพื้นที่ในการสืบสานวัฒนธรรมให้แก่เด็ก และเยาวชนคนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ของชาติให้ยั่งยืน

เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี **“วิศิษฎ์ศิลปิน”** ผู้ทรงมีพระอัจฉริยภาพ และทรงพระปรีชาสามารถในศิลปะหลาย สาขา ทรงเป็นปราชญ์ที่มีความรอบรู้ด้านวัฒนธรรมอย่างแท้จริง กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สำนักงานมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้เล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมจึงได้เข้าร่วมประกวดประเภทการแสดงรวมศิลป์พื้นบ้านภาคเหนือ จำนวน 1 ทีม โดยใช้ชื่อทีมว่า **“ลูกพระพิรุณ”**

ทีมลูกพระพิรุณ เกิดจากการรวมตัวของนักศึกษา ชมรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ แต่เดิมเรียกว่า ชมรมดนตรีไทย คาดว่าตั้งขึ้น ในปี พ.ศ. 2478 โดยพบบันทึก เป็นลายลักษณ์อักษรและรูปภาพในหนังสือเกษตรแม่โจ้ ปรากฏข้อความว่า “ดาราดนตรี-คณะเครื่องสายไทย (แม่โจ้ 2478)” จึงสันนิษฐานได้ว่าชมรมดนตรีไทยเริ่มก่อตั้งขึ้นในปีนั้นโดยอำมาตย์ไทย พระช่วงเกษตรศิลปการ มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 14 คน คณะ

เครื่องสายไทยที่ใช้บรรเลงในสมัยนั้นประกอบด้วย จะเข้ ขิม ซออู้ ซอฝอย โทน รำมะนา ฉิ่ง และฉาบ ต่อมาชมรมดนตรีไทยได้ เปลี่ยนชื่อหลายครั้งให้มีความเหมาะสมและภาระหน้าที่ของงานที่รับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น ทั้งดนตรีไทย ดนตรีพื้นเมือง นาฏศิลป์ และการแสดงพื้นบ้าน ในที่สุดจึงใช้ชื่อว่า **“ชมรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม”** ภายหลังมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญถึงการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของชาติ จึงได้สนับสนุนให้มีอาจารย์ผู้ฝึกสอนดนตรี นาฏศิลป์ เจ้าหน้าที่ประจำ อาจารย์ที่ปรึกษา อุปกรณ์เครื่องดนตรี และชุดการแสดงต่าง ๆ เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และอยู่ภายใต้การดูแลของ กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สำนักงานมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ทีมลูกพระพิรุณ ได้เข้าร่วมประกวดประเภทการแสดง รวมศิลป์พื้นบ้านภาคเหนือ ในรอบคัดเลือก เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2563 ณ ศูนย์ประชุมเชียงใหม่ฮอลล์ ศูนย์การค้า เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงใหม่ แอร์พอร์ต จากผู้เข้าร่วมประกวดจำนวน 10 ทีม ผ่านการแข่งขันคัดเลือกเข้าสู่รอบชิงชนะเลิศ 3 ทีมสุดท้าย ในวันที่ 5 กรกฎาคม 2563 ณ หอประชุมกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยทีมลูกพระพิรุณได้ใช้ความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาศักยภาพทักษะในด้านศิลปะ การแสดง จึงได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ด้วยเกียรติยศจาก นายกฤษศญพงษ์ ศิริ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม พร้อมเกียรติบัตร จากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม และเงินรางวัลจำนวน 60,000 บาท ในการประกวดดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน พุทธศักราช 2563 รวมศิลป์พื้นบ้านภาคเหนือ สร้างความภาคภูมิใจให้กับพวกเราชาว แม่โจ้เป็นอย่างมาก นับเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและ แสดงศักยภาพด้านการแสดงให้เกิดประโยชน์และพัฒนาต่อยอด ทักษะด้านดนตรีและนาฏศิลป์จากระดับท้องถิ่นไปสู่ระดับชาติได้

แนวคิดและรูปแบบการประกวดดนตรีและการแสดงพื้นบ้านภาคเหนือ “รวมศิลป์ แผ่นดินสยาม” รอบคัดเลือก และ รอบชิงชนะเลิศ

รอบคัดเลือก

เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2563 เป็นการแข่งขันรอบคัดเลือก จัดขึ้น ณ ศูนย์ประชุมเชียงใหม่ฮอลล์ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า เชียงใหม่ แอร์พอร์ต คัดเลือกจากจำนวน 10 ทีม เข้ารอบ 3 ทีมสุดท้าย

การกำหนดแนวคิดการแสดงของลูกพระพิรุณ ได้สื่อให้เห็นถึงประเพณีวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ผ่านการแสดงชุด “ล้านนาภิรมย์เกิดพระเกียรติ” เป็นเรื่องราวที่พสกนิกรต่างปลาบปลื้มใจที่ได้ทราบข่าวว่าสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะเสด็จพระราชดำเนินมาพิธีสงฆ์หน้าพระธาตุ ช่วงประเพณีเดือน 8 เปีง ของชาวล้านนา พสกนิกรทุกหมู่เหล่า ต่างเตรียมตัวและเตรียมขบวนรับเสด็จ โดยร่วมมือร่วมใจกันทำเครื่องสักการะและงานหัตถศิลป์ล้านนา รวมถึงฝึกซ้อมการแสดงต่าง ๆ เพื่อเข้าร่วมขบวนและรับเสด็จโดย

พร้อมเพรียงกัน ได้นำการแสดงพื้นบ้านภาคเหนือที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์และวิถีชีวิต มาบูรณศิลป์ให้เป็นเอกลักษณ์ของภาคเหนือ เช่น การทำหัตถกรรมล้านนา เครื่องสักการะล้านนา ผสมผสานทำรำนาวาดศิลป์พื้นบ้าน เช่น ฟ้อนผาง ฟ้อนเครื่องสักการะ ฟ้อนก่ายลาย ให้เกิดมิติการแสดงใหม่ที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น

การเลือกวงดนตรีที่แสดงถึงอัตลักษณ์วัฒนธรรมดนตรีภาคเหนือ เช่น สะล้อ ซึง ซอขลุ่ย ปี่จุม กลองปู้จา กลองมองเซิง และวงปี่พาทย์พื้นเมือง เป็นต้น มีการขับร้องบทเกิดพระเกียรติ โดยใช้สื่อกะโลง และซอพม่า และบทเกิดพระเกียรติ ทำนองเพลงนพพระพิรุณปารมี (เพลงพื้นบ้านประจำมหาวิทยาลัยแม่โจ้) ประพันธ์เนื้อร้องขึ้นใหม่ โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ชยุตภักดิ์ คำมูล อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประพันธ์ไว้เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2563

บทร้องอ้อกะโลง

ยอมือวางเหนือเกล้า	เกศา
ไหว้สมเด็จพระกนิษฐา	ธิราชเจ้า
พระปารมีห่มฟ้า	บ้านฮ่ม เมืองเย็น
ทูนเทิดไว้เหนือเกล้า	ทวยราษฎร์ ล้านนา
พระเทพขัตติยะเจ้า	นารี
ศาสตร์ศิลป์มรดกมี	เลิศแล้ว
วัฒนธรรมคู่ธานี	แพงค่า เขาเฮย
พระดั่งแสงส่องหล้า	ขวัญราษฎร์ ทรงบุญ

บทร้องซอพม่า

ค้อยฟังนา	หม่อมปี่น้อง
จักไขทำนอง	ผองจาวล้านนา
ชื่นใจนักหนา	พระกนิษฐาธิราชเจ้า
จะเสด็จบ้านเฮา	เหล่าล้นยินดี
ตกแต่งของดี	ดนตรีช่างฟ้อน
บทจ้อยบทกลอน	หมากส้ม หมากเบ็ง
สวยดอกแลแล้ง	งดงามจับตา
ฮับเสด็จเจ้าฟ้า	พระเทพของหมู่เฮา

บทร้องเกิดพระเกียรติ ทำนองเพลงนพพระพิรุณปารมี (เพลงพื้นบ้านประจำมหาวิทยาลัยแม่โจ้)

ล้านนา รุ่งเรืองวิถี	งามประเพณี เเด่นดีสืบไว้
ทั่วแดน ออกตก เหนือใต้	อยู่ม่วนเย็นใจ ใฝ่บุญหนุนนำ
เฮือเฮือง ฮ่มเย็น เช่นล้า	เมืองศีล เมืองธรรม เมืองภูมิปัญญา
ลูกหลาน สืบสาน ต่อมา	เช่นปู่เช่นย่า ฮักษาสืบไว้
ด้วยบุญ แห่งองค์เทพไท้	เป็นดีรวมใจ ไทยเมืองทั่วแคว้น
วัฒนธรรม ของไทยทั่วแดน	พระองค์ทรงแหน หื้ออยู่คู่หล้า
ก้านกุ่ม ชุ่มเฮืองสืบมา	ด้วยองค์เจ้าฟ้าพระกนิษฐาธิราชเจ้า
พระเทพของปวงหมู่เฮา	เทิดทูนเหนือเกล้า เคารพบูชา

รอบชิงชนะเลิศ

เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2563 เป็นการแข่งขันรอบชิงชนะเลิศ จัดขึ้น ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ทีมลูกพระพิรุณ ได้ใช้แนวคิดและแรงบันดาลใจจากความเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของจังหวัดเชียงใหม่ นครอันเป็นที่สุดแห่งความสง่างามทางวัฒนธรรม นอกจากวัดวาอาราม สถาปัตยกรรมล้านนา ประเพณีอันลือเลื่อง เครื่องแต่งกาย อาหาร ภาษา วรรณกรรม ล้านนาและการแสดงทางวัฒนธรรมที่หลากหลายแล้วยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่ส่งกลิ่นอายล้านนาได้เป็นอย่างดี นั่นคือ หัตถกรรมภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ประณีต อ่อนช้อย และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นเชียงใหม่ แสดงให้เห็นถึงที่มาของวัฒนธรรมพื้นบ้านและชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาวภาคเหนือในอดีต และหนึ่งในหัตถกรรมชิ้นชื้อของอำเภอหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างอำเภอสันกำแพง ที่มี “ร่มบ่อสร้าง” เป็นสินค้าหัตถกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ สวยงาม ทำจากกระดาษสา ผ้าฝ้าย ผ้าแพร ผ้าดิบ นำมาหุ้มบนโครงไม้ไผ่ มีสีสันงดงามและมีการวาดลวดลายบนร่ม ทำให้ชื่อเสียงของบ้านบ่อสร้างแห่งนี้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางและเพื่อรักษาสัญลักษณ์ “ร่มบ่อสร้าง” และมรดกทางวัฒนธรรมของชาวล้านนา จึงได้สร้างสรรค์การแสดงชุด “แอ่วเหนือ เยือนถิ่นล้านนา หัตถกรรมบ่อสร้าง” เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะที่ทรงเป็นวิศิษฏศิลปิน ทรงพระปรีชาสามารถในศิลปวัฒนธรรมด้านต่างๆ และเพื่อเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปหัตถกรรม อันเป็นเอกลักษณ์แห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทยให้คงอยู่ จึงนำการแสดงพื้นบ้านอย่าง การขับชอเงี้ยวเล่าเรื่องราววิถีชีวิตผู้คนประกอบอาชีพหัตถกรรมและอาศัยในชุมชนบ้านบ่อสร้างมาผสมผสานทำรำฟ้อนที่ นาฏศิลป์พื้นเมืองดั้งเดิม และทำรำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่อย่างฟ้อนบ่อสร้างก้างจ้อง สร้างสรรค์ชุดการแสดงขึ้นมาใหม่ทั้งหมดโดยใช้องค์ประกอบในการประกวดรอบคัดเลือกมาเรียงร้อยให้มีความเชื่อมโยง กลมกลืนสัมพันธ์กันอย่างลงตัว และสื่อให้เห็นถึงแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่เป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางไปยังท้องถิ่นและได้ซาบซึ้งกับศิลปวัฒนธรรมล้านนาที่แฝงอยู่ในร่มไม้ไผ่ให้คงอยู่ตลอดไป

บทร้องเทิดพระเกียรติ ทำนองเพลง เจ้าดวงดอกไม้ (ล่องน่าน)

ประพันธ์โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชยุตภักดิ์ คำมูล

ขอยอมมือเหนือเกล้าเกล้า
ล้านนามีบุญหนุนนำแต่เล่า
วัฒนธรรมท่านทรงเกื้อหนุน
หื้ออยู่กู้เวียงพิงค่นครย่มฟ้า

จัดแจงแปดดาเซาะหาน้อมใจ
ต้นฝั่งต้นเตียนหมู่เฮาจัดหา
ฟ้อนรำถวายด้วยใจเจตจง
เป็นมิ่งล้านนาปารมีแผ่กว้าง

ข้าขอวันตาพระกนิษฐาธิราชเจ้า
บุญของหมู่เฮามีพระเทพทรงบุญ
หื้อมั่งหื้อมนุบ่สูญหายเสียง

หมากส้มแซมโบหมากเบ็งจับตา
ช่วยกันแต่งตามาถวายพระองค์
ขอหื้อพระองค์ทรงพระเจริญเลิศฟ้า

บทช้อ ทำนองช้อเขียว เรื่องการแบ่งจ้อบ่อสร้าง

ประพันธ์โดย นิธิศ กิตติวิฑฒนานนฐ์ (แก้กลาน กับ หนานหลวง)
เถระดา วงศ์ยศ (จินดา จ้อมตอง)

ชาย ...ทิวทัศน์ขึ้นจ้อเลื่องลือคนงาม ...เด่นหัตถกรรมเลี้ยงปากเลี้ยงต้อง โบราณสมัยตะกอน นางเจ้าแม่นาง ...อ้ายบ้อจ่าเป็นได้ถาม บางพ่องแบ่งกันอยู่ปิ่นกลางนั่งล้อม อ้ายใครู้ของเก่าของเดิม หญิง ...ถ้าอ้ายใครู้น้องจะอู้หือฟัง ...เริ่มแรกตั้งแต่การปอกเปลือกไม้ ระยะเวลาออกปอใจได้ นายแม่แบ่งมอกตะวันแลงมา ...จากนั้นเฮาก่าขึ้นโครง ไจ้กระดาศสาทากาวน้ำแบ่ง เมืองสันกำแบ่งจ้อเสียงเรียงนาม ชาย ...เป็นว่าเป็นมีวิธีการทำ ...จะไปเป็นเขยหือนายเป็นไปปี อันใดดีอ้ายบ้อ นาแม่มาเป็นว่ากระดาศสา ...จาดิว่านายน้องเขาเป็นปล่า จะขอติตราจับจ้องเอน้อง ถ้าน้องตกลงบ้อสิบทุกสิบฮือ หญิง ...ก้ออ้ายแม่ล้น้องนี้จะใสเจีย ..น้องก้อได้นอนมูบมูบมู อย่างตัวอ้ายก้อเข้าทำ นายแม่น้องขอก้อดีดี ...พ่อแม่ยิงยามเมื่อหาปล่า น้องยังบ่แก้อ้ายยังบ่เก่า จะบอกอ้อแม่หือฟังฮ้อขัน	สันกำแบ่งลือนามใคร่ถามตัวน้อง... บ่อสร้างกำจ้องเป็นใจหยิ่งแบ่ง เงินบ้ออ้อยแม่หม่อนคงใจของบ่แบ่ง ก่อนดีจะแบ่งมีอะหยิ่งพ่อง... ตัวคนงามแม่โบดอกช่อม พ่องจักเหลาช่อมเขียนลายแต้มดอก...แต่เติม ขอน้องจ้วยส่งเสริมลวดหือคำตอตอบ... วิธีการทำโบราณแต่ให้ ตูปแจ้นน้ำไว้เป็นฮ้องว่าไม้สา วักเนื้อเยื่อไม้ใส่ตระแกรงขึ้นมา แห้งแล้วฮ้องว่ากระดาศ ชีไม่ไฟตงเหลาตากมอกแห้ง รือหือมันแห้งแล้วมาตกแต่ง...หืองาม หืออ้ายก้อยถามน้องจะเป็นคนตอบ... อ้ายใคร่ติดประจำเอาตัวน้องไว้... ล่องมาอยู่บ้านใต้น้องจะเอาก่าหา จะดูต่างถามน้องก้อยบอกมา ตึงใหญ่ตึงหนอยอยู่พ่อง... ตัวบ้ออ้ายก่าบหือหนีห่างฮ้อง เป็นเจ้าของเอาไว้สิบลูก...แต่นมี จะแบ่งขันผูกมือไปหมั้นไว้ก่อน... จะเอน้องเป็นเมียกะว่าเป็ยเป็นฮือ... กำนเลือกก้อจะหือสมคักดีศรี พ่อตาพ่อหน้าจะมาเป็นสามี พ่อใจกันชักหว่าง... พ่อบ้อจายมีพะหย่ายามเมื่อกินเหล้า ถ้าน้องแอเต้าอ้ายจะเอาแต่ก...ผูกพัน สาวสันกำแบ่งรือฮ้อขันหมาก...เลยไป

ในนามกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และชมรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ขอขอบคุณผู้บริหารทุกท่าน ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม การเผยแพร่ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ตลอดจนนโยบายและภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ก่อให้เกิดเครือข่ายการสืบสานและจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ด้วยความร่วมมือร่วมใจอย่าง

ตั้งใจและมุ่งมั่น จนกระทั่งทีมลูกพระพิรุณ บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในฐานะเยาวชนคนรุ่นใหม่จะเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พัฒนาสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ เผยแพร่อัตลักษณ์ความเป็นไทยในระดับท้องถิ่นและนานาชาติให้ดำรงอยู่คู่กับสังคมไทยอย่างยั่งยืนสืบไป

เอกสารอ้างอิง

ศานันท์ จันทรวิบูลย์. "อนุรักษ์มรดกไทย" เกิดพระเกียรติฯ พระผู้เป็นดวงประทีปแห่งศิลปวัฒนธรรมของชาติ. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2563, <http://ich.culture.go.th/>

แม่โจ้...แม่โจ้ของเรา

กัณณิกา ชำมสี

สานสัมพันธ์มิตรภาพ ลาว- ไทย

ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว นครหลวงเวียงจันทน์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

ครั้งที่

16

ระหว่างวันที่ 10 - 14 ธันวาคม 2562

งานสามัคคีสัมพันธ์มิตรภาพไทย - ลาว เกิดขึ้นจากการขยายความร่วมมือระหว่างสถาบันที่นอกเหนือจากเชิงวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย เริ่มแรกมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยแห่งชาติ สปป.ลาว จัดโครงการเพื่อให้นักศึกษาของทั้งสองสถาบันได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน มีกิจกรรมสามัคคีวัฒนธรรมเป็นตัวเชื่อมในคราวแรก ๆ นั้นมีกิจกรรมกีฬาและการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมได้พัฒนาและขยายความสัมพันธ์มากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาจากทั้งสองประเทศได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก จวบจนปัจจุบันได้มีการสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ จัดที่ประเทศไทย 2 ปี และที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) 1 ปี

ขอขอบคุณภาพจาก:

<https://www.kroobannok.com/87277>

ตามที่ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว สปป.ลาว ได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพการจัดงานสานสัมพันธ์มิตรภาพ ลาว-ไทย ครั้งที่ 16 ในระหว่างวันที่ 10 -14 ธันวาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว สปป.ลาว ซึ่งมีสถาบันอุดมศึกษา เข้าร่วม จำนวน 11 สถาบัน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์ มหาวิทยาลัยจำปาสัก มหาวิทยาลัย สะหวันนะเขต มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ สปป.ลาว มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัย นครพนม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยในการจัดโครงการสานสัมพันธ์ มิตรภาพลาว-ไทย ครั้งที่ 16 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงออกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของ ทั้งสองชาติ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ตลอดจนได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้านในทาง สร้างสรรค์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และเป็นการอนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่ง เอกลักษณ์ประเพณี

งานอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กองส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จัดส่งการแสดงศิลปวัฒนธรรม ในชุด ฟ้อนฮอก ร่วมเผยแพร่ นำโดยคณะผู้บริหาร นายสุกิจชัย ติตชัย ผู้ช่วยอธิการบดี นางสมพร แรกชำนาญ ผู้อำนวยการ กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อาจารย์เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจำนวน 3 คน นักแสดง 15 คน ความเป็นมาของการแสดงมีดังนี้

การแสดงฟ้อนฮอก

ฮอก คืออุปกรณ์ที่เหมือนกระดิ่งผูกไว้ที่คอของวัว ควาย เป็นสัญลักษณ์ของการต้อนรับแขก การเลี้ยงสัตว์ สมัยโบราณจะเลี้ยงโดยให้หากินเอง ด้วยการปล่อยให้กินหญ้า ตามป่าตามไร่เขา ดังนั้นชาวบ้านจึงใช้ฮอกเป็นสัญญาณ ให้รู้ตำแหน่งของวัว ควายว่าอยู่ในตำแหน่งไหน

การแสดงชุดฟ้อนฮอกได้รับแรงบันดาลใจมาจากวิถี ชีวิตของเกษตรกรชาวล้านนา ที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำ ปศุสัตว์โดยการนำเอาฮอก ซึ่งเป็นเครื่องมือเครื่องใช้แขวนคอ สัตว์ มาประยุกต์ให้สอดคล้องกับการแสดง และได้รับแนวคิด ในการสร้างสรรค์ทำรำมาจากการแสดงฟ้อนกระดิ่งสังข์ล้านนา ของ อาจารย์กฤษณา กาญจนสุระกิจ และการสร้างสรรค์ นาฏศิลป์ โดยสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ เชียงใหม่ ชุดเครื่องแต่งกายการแสดง ใส่เสื้อปิดผ้าทอมือสีคราม ผ้าถุงไทลื้อลายก่าน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าทอของชาวไทลื้อ ชุมชนลวงใต้ ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด ฝึกซ้อม การแสดง โดย นางสาววิภาภัทร์ พงษ์ภา นักวิชาการศึกษา กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ชุดการแสดงออกแบบโดย นางกณณิกา ชำมสี นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ

● การแสดงฟ้อนฮอก

การจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์

วันพุธที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2562

มีการจัดงานเลี้ยงต้อนรับแต่ละสถาบันที่เข้าร่วมงาน รับชม การแสดงต้อนรับจากเจ้าภาพ ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว

วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2562

- ผู้บริหารบุคลากร นักศึกษา เข้าร่วมพิธีเปิด โดยมีอธิการบดี มหาวิทยาลัยแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ กล่าวเปิดงาน กล่าว ต้อนรับเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ และอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษาที่เข้ามาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และรับ มอบของที่ระลึก ชมการแสดงพิธีเปิดของเจ้าภาพ
- ผู้บริหารร่วมปลูกต้นไม้ประจำสถาบัน 11 สถาบัน
- ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ร่วมประชุมแนวทางการจัดกิจกรรมโดย ความเห็นและข้อเสนอของผู้แทนแต่ละสถาบันเสนอดังนี้
  1. ปี 2564 ควรมีการจัด ใน 3 เรื่อง
    - ด้านวัฒนธรรม
    - ด้านสิ่งแวดล้อม
    - ด้านวิจัยศิลปวัฒนธรรม
  2. เสนอให้มหาวิทยาลัยนครพนม รับเป็นเจ้าภาพ และจัด ในช่วงมีงานประจำปี งานบุญเดือนสาม ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ หรือเดือนธันวาคม ปี 2563
  3. การนัดหมายเรื่องประชุมครั้งต่อไป มหาวิทยาลัย เจ้าภาพ เชิญผู้แทนเข้าร่วมประชุม 2-3 ท่าน โดยมีผู้ปฏิบัติเข้าร่วม ประชุมหารือเรื่องเตรียมงาน
    - นักศึกษาแบ่ง 2 กลุ่มทำกิจกรรม สัมมนา และกลุ่ม ฐานเรียนรู้ ร่วมสัมมนา 4 หัวข้อเรื่อง

กลุ่มสัมมนา

1. เทคโนโลยีและนวัตกรรม
2. เศรษฐกิจและธุรกิจ
3. วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว
4. สิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน

นักแสดงร่วมถ่ายรูปร่วมกับผู้บริหารและอาจารย์ผู้ควบคุม

กลุ่ม ฐานเรียนรู้ วัฒนธรรมสป.ลาว

1. ชั้นหมากเบง (บายศรี)
  2. เรียนรู้ภาษาลาว
  3. เต้นบัลเลต ของสาวเชียงขวาง
- ชมการแสดง 11 สถาบัน ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว และส่งมอบธงเจ้าภาพครั้งที่ 17 ณ มหาวิทยาลัยนครพนม
  - ร่วมรำวง และเต้นบาสโลบ ร่วมกัน
  - ร่วมถ่ายรูป

วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2562

- กิจกรรมศึกษาประวัติศาสตร์สถานที่สำคัญ วัฒนธรรม ประเพณีของนครหลวงเวียงจันทน์ ประตูดัช หอพระแก้ว วัดศรีเมือง และพระธาตุหลวงเวียงจันทน์

ผู้บริหารร่วมประชุมแนวทางการจัดกิจกรรม

ผู้บริหารร่วมปลูกต้นไม้ ประจำปี ๒๕๖๒

ผู้บริหารร่วมปลูกต้นไม้ ประจำปีมหาวิทยาลัยแม่โจ้

นายสุกิจชัย ตัดชัย ผู้ช่วยอธิการบดี นางสมพร แรกชำนาญ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ปลูกต้นไม้กันที่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

• ประตูชัย

• พระธาตุหลวงเวียงจันทน์

ประตูชัย นครหลวงเวียงจันทน์

ประตูชัย หรือประตูไท คำว่าชัยนั้น หมายถึง ชัยชนะนั้นเองหนึ่งในสถานที่ยอดนิยม เมื่อเดินทางมาถึง นครหลวงเวียงจันทน์ จะต้องมาเยือน ประตูชัย หรือประตูไท ที่นี่ถือว่าเป็นสถานที่ยอดนิยมที่แทบจะทุกคนที่เดินทางมาเที่ยวจะต้องมาเยือน เพราะว่าประตูชัยมีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น และสวยงาม ประตูชัย หรือประตูไท ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์สถาน เพื่อระลึกถึงวีรชนที่เสียสละในการกอบกู้เอกราชจากชาวฝรั่งเศสที่เข้ามายึดประเทศลาว ประตูชัยตั้งอยู่บนถนนล้านช้างซึ่งอยู่ใจกลางนครเวียงจันทน์ เป็นสัญลักษณ์สำหรับสดุดีนักรบกล้าที่เสียสละ สามารถกอบกู้เอกราชจากฝรั่งเศสได้ มีการตกแต่งจิตรกรรมศิลปะแบบล้านช้างให้ดูโดดเด่นสวยงามสามารถขึ้นไปบริเวณด้านบนประตูชัยเพื่อชมวิวมุมสูงของนครหลวงเวียงจันทน์ได้ ศิลปะจิตรกรรมฝาผนังแบบล้านช้าง มีลวดลายที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์ ดูแล้วก็ค่อนข้างที่จะคล้ายคลึงกับภาพจิตรกรรมฝาผนังประเทศไทย

อ้างอิง แหล่งที่มา : มัคคุเทศก์ (นางสาวปานี สัตถิลาสาขารองเสริม ชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว 13 ส.ค. 2563)

พระธาตุหลวงเวียงจันทน์

พระธาตุหลวงเวียงจันทน์ สถาปัตยกรรมโบราณบ่งบอกถึงอดีตทำให้เข้าใจถึงการดำรงชีวิตที่อยู่อาศัย ลักษณะของเมืองลาวสมัยนั้น ซึ่งความเป็นมาของวัดพระธาตุ พระเจดีย์ที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นปูชนียสถานอันสำคัญ มีความเกี่ยวข้องกับพระธาตุพนมและพระธาตุที่สร้างขึ้นโดยช่างโบราณจากฐานรากศิลาแลง ลักษณะของพระพุทธรูปหินศิลาแลง หลักหินทางทิศตะวันออกของพระนครคือพระธาตุหลวงปัจจุบัน เป็นสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า เจดีย์ใหญ่สร้างก่อทับหลักหินโบราณ โดยเจดีย์นี้มีรูปร่างเหมือนสถูป ประดับตกแต่งด้วยศิลปะแบบลาว รอบทั้ง 4 ด้านพระธาตุมีองค์ 30 องค์ ประดับตกแต่งด้วยบริวารมี 30 องค์ ภายในองค์เล็กเหล่านี้ได้เอาทองคำหลอมเป็นพระธาตุบริวาร แต่ละองค์ทองน้ำหนัก 4 บาทบรรจุไว้ภายในพระธาตุโดย **“พระเจดีย์โลกะจุฬามณี”** หมายความว่า เจดีย์เกิดแก้วในโลกมนุษย์นี้หรือเจดีย์แก้วที่บนสุดของยอด เป็นพระธาตุใหญ่ มีความศักดิ์สิทธิ์ ลักษณะโดยทั่วไปคล้ายแดงโมฬ่าครึ่งวางบนฐานรูปสี่เหลี่ยม ยอดพระธาตุเป็นดอกบัวตูมรูปสี่เหลี่ยม มีพระธาตุบริวารยอดแหลมแวดล้อมเป็นกำแพงสองชั้น ประดับด้วยใบเสมาคล้ายกำแพงพระราชวังของปราสาท สร้างด้วยหินศิลาแลง

• ผู้เฒ่าผู้แก่กราบไหว้บูชา วัดศรีเมือง

กิจกรรมชมวัด สถานที่สำคัญ

ทำให้ผู้เข้าร่วมได้เต็มอิ่มไปด้วยความรู้ที่มาจากประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมทุกคนที่เข้ามา นครเวียงจันทน์ มาเยี่ยมชมประตูลี้ และจะต้องเข้าชมวัดต่าง ๆ เช่น พระธาตุเวียงจันทน์ หอพระแก้ว มาสัมผัสสัมผัสบรรยากาศของวัดที่สวยงาม นักศึกษาได้เข้าไปเรียนรู้วัฒนธรรมจากวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะวัดศรีเมืองแห่งนี้ นับเป็นวัดคู่บ้านคู่เมือง เป็นสถานที่ตั้งของศาลหลักเมือง ศาลเจ้าแม่ศรีเมือง เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ จะมีผู้คนมาสักการบูชาและขอพรกันอย่างไม่ขาดสาย ความศักดิ์สิทธิ์ของศาลแห่งนี้ ไม่ว่าใครมาขอพรก็จะสำเร็จสมหวัง จะเห็นต้นผึ้งต้นกล้วย ประดับตกแต่งไปด้วยดอกดาวเรืองเหลืองสะพรั่ง ซึ่งทางวัดได้จัดพื้นที่บูชา กราบไหว้ โดยต้นผึ้งต้นเทียนแบบเดิมโบราณ จะทำจากขี้ผึ้งต้นเทียนที่ปั้นขี้ผึ้งเป็นดอกเหมือนดอกไม้ ใช้สำหรับขอพรเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต

กิจกรรมศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีของ ชาวลาว เขตดงโคง ในตลาด

คณะของเราได้มีโอกาสเดินเยี่ยมชมตลาดสดในตลาดเขตดงโคง เห็นภาพอะไรใหม่ ๆ แปลกหูแปลกตาบางอย่าง สปป.ลาว ได้นำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ เช่น ไข่ไก่ น้ำมันพืช ของใช้อื่น ๆ เป็นต้น ส่วนอาหารท้องถิ่น วัตถุดิบของท้องถิ่น เช่น ปูนา หอย ปลาหนัง และปลาเกล็ด ส่วนปลาดุก กุ้ง ผักสด เห็ด หน่อไม้ พืชผักสวนครัว ที่หายากยังมีให้เห็นแปลกตา คือ เส้นก้วยเตี่ยว เส้นขนมจีน ลักษณะเส้นจะใหญ่กว่าของเมืองไทย ปอดทอดแห้งตัดแท่งยาว ๆ เสียบร้อยเป็นวง ๆ ด้วยไม้ ดูเป็นเอกลักษณ์ที่แปลกตา และที่ขาดไม่ได้คือร้านค้า ผ้าถุงทอมือที่มีลวดลายด้วยเทคนิคช่างทอสืบทอดมาแต่โบราณ สวยสดงดงาม ตามแบบฉบับเอกลักษณ์ของชาวนครหลวงเวียงจันทน์

พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรม

วัดบึงกาฬ ภูเก็ต

พิพิธภัณฑ์ วัดร่องเมิง

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของคนสันทราย

พิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิง เป็นพิพิธภัณฑ์แบบท้องถิ่น ที่จัดแสดงเรื่องราว วัตถุ สิ่งของ เครื่องใช้ของคนสมัยก่อน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ ที่หาดูได้ยากซึ่งจัดแสดงอยู่ภายใน อาคาร 2 หลัง มีโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ที่ได้จากการ เก็บสะสมของพระครูโกวิทธรรมโสภณ และมีผู้ศรัทธา ร่วมบริจาคเข้าจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิงมากกว่า 7,000 ชิ้น

อาคารพิพิธภัณฑ์หลังที่ 1 เป็นอาคารชั้นเดียว ใช้จัดแสดง วัตถุโบราณต่าง ๆ ที่มีขนาดไม่ใหญ่นัก เช่น อาวุธโบราณ หีบธรรม เครื่องครัวโบราณ มีดหมอแหกพิษทำจากเขาควางที่ถูกฟ้าผ่าตาย วิหตุโบราณ ที่หนีบอ้อย ที่กรองน้ำโบราณ เอกสารพับสาโบราณ ต่าง ๆ ชั้นโบราณ เครื่องประดับ รองเท้าที่อบเก็บทำจากไม้สักอายุ กว่าร้อยปี ตะเกียงเจ้าพายุ เครื่องเล่นแผ่นเสียง

อาคารพิพิธภัณฑ์หลังที่ 2 เป็นอาคารชั้นเดียว ใช้จัดแสดง วัตถุที่ทำจากไม้แกะสลักและชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมเป็นของโบราณ เช่น จอพรรษา ที่ประดิษฐานพระพุทธรูป หีบธรรม ตู้ธรรม เพดาน โบสถ์วิหารแกะสลัก พระพุทธรูปหยกขาว

พิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิง ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2527 โดยพระครูโกวิทธรรมโสภณ (ศรีฟอง โกวิท บุญเป็ง) เจ้าคณะตำบล หนองแห่ย์ เจ้าอาวาสวัดร่องเมิง ท่านชอบเก็บสะสมของเก่า โบราณวัตถุต่าง ๆ วัตถุโบราณชิ้นแรกที่ได้มา คือแม่พิมพ์ปั้นอิฐ รูปโค้ง ทำจากไม้สัก ต่อมาจึงได้เริ่มเก็บสะสมโบราณวัตถุ-ศิลปวัตถุ ชนิดต่าง ๆ และมีผู้มาบริจาคเพิ่มมากขึ้น จึงได้สร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ วัดร่องเมิง มีผู้คนเข้าไปชมและศึกษาเป็นจำนวนมากจนเป็นที่รู้จัก และได้รับรางวัลเกียรติคุณมากมาย เช่น

11 พฤษภาคม 2543 ได้รับพระราชทานรางวัล
เสาศาครรมจักร ประเภทอนุรักษ์ จากสมเด็จพระเทพรัตน
ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ ห้องสนามหลวง กรุงเทพฯ

11 พฤษภาคม 2543 ได้รับเกียรติบัตรจากสมเด็จพระ
พระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ในด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมมรดกไทยทาง
พระพุทธศาสนา

3 พฤศจิกายน 2551 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดงานเทศกาล
พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร พร้อมเสด็จ
ทอดพระเนตรนิทรรศการพิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิง

26 สิงหาคม 2553 ได้รับพระราชทานเข็มเกียรติคุณ
วันอนุรักษ์มรดกไทย จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารี ณ โรงแรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ

28 เมษายน 2560 ได้รับรางวัลภูมิแผ่นดินป็นล้านนา
สาขาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ.ศ. 2560 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้
คัดเลือกให้วัดร่องเมิงเป็นอุทยานการศึกษาในวัดได้รับคะแนน
มาเป็นอันดับ 1 ของประเทศ

นอกจากพิพิธภัณฑ์แล้ว วัดร่องเมิงยังมีสถาปัตยกรรมล้านนา
ที่น่าชมและศึกษา ได้แก่ วิหาร โบสถ์ เจดีย์ ศาลาบาตร มีพระพุทธรูป
ที่สำคัญ คือพระสิงห์หนึ่ง พระสิงห์สาม พระพุทธรูปทองเหลืองโบราณ
โดยตั้งอยู่เลขที่ 1 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัด
เชียงใหม่ 50210 ซึ่งเปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00-18.00 น.

พิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิงนอกจากจะแสดงเรื่องราว ชาวของเครื่อง
ใช้โบราณ โบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่หาชมได้ยากแล้ว ยังเป็นสถานที่
บันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ที่นับวันคนรุ่นใหม่จะมอง
ข้ามความเป็นรากเหง้าดั้งเดิมของคนในอดีต ตามการเปลี่ยนแปลงทาง
สังคม ดังนั้น จึงขอเชิญชวนทุกท่านได้เข้าไปแวะชม ศึกษาและไหว้พระ
ทำบุญได้ ณ พิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิง

สัมภาษณ์ :
พระครูโกวิทธรรมโสภณ เจ้าคณะตำบลหนองแห่ย์ เจ้าอาวาสวัดร่องเมิง

งานพิธีปลี้อชชลั้อ บวชบข่าเก๋เฮอเฮอข่าล่อไชบ

แม่ฮ้อยตำม บญตึ เคยกล่าวไว้ว่า...

แม่ตึองอตุเกล้าผุม // บบบ้านร่ำบวช
 แม่ตึองนงามขัน // แมจ้ำตนัก
 แม่ตึองอตุ // แนนดอก มอกกำปอ ผ้ำคั้งนแฉอ // แมกำ
 แม่ตึองนงามขัน // แมจ้ำตกลาง

“

หากจะพูดถึงวัฒนธรรมการแต่งกาย โดยเฉพาะการเกล้ามวยผม ในแถบภาคเหนือตอนบน คงเคยเห็นหญิงสาวชาวล้านนา หรือแม้แต่ในละครปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับล้านนา ตัวละครจะเกล้ามวยผมเสียบดอกไม้ประดับ โดยเฉพาะแม่หญิงจะเกล้ามวยผมสูงก่อนไปกลางกระหม่อม แต่ถ้าเป็นแม่ฮ้อย จะมวยต่ำก่อนไปทางท้ายทอย แซมมวยผมด้วยดอกไม้

”

ชมรมชักต๋วงเมือง เคยเขียนไว้ในมติชนสุดสัปดาห์ คอลัมน์ชักต๋วงเมืองว่า คนล้านนาโบราณไว้ผมยาวตั้งแต่เด็กจนแก่ ไม่นิยมตัดผม บางคนมีผมยาวถึงพื้น การทำความสะอาดผมจึงต้องมีพิธีกรรมในการสระผม โดยนำน้ำหม่าจากการแช่ข้าวเหนียว ส้มป่อย มะกรูด ใบหมี ประคำดีควาย เครื่องสบบ้า (ถ้าหาได้) เอามาต้มรวมกัน แล้วเอาน้ำมาขยี้โลมผมยาว เอาหวีสาง ร่องเอาน้ำที่สระผมแล้วมาโกนผมอีกครั้ง ทำซ้ำ ๆ จนผมและหนังศีรษะสะอาด กระบวนการนี้บางครั้งกินเวลาเป็นชั่วโมง จากนั้นสยงผม สางด้วยหวีใช้น้ำมันมะพร้าวที่เคี่ยวเอง หวีขีโลมจนทั่วเพราะเชื่อว่าจะทำให้เส้นผมแข็งแรงดกดำ

หากอายุเพิ่มมากขึ้น มีผมขาวแซม ไม่มีใครชอบผมหงอก แม่ผู้ยก็จะมีเขาเขม่าควันไฟ ผงละเอียดสีดำที่ติดอยู่ตามข่า (ไม่ใช่เส้นเป็นแผ่น) เหนือเตาไฟที่เรียกว่า “ขี้ข่า” หรือ “ขี้เขม่า” มาผสมลงไปใ้มน้ำมันมะพร้าว เมื่อนำไปเคลือบเส้นผม จะทำให้ผมดำวาวอยู่เสมอ หลังจากผมแห้งก็จะเกล้าผมขมวดเป็นมวยเพื่อสะดวกในการรักษาความสะอาด จะได้ไม่ไปปาดป่ายกับสิ่งรอบตัวให้เปรอะเปื้อน

...แต่ทราบหรือไม่ว่าการตัดดอกไม้ไว้ที่มวยผมนั้นเพียงเพื่อความสวยงามหรืออย่างไร

การกั้ดดอกไม้ที่มวยผมไม่เพียงแต่จะให้ผมมันมีกลิ่นหอมและสร้างความสวยงามให้กับทรงผมเพียงเท่านั้น แต่ยังมีนัยสำคัญที่ลึกไปกว่านั้น นั่นก็คือ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่อง “ขวัญ” ของคนในกลุ่มชาติตระกูลไต-ลาว ที่เชื่อว่ามนุษย์มีขวัญอยู่ 32 ขวัญ การประดับดอกไม้จึงเป็นการบูชาขวัญบนกระหม่อม เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัว

นอกจากนี้แม่หญิงล้านนายังประดับมวยผมด้วยปิ่นปักผมหรือดอกไม้ไหว การใช้ปิ่นปักผมมีประโยชน์เพื่อขัดผมให้อยู่ทรง หรือใช้เป็นเครื่องประดับเพื่อเพิ่มความสวยงามให้มวยผม และอาจใช้วัสดุมีค่ามาทำตัวปิ่น ยอดปิ่นอาจใช้อัญมณีประดับเพื่อความสวยงามและดูสูงค่าขึ้น

นอกจากปิ่นปักผมแล้ว ยังมีเครื่องประดับมวยผมอีกอย่างหนึ่งคือ ‘ดอกไม้ไหว’ เมื่อยามแม่หญิงล้านนาจะไปวัดทำบุญ มักจะเหน็บดอกไม้ไว้ที่มวยผม ดังมีคำโบราณกล่าวว่า

“เห็บดอกไม้เพื่อบูชาหัว และเพื่อก้มหัวบูชาพระเจ้า” ซึ่งคนล้านนาใช้นิยมแซมมวยผมด้วยดอกไม้ เพื่อให้ดูงดงามมากขึ้น เช่น ดอกมะลิ ดอกกระดังงา ดอกเก็ดตะหวา ดอกตำเหิน ซึ่งมีกลิ่นหอม แล้วแต่ว่าในบ้านใดจะมีดอกไม้ชนิดไหนบาน แม้แต่ดอกเอื้องผึ้งก็เป็นที่นิยมกัน แต่เมื่อเอื้องผึ้งน้อยลง ไม่พอสำหรับงานพิธี จึงมีการประดิษฐ์ดอกเอื้องด้วยทองคำ เงิน ทองเหลือง คนเมืองเรียกว่า เอื้องเงิน-เอื้องคำ

มวยผมของหญิงชาวล้านนามีหลายแบบ ที่นิยมมากที่สุดคือการเอาผมยาวไปขมวดพันกันเป็นมวยค่อนไปทางท้ายทอย ใช้หวีสับหรือปิ่นปักให้มวยอยู่ทรง แต่ก็มีอีกหลายทรงผมที่ชาวล้านนานิยมทำเพื่อใช้ในโอกาสต่างๆ ได้แก่

พระราชชายาเจ้าดารารัศมี
การเกล้าผมแบบอู่ปุ่น หรือ เกล้าแบบสตรีญี่ปุ่น

1. การเกล้าวิดว่อง เป็นการเกล้าผมทรงสูงแล้วดึงปอยผมขึ้นมาเป็นว่องหรือเป็นห่วงอยู่กลางมวย
2. การเกล้าผมบ่มจ้อง หรือ ผมอ้ว “จ้อง” คือ การเอาผมปลอมปอยหนึ่งใส่เข้าไปในมวยผมเพื่อให้มีขนาดใหญ่ขึ้น
3. การเกล้าผมแบบอู่ปุ่น หรือ เกล้าแบบสตรีญี่ปุ่น เป็นทรงผมที่นิยมมากในสมัย พระราชชายาเจ้าดารารัศมี ซึ่งเป็นต้นแบบ มีการยกผมด้านหน้าเป็นกระบังสูงขึ้นไป

การมวยผมหรือการเกล้าผมของชาวล้านนา มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งยังบ่งบอกถึงความเป็นล้านนาได้เป็นอย่างดี กระแสแห่งการหวนคืนธรรมชาติและ การดำรงอยู่ของคนเมืองในอดีตกำลังได้รับความสนใจจากนักวิชาการและประชาชนเป็นจำนวนมาก มีหลายกลุ่มหลายหน่วยงานออกมาสนับสนุนวัฒนธรรมแบบล้านนาด้วยการพร้อมใจกันแต่งกาย เกล้าผมแบบล้านนาในเทศกาลต่าง ๆ นับว่าเป็นการรักษาประเพณีและวัฒนธรรมการแต่งกายที่ดั้งเดิม อย่างน้อยในช่วงเวลาที่สำคัญ เช่น ไปวัดทำบุญ เทศกาลต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็น ป่าเวณีปีใหม่เมือง ยี่เป็ง ให้เมืองเชียงใหม่มีเสน่ห์คู่กับแผ่นดินล้านนาไปตราบนานเท่านาน

เอกสารอ้างอิง

ชมรมฮักตัวเมือง.วิธีการดูแลเส้นผมของคนล้านนาโบราณ. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2563, จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_138323

พลัญญ์ สุวรรณเลิศ. จุลกฐินวัดยางหลวง. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2563, จาก

<https://www.facebook.com/media/set/?vanity=DexSrangBan&set=a.10215360063890008>

ประเพณีล้านนาชุกฉิม..

ความเดือดร้อนวุ่นวายในสังคมปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจ อาชญากรรม ภัยธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัย ประเพณี วัฒนธรรม การครองชีพ และโรคโควิด-19 ที่กำลังเป็นปัญหาหนักที่สุดของคนทั้งโลกเลยก็ว่าได้ยังไม่มียารักษาป้องกันได้ ทุก ๆ ท่าน คงจะได้รับรู้ว่าสารต่าง ๆ จากสื่อที่นำเสนอให้ได้รับรู้อย่างทั่วถึงในยุค IT นี้

อย่างที่คนโบราณท่านพูดไว้ ว่าคนอีกหน้อยจะมีหุทิพย์ ตาทิพย์ ไม่ว่าจะอยู่ในแห่งหนตำบลใดก็สามารถจะพูดคุย สื่อสารเห็นกันได้หมด เหมือนอย่างที่คุณแม่ผู้แก่ได้พูดไปไม่มีผิด ซึ่งความเดือดร้อนวุ่นวายนี้ ทำให้ผู้คนไม่ว่าจะชนชั้นใดก็ได้รับผลกระทบกันโดยทั่วหน้าไม่มีข้อยกเว้นและไม่สามารถปฏิเสธได้เลย บ้านเมืองของเราทุกวันนี้จะหาความสงบสุขร่มเย็นไม่ได้เลยความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเข้าถึงผู้คนมากเพียงใดก็ดูเหมือนจะทำให้ความเดือดร้อนวุ่นวายทวีคูณมากขึ้นเท่านั้น ทุกคนต่างแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นปากกัดตีนถีบ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน เงินทอง อำนาจวาสนาบารมี มีแล้วก็ให้มีมาก ๆ ขึ้นไปอีก การดำรงชีพในยุคปัจจุบัน แทบจะหาเวลาว่างไม่ได้ ทุกคนต่างทำหน้าที่การงานของตน เพราะภาระต่าง ๆ บีบรัดให้ทุกคนต้องทำมาหาเลี้ยงชีพของตนและครอบครัว ซึ่งต่างจากสภาพสังคมในสมัยก่อนอย่างสิ้นเชิง สมัยที่ผู้เขียนยังเป็นเด็กก็ยังทันได้เห็นสังคมเกษตรกรรม พื้นบ้านที่การดำเนินชีวิตของผู้คนยังถ้อยถ้อยอาศัย พึ่งพากัน ยังเห็นการลงแขก ซึ่งทางภาคเหนือเรียกว่า **“เอามื้อเอารัน”** ช่วยกันทำไร่ไถนา เกี่ยวข้าวเอาเฟืองที่ผู้คนต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในความคิดของผมคิดว่า สังคมในสมัยก่อนผู้คนต่างมีความสุข เห็นผู้สูงอายุผู้เฒ่าผู้แก่ไปมาหาสู่แวะเวียนมาเที่ยวหากันและกัน การทำไร่ทำนาที่ทำแบบพอมือพอกิน ทำอะไรก็ช่วยกันทำ วันหยุดที่จะหยุดทำงานไม่ออกไปทำไร่ในนาในสมัยก่อนคือ **“วันศีล”** หรือทางภาคอื่นเรียกกันว่าวันพระ วัดวาอารามที่ผู้คนไปทำบุญ และเปรียบ

เสมือนที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นที่ประชุมปรึกษาหารือ ภายในหมู่บ้านชุมชน จะมีกิจกรรมใด ๆ ก็จะใช้วัดเป็นที่ปรึกษากัน วัดวาอารามจึงเป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คน ซึ่งมีสามเสาหลักที่ค้ำจุนซึ่งกันและกัน ที่เราเรียกว่า “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน ซึ่งแต่ก่อนโรงเรียนก็อยู่ในวัด วัดจึงมีความสำคัญทุกสิ่งทุกอย่างตั้งแต่เป็นที่เคารพสักการะ เป็นที่พึ่งทางจิตใจ เป็นที่พักผ่อนในวันหยุด เป็นที่ประชุมปรึกษาหารือ เป็นที่พักพิงอาศัย เป็นที่เก็บข้าวของเครื่องใช้ส่วนรวม และที่สำคัญยังเป็นที่แสดงมหรสพการละเล่นในงานเทศกาลต่าง ๆ โดยมีประเพณีวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการหลอมรวมจิตใจ ซึ่งเดี๋ยวนี้ วัดได้ถูกภาวการณ์ต่าง ๆ ดึงมวลชนออกไปจากวัดแทบจะไม่เหลืออะไรให้ผู้คนเห็นถึงความสำคัญ ประเพณีบางอย่างก็ถูกลบเลือนหายไป เช่น ประเพณีตานดอยข้าว ประเพณีเดือน 4 เป็ง (เพ็ญ) ประเพณีตั้งธรรมหลวง ประเพณีตานหัวหิงไฟพระเจ้า (พระพุทธเจ้า) เป็นต้น

คำว่าตานในภาษาเหนือ ก็หมายถึง การให้ทาน ประเพณีที่ยกตัวอย่างมานี้ มี 3-4 ประเพณีที่อยู่ในช่วงเวลาหรือจัดขึ้นในวันเดียวกัน ซึ่งจะจัดขึ้นในช่วงประมาณเดือนธันวาคม-มกราคม และในทางล้านนาภาคเหนือเรียกว่า เดือน 4 เป็ง คือวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 เหนือ ช่วงนี้จะเป็นเวลาที่เกษตรกรชาวไร่ชาวนาเก็บเกี่ยวผลผลิต โดยเฉพาะข้าว “เกี่ยวข้าวเอาเฟื่อง” เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะเอาที่เก็บเกี่ยวแล้วกิน ซึ่งแต่ก่อนจะทำได้กินกันในครอบครัวให้พอปีหนึ่งหนึ่ง จะปลูกครั้งเดียว ถ้าเหลือกินแล้วถึงจะขาย ซึ่งแต่ละครอบครัวก็จะมีสมาชิกในครอบครัวไม่ต่ำกว่า 5-6 คนขึ้นไป ก่อนจะกินข้าวใหม่ ก็จะต้องเอาข้าวที่เก็บเกี่ยวได้ไปถวายทานหรือว่าตานข้าวใหม่เสียก่อน โดยมีความเชื่อว่าจะต้องทานไปหาเทวบุตรเทวดา พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว เพื่อเป็นการตอบแทนคุณที่ตนได้รับที่ไร่นาเป็นมรดกตกทอดมา แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูตเวทีที่มีต่อผู้มีพระคุณ และเทวบุตรเทวดา แม่ธรณีเจ้าที่ที่รักษาผืนแผ่นดินเพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ข้าวกล้าในนาได้เพิ่มพูนผลผลิตไม่มีศัตรูพืชมาเบียดเบียน ประการต่อมา เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา น้อมรำลึกถึงบุญคุณที่ได้ถวายทาน ข้าวเปลือกข้าวสารข้าวปลาอาหาร เพื่อเป็นเสบียงบุญให้กับตนและครอบครัวให้มีความเจริญงอกงาม อุดมสมบูรณ์ต่อไปในวันข้างหน้า จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตจะได้นำไปใช้ในชาติหน้าอีกด้วย และอีกประการหนึ่งเพื่อเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดวาอารามที่อยู่ในชุมชนของตนนั้น จะได้นำข้าวที่ญาติโยม ชาวบ้านนำมาถวายไปทำข้าวปลาอาหาร ถวายพระเถระที่จำพรรษาอยู่วัดนั้น ๆ ซึ่งแต่ก่อนวัดจะเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาการต่าง ๆ ทั้งทางโลกและทางธรรม ซึ่งโดยมากก็จะเป็นลูกหลานของคนในหมู่บ้าน ในชุมชนนั่นเองที่มาบวชเรียน ส่วนที่เหลือก็จะนำไปเป็นปัจจัยในการก่อสร้างปรับปรุงบำรุงรักษาเสนาสนะต่าง ๆ ของวัดต่อไป

ประเพณีเดือน 4 เป็ง (เพ็ญ) ของคนเมืองล้านนา จะมีประเพณีหลาย ๆ อย่างที่ยกตัวอย่างไว้ข้างต้น มาทำร่วมกัน คือ

ประเพณีตานดอยข้าว ตั้งธรรมหลวง (เทศน์มหาชาติ) ตานข้าวใหม่ (ตานข้าวจีข้าวหลาม) ตานหิงหัวไฟพระเจ้า จัดขึ้นเป็นงานใหญ่ทีเดียวเลย เพราะช่วงเดือนมกราคมเป็นฤดูหนาว ทางภาคเหนือจะมีอากาศหนาวเย็นมาก เพื่อเป็นการคลายความหนาวและเป็นการพักผ่อนของชาวบ้าน นับเป็นกุศโลบายของคนโบราณที่จะนำพามาซึ่งความสามัคคีของคนในชุมชน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ โดยมีเจ้าอาวาสและผู้นำชุมชน นั่นก็คือกำนันผู้ใหญ่บ้านก็จะมีการประชุมปรึกษาหารือกับชาวบ้านในการจัดงาน โดยจะเตรียมงานไว้เป็นเดือนก่อนจะถึงงาน

ในการเตรียมจะมีการไปตัดไม้ที่จะนำมาเป็นหัว (พิน) หิงไฟพระเจ้าซึ่งอยู่ในป่าใกล้ ๆ ชุมชน โดยไม้ที่จะนำมาใช้ คือไม้ที่มีกลิ่นหอม มีดอกหอม และเนื้อไม้ที่มีสีขาว เช่น ไม้จี้ หรือไม้ซึ่งหรือไม้คันทา ไม้โมกมันหรือมูกมัน ไม้โชค ไม้มะขาม ไม้กาสะลอง หรือต้นปีบ ไม้สะบันงา หรือกระดังงาไทย ไม้จุ่มป่าหรือดอกจำปา เป็นต้น โดยจะไม่เอาไม้ที่มีรสเผ็ดเรียวเด็ดขาด จะเอาเปลือกอกอกให้เหลือแต่เนื้อไม้ โดยไม่จำกัดจำนวน โดยความศรัทธาตั้งใจจริงของผู้คนในชุมชน บ้างก็คนละชิ้น บ้างก็ครอบครัวละชิ้นละอัน โดยความยาวของไม้ประมาณ 2 เมตรหรือวา ของใครของมันตากให้แห้ง แล้วก็มาช่วยกันตัดไม้ไผ่มาทำเป็นรั้วราชวัตร จัดตรงสำหรับล้อมรอบกองหัวหิงไฟ ซึ่งส่วนมากจะทำพิธีลานหน้าวิหาร และทำซุ้มประตูป่า ในวิหารที่จะจัดให้มีการเทศน์หรือตั้งธรรมหลวง จัดเตรียมสถานที่ให้เหมือนป่าหิมพานต์ตามท้องเรื่องของมหาเวสสันดรชาดก บางวัดก็จะจัดให้มีการเข้าเขาวงกต ซึ่งจำลองแบบเหมือนเขาวงกตในเรื่องของเวสสันดรเช่นกัน โดยนำไม้ไผ่มาทำเป็นรั้วรอบทางเดินให้คนได้เดินตามทางเข้าไปมาหลอกให้หลงอยู่ในเขาวงกตให้วนเวียนอยู่ในนั้นต้องเดินทางออกให้ได้ สร้างความศรัทธาชื่นสนุกสนานให้ผู้คน โดยเฉพาะเด็ก ๆ และจะช่วยกันนำเอาข้าวเปลือกข้าวสารของใครของมันในแต่ละครอบครัวแต่ละบ้านครอบครัวละถึงสองถึงมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่จิตศรัทธามากองรวมกันในวิหารบ้าง ศาลาบาตรบ้าง เพื่อทำเป็นดอยข้าวเปลือกข้าวสาร ดอยในที่นี้ก็หมายถึงภูเขา ข้าวเปลือกข้าวสาร เพราะทุก ๆ บ้าน ทุก ๆ ครอบครัวในหมู่บ้านก็จะทำนาเหมือนกัน นำมาถวายทานรวมกันแล้วก็กองเป็นภูเขา

“ตานขันข้าว” “ตานข้าวใหม่” เพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศล
ไปหาทวดบุตร ทวดตา แม่ธรณีเจ้าที่และทำบุญไปหาญาติ
พี่น้องบรรพบุรุษผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว

โดยก่อนวันงานนั้น ชาวบ้านจะต้องมาวัดก่อนหนึ่งวันเพื่อมาช่วยกันจัดสถานที่เตรียมหิ้วหิงไฟ โดยนำไม้ที่จะทำเป็นหิ้วนั้นมาตั้งกองรวมกันในสถานที่จัดไว้และจะได้ร่วมกันหิ้วพระสมิทานศีล โดยอุบาสกอุบาสิกาจะรักษาอุโบสถศีล จะได้ฟังเทศน์อาณิสสงส์มหาเวสสันดรชาดก มาลัยแก้ว มาลัยปลาย ในเดือนขึ้น 14 ค่ำก่อนทางแม่บ้านก็จะจัดเตรียมหุงข้าวปลาอาหารและที่ขาดไม่ได้นั้นก็คือใส่ข้าวหลาม คือเอาข้าวใหม่ที่เป็นข้าวสารแล้วมาแช่ในกระบอกไม้ไผ่สี่ลูกที่จะนำมาทำข้าวหลามโดยเฉพาะจัดเตรียมไว้ เมื่อถึงเวลาใกล้รุ่งประมาณตีสี่ก็จะประกอบพิธีหิ้วพระสมิทานศีล 5 ศีล 8 ปู่จารย์หรือมรรคนายกจะกล่าวคำสูมาครวตวนโอกาสเวณتان กล่าวคำถวายทานหิ้วแก่พระรัตนตรัย และจะนำหิ้วไม้ที่เตรียมไว้มีขนาดยาวเท่าศอกจำนวน 80 อัน โดยหมายถึงพระชนมายุของพระพุทธเจ้ามีดรวมกันใส่พานถวายตรงหน้าพระพุทธรูปประธานในวิหารและนำไปถวายประธานสงฆ์ เมื่อพระให้พรกรวดน้ำแม่เมตตาเสร็จเรียบร้อยแล้วพระสงฆ์จะนำเอาหิ้วที่ถวาย แล้วไปทำพิธีเผาหิ้วหิงพระเจ้า ซึ่งคำว่าพระเจ้าของทางล้านนาจะหมายถึงพระพุทธเจ้า แต่เรียกสั้น ๆ ว่าพระเจ้า เป็นต้น

เมื่อเสร็จจากการเผาหิ้วหิงพระเจ้าซึ่งจะตรงกับเช้าของวันเดือนเบ็ง (เพ็ญ) ก็จะเริ่มฟังเทศน์มหาชาติกัณฑ์ที่ 1 คือกัณฑ์ทศพรตามลำดับไปจนถึงเวลาประมาณเวลา 6-7 โมง เช้าชาวบ้านก็จะนำเอาข้าวปลาอาหารมาทำบุญตักบาตรและถวายขันข้าวหรือภาษาล้านนาว่า “ตานขันข้าว” “ตานข้าวใหม่” เพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปหาทวดบุตร ทวดตา แม่ธรณีเจ้าที่และทำบุญไปหาญาติพี่น้องบรรพบุรุษผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว ขันข้าวหรือว่าตานข้าวใหม่นี้ของสำคัญและขาดไม่ได้คือข้าวใหม่ที่นึ่งสุกและข้าวหลามจะนำไปถวายทานก่อนที่จะกิน โดยทางล้านนาจะมีความเชื่อว่า “ห้ามกินก่อนตานลูน” เป็นต้น พอถึงเวลาประมาณ 8 โมงเช้าก็จะทำพิธีถวายทานดอย

ข้าวเปลือก-ข้าวสาร โดยมีปู่จารย์เป็นผู้โอกาสเวณتان พรรณนาถึงการทำบุญนี้มาตั้งแต่ครั้งพุทธกาลสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเมื่อถวายแล้วมีพลานิสสงส์อย่างยิ่งใหญ่และแผ่บุญกุศลนี้ไปหาทวดบุตรทวดตาแม่ธรณีเจ้าที่และพ่อแม่ครูบาอาจารย์บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปให้ได้รับบุญกุศลนี้ด้วย คำโอกาสนี้จะเป็นภาษาล้านนา โดยมีเนื้อความดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เสร็จแล้วพระสงฆ์จะอนุโมทนาให้พรกรวดน้ำแม่เมตตา แล้วจะถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์และร่วมกันรับประทานอาหารเสร็จแล้วจะร่วมกันฟังเทศน์มหาชาติ 13 กัณฑ์จนถึงกัณฑ์สุดท้ายคืออนครกัณฑ์ ซึ่งจะฟังไปจนถึงเวลาที่เที่ยงคืนเลยทีเดียว

ชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญฟังเทศน์เลี้ยงข้าวปลาอาหารกันจนเสร็จงาน ซึ่งเป็นประเพณีที่หลอมรวมจิตใจของคนในสังคมให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียว สร้างความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน เป็นสิ่งจะหาหาได้ยากยิ่งในสังคมยุคปัจจุบันตรงกับคำโบราณที่พูดว่า “วัดจะหมอง” หมายถึง จะไม่ค่อยมีใครเข้าวัด วัดจะหมองความสำคัญ ดังที่ได้ว่าไว้ข้างต้น “มองจะห่าง” มองในที่นี้คือครกกระเดื่องที่ใช้ตำข้าวของคนโบราณ จะไม่มีใครตำข้าวหรือใช้ประโยชน์อีก “หนตางจะเลี่ยน” คือถนนหนทางจะเรียบเตียนลาดยางสะดวกสบาย “โฮงเฮียนจะดี” คือโรงเรียนจะเจริญรุ่งเรือง เพราะมีนักเรียนสนใจศึกษาเล่าเรียนกันมา

ผลของความเจริญของบ้านเมืองก็มีทั้งผลดีและผลเสียตามมา ทั้งนี้ก็ต้องช่วยกันทำนุบำรุงรักษา เพื่อที่จะชะลอเปรียบเสมือนฝายทดน้ำที่ไม่สามารถกั้นน้ำไม่ให้ไหลได้ แต่ก็ช่วยชะลอน้ำไว้ให้ไหลช้าลงจนได้ การช่วยกันทำนุบำรุงรักษาก็จะช่วยให้ประเพณีวัฒนธรรมของเราเสื่อมช้าลงไปด้วย

เจ้าหญิงในเจดีย์

มนุษย์แต่ละเชื้อชาติ ศาสนา แต่ละสังคม และกลุ่มชนนั้นย่อมที่จะต้องมีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจด้วยกันทุก ๆ สังคม ก็สุดแล้วแต่ว่าจะอยู่ในลักษณะใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของภูมิประเทศที่แตกต่างกันออกไปที่กลุ่มชนชั้นนั้น ๆ ได้อาศัยอยู่ บางกลุ่มก็อาศัยอยู่ใกล้ทะเล แม่น้ำ ห้อมล้อมด้วยป่าเขาลำเนาไพร ในพื้นที่ราบและตามความเชื่อของลัทธิ ศาสนา ที่กลุ่มชนเหล่านั้นได้อาศัยอยู่ โดยมีธรรมชาติรอบ ๆ ตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องด้วยการเลี้ยงชีพของแต่ละกลุ่มชน

แผ่นดินล้านนาในอดีตซึ่งแต่ก่อนบ้านเมืองยังไม่มีความสะดวกรุ่งเรืองเหมือนในสมัยปัจจุบันนี้ ไฟฟ้า ประปา การคมนาคม สิ่งต่าง ๆ ในยุค IT ยังเข้ามาไม่ถึง ธรรมชาติโดยรอบยังเป็นป่าเขา ผู้คนยังทำอาชีพเกษตรกรรม หากินกันไปตามมีตามเกิด ไม่มีการแก่งแย่งชิงดีกันเหมือนในสังคมปัจจุบัน

สิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจอีกอย่างหนึ่งของผู้คนในล้านนานอกจากพระพุทธศาสนาแล้วก็มีคติเรื่องผีบรรพบุรุษและแม่ธรณีเจ้าที่ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้คนต่างยึดถือ แต่ละหมู่บ้าน แต่ละครอบครัวและในตระกูลจะมีพิธีกรรมที่จะต้องปฏิบัติ เมื่อมีเทศกาลหรือมีงานสำคัญเกิดขึ้น ความสำคัญที่มีต่อแม่ธรณีเจ้าที่นั้นคนโบราณเคารพนับถือมากที่สุด ไม่ว่าจะทำอะไร ก็จะต้องบอกกล่าวตั้งแต่เกิดจนตายเลยก็ว่าได้

ถ้าหากว่าท่านผู้อ่านมีภูมิลำเนาอยู่ทางภาคเหนือตอนบน เช่น เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง พะเยา และแม่ฮ่องสอน อาจจะเคยได้ยินเพลงคำเมืองเพลงหนึ่งชื่อเพลงบนเจ้าที่ ของวงกรรณิธิ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อการนับถือเจ้าที่ได้เป็นอย่างดี และการที่คลุกคลีอยู่กับสังคมชนบทมาตั้งแต่เด็กจนโตก็ได้พบเห็นวัฒนธรรมนี้มาไม่น้อยเลย เช่น เมื่อจะกินข้าวเลี้ยงแขก ก็จะได้ยินคนบอกกล่าวกันว่า “มา ๆ หมูเฮายังกินข้าวน้ำข้าวตอนกันก่อน **ขออ้ายแก้ว อ้ายคำ ขอใส่ข้าวเจ้าที่กำเนื่อ**” นี่เป็นวัฒนธรรมก่อนที่จะกินข้าว ถ้าหากว่าצלลงมือทำอะไรไถนา ปักดำข้าวกล้าในนา พ่อบ้านก็จะหาฤกษ์ คำเมืองว่า หามือจันวันดี คือจะเว้นจากวันเสียดประจำเดือน ซึ่งทางล้านนาจะมีไว้โดยเฉพาะเช่น เกียง ห้า เก้า เสียดอาทิตย์กับจันทร์ ยี่ หก สิบ เสียดอังคารวันเดียว สาม เจ็ด สิบเอ็ด เสียดเสาร์กับพฤหัสบดี สี่ แปด สิบสอง เสียดศุกร์ กับ พุธ เป็นต้น

เมื่อได้วันดีแล้วก่อนจะลงมือทำทุกอย่าง คำเมืองล้านนาว่าจะแขก แยกไถนา แยกหว่านกล้า แยกปลูกนา คือวันดีที่จะลงมือทำนั้น พ่อบ้านมักจะบอกกับแม่บ้านหรือคนที่มีความรู้เกี่ยวกับการเตรียมของไหว้เจ้าที่ก่อนว่าขอ **“ขอแม่มันแบ่งควักบอกเจ้าที่ หื้อกำวันพวกจะแขกใส่เนา” “แขกหว่านกล้า”** คือจะต้องเตรียมไว้ก่อนเพราะในควักนั้นคำเมืองว่า **“ควักข้าวปั้นกล้วยหน่วย”** จะประกอบไปด้วยการนำเอาใบตองมาทำกระทงเรียกว่าควัก

และมีข้าวเหนียวบ้านคำหนึ่ง กล้วยลูกหนึ่ง อาหารอาจจะเป็น แคนหมูหรือเนื้อย่าง ปลาปิ้งย่าง ซึ่งเป็นอาหารแห้ง จะมีหมากพลู 2 คำ บุหรี่ขี้เฒ่า (บุหรี่ยี่ห้อตองมวน) 2 มวน เมียง 2 คำ ดอกไม้ เทียนขี้ผึ้ง 2 เล่ม เป็นต้น ซึ่งควักใส่ข้าวปลาอาหารนี้จะนำไปทำ พิธีกรรมบอกกล่าวแม่ธรณีเจ้าที่ที่จะไปทำงานนั้น ๆ เพื่อเป็นการ ขออนุญาตและบอกกล่าวในการทำงานของตนให้ราบรื่นไม่ให้ มีอุปสรรค และให้ได้ผลผลิตคุ้มค่ากับการทำงาน เป็นต้น

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า การนับถือเจ้าที่ของคนล้านนา มีมาแต่โบราณไม่สามารถที่จะบอกได้ว่าเริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อใด เป็น วัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา เมื่อล้านนายังไม่ได้รับอิทธิพลทาง วัฒนธรรมมาจากภาคอื่น ยังไม่มีศาลเจ้าที่ซึ่งการตั้งศาลเจ้าที่นั้น เข้าใจว่าได้รับอิทธิพลมาจากศาลพระภูมิของภาคอื่น แต่ก่อนการ จะบอกกล่าวหรือทำพิธีพิธีกรรมต่าง ๆ จะทำกับพื้นดิน โดยจะดู ความเหมาะสมว่าสมควรจะบอกกล่าวทำพิธีนี้ที่ใด เช่น ถ้าในบ้าน จะถือเอาเสาหมอก (เสาเอก) เป็นที่สถิตของแม่ธรณีเจ้าที่ หรือได้ ต้นไม้ใหญ่ ที่อยู่ทางทิศตะวันออกหรือทิศเหนือของบ้าน เป็นต้น ถ้าเป็นไร่นาก็จะเอามุมทางทิศตะวันออกของนาเรียกว่า “คันทนาแดน” คือที่นาของแต่ละหมู่บ้านจะมีหลายเจ้าของจะอยู่ติด ๆ กัน โดย จะมีคันทนาแดนเป็นที่กั้นเขตของใครของมัน แต่ละเจ้าของที่จะมี พื้นที่มากบ้างน้อยบ้างก็แล้วแต่ เจ้าของผู้จะทำไร่นาก็จะทำ พิธีกรรมตรงที่ดินที่นาของตนทำนานั้นเอง และจะรวมไปถึงทุก สาขาอาชีพที่นับถือ เช่น วัดวาอาราม ก็จะมีเสี้ยววัด หอเจ้าวัด หมู่บ้านก็มีหอเสี้ยวบ้าน หอป่าบ้านบ้าง ซึ่งจะเรียกแตกต่างกัน ออกไปแล้วแต่ละท้องถิ่น ส่วนคนที่ค้าขายก็จะเอาข้าวปลาอาหาร ที่ขายหรือที่ซื้อไว้ก่อนจะกินก็จะถวายเจ้าที่ก่อน โดยจะเอาใส่ ใบตองหรือใบไม้วางพิธีกรรมไว้กับพื้นดิน จะไม่มีศาลตายาย เหมือนในปัจจุบันนี้ ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าที่ของคนโบราณ ก็เพื่อ เป็นการเคารพสถานที่และเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญู กตเวทิต่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว

หากจะถามว่าเจ้าที่คือใคร ก็จะขออธิบายตามความเชื่อ ของคนโบราณว่า เจ้าที่นั่นหมายถึงบุคคลหลายระดับที่เคยปกป้อง รักษาบุกเบิก เคยอยู่อาศัย รักษาผืนแผ่นดินนี้ ใช้รวมถึงแม่น้ำ

ธรณี เทวดาอารักษ์ ท่านเหล่านี้อาจจะจะเป็นพระราชามหากษัตริย์ เจ้าเมือง เสนาอำมาตย์ ทหาร ปู่ย่าตาวด บรรพบุรุษที่เคยบุกเบิก ได้เป็นเจ้าของได้อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น เมื่อเสียชีวิตไปแล้วยังไม่ได้ ไปไหน คงเฝ้ารักษาแผ่นดินผืนนี้ไว้ หรือว่าเป็นภูมิเทวดา รุกขเทวดา เทวดาอารักษ์รักษาอยู่ ณ ที่นั้น ทั้งนี้เมื่อคนโบราณจะทำอะไรก็จะ ต้องบอกกล่าวแม่ธรณีเจ้าที่ตรงนั้นเสียก่อน ก็แล้วแต่ลักษณะของ การจัดงานหรือว่าจะทำอะไรงานใหญ่หรือว่างานเล็ก ๆ น้อย ๆ อย่างที่ได้อธิบายไว้ว่า ตั้งแต่การเกิดจนถึงตาย เจ้าที่มีความสำคัญ ต่อวิถีชีวิตของผู้คนในวัฒนธรรมล้านนาก็จะให้ความเคารพนับถือ ซึ่งการจะทำพิธีพิธีกรรมบอกกล่าวถวายเครื่องเซ่นบวงสรวงนอกจาก ประเพณีสำคัญของชาวล้านนา คือเทศกาลประเพณีปีใหม่เมือง สงกรานต์ ประเพณีเดือนเก้าเหนือ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ที่จะต้องถวายข้าวปลาอาหารแก่แม่ธรณีเจ้าที่แล้ว เมื่อมีงานทำบุญ ทั้งงานมงคลและอวมงคลหรืองานปลุกย้อยอื่น ๆ แล้วก็จะมีการ บอกกล่าวแม่ธรณีเจ้าที่ทุกครั้งไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการเคารพต่อสถานที่ เพื่อเป็นการขออนุญาต เพื่อเป็นการบอกกล่าวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ มาคุ้มครองรักษา ให้มาช่วยอุปถัมภ์ค้ำจุน เพื่อให้เกิดความเป็น สิริมงคลและร่วมรับรู้รับทราบในการกระทำของตนนี่คือเจ้าที่ที่คน ให้ความเคารพนับถือกันมา

การที่ผู้คนตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงยุคสมัยปัจจุบันนี้ให้ ความเคารพนับถือต่อแม่ธรณี เจ้าที่เป็นการสืบทอดกันมาหลาย ชั่วอายุคนมีความเปลี่ยนแปลงไปเพราะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็ ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยตั้งแต่การดำเนินชีวิต อาชีพ การงาน ประเพณีวัฒนธรรม จากเจ้าที่ที่เคยทำพิธีบอกกล่าวกับ พื้นดินก็จะปรับเปลี่ยนเป็นการตั้งศาลตายายให้ ก่อนจะกินข้าวปลา อาหารจะใส่ข้าวเจ้าที่ หรือคำเมื่องว่า ไหว้เจ้าที่ก่อน คำนี้จะเลื่อน ลงหายไป ผู้คนในยุคสมัยปัจจุบัน คงไม่รู้จักว่าเจ้าที่คืออะไร มีความ สำคัญอย่างไร เห็นแต่ศาลตายายและคิดว่าเจ้าที่เป็นอย่างนั้น

ในปัจจุบันการให้ความเคารพต่อแม่ธรณีเจ้าที่ก็เริ่มลด น้อยไปคงเหลือแต่คนผู้สูงวัยที่ให้ความเคารพนับถือกับสิ่งที่ เป็น เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในอดีต อันเป็นวิถีชีวิตของสังคม เกษตรกรรมที่มีจารีต ประเพณีเป็นเครื่องมือในการปกครองคนใน สังคมให้อยู่ร่วมกันได้ด้วยสันติสุข

